

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra řízení

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Programy podpory MSP a jejich využití
v Jihočeském kraji**

Vypracoval: Bc. Štěpánka Jirásková
Vedoucí práce: Ing. Dagmar Bednářová, CSc.

České Budějovice 2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Štěpánka JIRÁSKOVÁ**
Osobní číslo: **E12669**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Strukturální politika EU a rozvoj venkova**
Název tématu: **Programy podpory MSP a jejich využití v Jihočeském kraji**
Zadávací katedra: **Katedra řízení**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Analýza programů podpory se zaměřením na MSP. Zhodnocení současného stavu využívání programů podpory MSP v Jihočeském kraji a výhled po roce 2013.

Metodika práce:

Studium odborné literatury, analýza programů podpory MSP ve vybraném regionu, zhodnocení současného stavu využívání programů podpory, zhodnocení systému finanční kontroly a podmínek pro čerpání prostředků pro MSP, výhled po roce 2013.

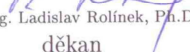
Rámcová osnova:

1. Úvod,
2. Literární přehled,
3. Metodika,
4. Analýza programů podpory MSP ve vybraném regionu,
5. Současný stav využívání programů podpory,
6. Systém finanční kontroly a podmínky pro čerpání prostředků v MSP,
7. Možnosti po roce 2013,
8. Závěr,
9. Přehled použité literatury,
10. Přílohy

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 50 - 60 str.
Forma zpracování diplomové práce: tištěná
Seznam odborné literatury:

BEDNÁŘOVÁ, Dagmar a Dagmar ŠKODOVÁ-PARMOVÁ. Malé a střední podnikání. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Ekonomická fakulta, 2010. ISBN 978-80-739-4229-8.
KONEČNÁ, Marika. Drobné podnikání. Praha: VŠE, 1993. ISBN 80-7079-471-2.
LACINA, Lubor a Jan OSTRÍŽEK. Učebnice evropské integrace. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-874-7431-0.
ONDŘEJ, Jan. Ekonomické a právní aspekty podnikání v Evropské unii. Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-717-9558-2.
VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. Podnikání malé a střední firmy. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2409-6.
VOJÍK, Vladimír. Specifika podnikání malých a středních podniků v tuzemsku a zahraničí. Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-735-7534-2.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Dagmar Bednářová, CSc.
Katedra řízení
Datum zadání diplomové práce: 11. ledna 2013
Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2014

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
E.S.
Studentská 13 (20)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Darja Holátová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 14. března 2013

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

19. dubna 2014

Poděkování

Děkuji vedoucí práce, Ing. Dagmar Bednářové, CSc., za odborné vedení a pomoc při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům Regionální kanceláře pro Jihočeský kraj agentury CzechInvest za jejich vstřícnost a poskytnutí hodnotných informací a názorů. V neposlední řadě bych také chtěla poděkovat celé své rodině a přátelům za shovívavost, podporu a trpělivost při psaní diplomové práce.

Obsah

1	ÚVOD A CÍL	8
2	LITERÁRNÍ REŠERŠE	11
2.1	Vymezení základních pojmů v podnikání.....	11
2.1.1	Podnikatel.....	11
2.1.2	Podnikání.....	12
2.1.3	Podnik – obchodní závod.....	14
2.2	Malé a střední podniky	15
2.2.1	Definice malého a středního podnikatele.....	15
2.2.2	Historie a vznik malého a středního podnikání	17
2.2.3	Vývoj malého a středního podnikání v ČR	17
2.3	Význam MSP	18
2.3.1	MSP jejich místo a role v české ekonomice	19
2.3.2	Příležitosti a hrozby MSP	20
2.3.3	Výhody a nevýhody MSP	22
2.4	Analýza podnikatelského prostředí v ČR.....	23
2.5	Regionální politika se zaměřením na MSP.....	27
2.5.1	MSP a regionální politika EU	28
2.5.2	Regionální politika ČR	28
2.6	Podpora malého a středního podnikání	29
2.6.1	Podpora MSP z úrovně Evropské unie	30
2.6.2	Realizace podpor pro MSP v ČR	31
3	METODIKA PRÁCE	34
3.1	Cíl práce	34
3.2	Metodika.....	34
4	VLASTNÍ PRÁCE	37
4.1	Hospodářská charakteristika Jihočeského kraje	37
4.2	Stav a vývoj MSP v Jihočeském kraji	38
4.2.1	MSP podle velikostních skupin.....	39
4.2.2	Demografie podniků v Jihočeském kraji	39
4.2.3	Vývoj počtu MSP v Jihočeském kraji.....	40
4.2.4	Struktura MSP podle převažující činnosti	41
4.3	Rámcový přehled o možnostech podpor MSP.....	42
4.3.1	Podpora MSP ze strukturálních fondů EU	43
4.3.2	Podpora MSP z prostředků státního rozpočtu	43
4.3.3	Podpora MSP z rozpočtu EU.....	44

4.4	Zhodnocení podpory MSP v Jihočeském kraji v programovém období 2007 – 2013	45
4.4.1	Možnosti využití komunitárních programů	45
4.4.2	Národní programy podpory MSP ve vybraném regionu	46
4.4.3	Granty, podpory a příspěvky Jihočeského kraje	47
4.4.4	Operační programy - vybrané programy podpory MSP v mezikrajovém srovnání.....	48
4.4.5	Využití Programu rozvoje venkova MSP v Jihočeském kraji	53
4.4.6	Rozhovor s pracovníkem agentury CzechInvest	55
4.5	Využití OPPI ve vybraném regionu.....	58
4.5.1	Poptávka po podpoře z programů OPPI.....	59
4.5.2	Subjektivní zhodnocení využívání dotací z OPPI.....	66
4.6	Finanční kontrola dotací ze strukturálních fondů EU	77
4.6.1	Subjekty zapojené do kontroly operačních programů.....	77
4.6.2	Další dotčené subjekty	78
4.6.3	Kontrolní systém.....	78
4.6.4	Výsledek kontroly	79
4.6.5	IS CEDR	80
4.7	Predikce vývoje podpory MSP v programovacím období 2014 - 2020	82
4.8	Výsledky.....	85
5	ZÁVĚR	90
I.	SUMMARY	93
II.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	96
III.	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....	104
IV.	SEZNAM PŘÍLOH.....	106
V.	PŘÍLOHY.....	107

1 Úvod a cíl

Malé a střední podniky představují významnou součást každé vyspělé ekonomiky. Podniky s méně než 250 zaměstnanci tvoří zdravé podnikatelské prostředí, zvyšují dynamiku trhu, mají schopnost absorbovat podstatnou část pracovních sil, jsou velmi flexibilní a napomáhají rychlejšímu rozvoji regionů.

Stejně jako v Evropské unii je i na úrovni České republiky považováno malé a střední podnikání za páteří sektor ekonomiky s důrazem kladeným na inovace, zaměstnanost, sociální integraci a kohezi. Během posledních dvou desetiletí dochází k neustálému zvyšování počtu malých a středních podniků a současně se posiluje i jejich vliv na společenské prostředí a sociální uspořádání země. Pro zachování tohoto trendu potřebuje sektor malého a středního podnikání příznivé podnikatelské prostředí a určitou míru podpory v podnikatelských aktivitách.

Podnikatelské prostředí je tvořeno širokou škálou podmínek pro podnikání v oblasti legislativy, v oblasti institucionální infrastruktury a v oblasti fungování trhů. V zájmu vytváření vhodného podnikatelského prostředí byl usnesením vlády č. 446 dne 21. 04. 2008 schválen Plán snižování administrativní zátěže. Odstraňování administrativních překážek ve všech podobách je obecně považováno za jednu z nejvýznamnějších podpor podnikání ze strany státu. Na zlepšování podnikatelského prostředí systematicky pracuje také Ministerstvo průmyslu a obchodu prostřednictvím obecných opatření pro všechny podnikatele. Mezi tato opatření můžeme zařadit např. novelu živnostenského zákona, která vešla v účinnost dne 1. 7. 2008, nebo Projekt mimosoudního řešení spotřebitelských sporů, který spustilo Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s dalšími subjekty od 1. 4. 2008.

Za další významnou pobídku pro podnikatele lze považovat přehledné právní a daňové prostředí. Od 1. ledna 2014 nabyl účinnost zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Přijetím obou klíčových legislativních norem nastaly největší změny v českém soukromém právu za posledních padesát let, které se dotknou každého občana a všech společností podnikajících v České republice. Nová legislativa stanoví nejen určité odlišnosti pro podnikatelský svět, ale reaguje také na vývoj v právních řádech evropských zemí. Hlavním přínosem by mělo být zjednodušení podnikání a také ztraktivnění právního prostředí pro podnikání. Vytváření příznivých podmínek pro podnikatele prostřednictvím zjednodušování

administrativy a legislativy chápeme jako nepřímou podporu malých a středních podniků, která však není jediným nástrojem podpory podnikání v tomto sektoru.

Dalším důležitým a velmi účinným nástrojem podpory malého a středního podnikání je podpora přímá. Přímá podpora kompenzuje podnikatelům nedostatek vlastního kapitálu, obtížnější dostupnost k bankovním úvěrům a omezené možnosti ručení vlastním majetkem. Omezené finanční zdroje totiž zmenšují možnosti přístupu malých a středních podniků na nové trhy a snižují zavádění nových technologií. Podporu mohou podnikatelé získat ze zdrojů státního rozpočtu České republiky a ze strukturálních fondů Evropské unie, které jsou hlavním prostředkem podpory. Realizace podpořených projektů přispívá k rozvoji tohoto sektoru a jeho prosperita pak hraje zásadní roli pro udržitelnost české ekonomiky.

Členství České republiky v Evropské unii přineslo podnikatelům možnost čerpat finance ze strukturálních fondů. K hlavním opatřením zaměřeným na přímou podporu malého a středního podnikání patřil v programovém období 2004-2006 operační program Průmysl a podnikání. Programové období 2007-2013 nabídlo České republice příležitost, která se v obdobném rozsahu zřejmě již nebude opakovat. Naše republika se stala jedním z kohezních „vítězů“, neboť získala třetí nejvyšší alokaci výdajů kohezní politiky ze všech členských zemí a vůbec nejvyšší v přepočtu na jednoho obyvatele. Hlavním pilířem přímé podpory podnikání segmentu malých a středních podniků byl v tomto programovacím období Operační program Podnikání a inovace, který byl schválený usnesením vlády ze dne 13. 11. 2006. S koncem roku 2013 bylo programové období 2007-2013 ukončeno. Přípravy na programové období 2014-2020 probíhají v České republice již od roku 2010. Avšak nové programy pro nadcházející programové období jsou v současné době stále ve fázi příprav.

Oblast podpor malých a středních podniků je velice zajímavé a aktuální téma, avšak vzhledem ke skutečnosti, že podpora pro malé a střední podniky může být poskytována různou formou z několika úrovní, jde o téma poněkud široké. Mezi jednotlivými programy existují rozdíly a to nejen jejich tematickým zaměřením a objemem alokovaných finančních prostředků, ale také podmínkami pro žadatele a náročností přípravy žádosti o dotaci. Rozdíly také existují v poptávce po finančních prostředcích z programů podpor mezi jednotlivými kraji České republiky.

Cílem diplomové práce je analýza programů podpory se zaměřením na MSP a zhodnocení současného stavu využívání programů podpory MSP v Jihočeském kraji a výhled po roce 2013.

Podrobně je analyzován operační program OPPI, který je primárně zacílen na podporu malých a středních podniků a vzhledem k alokaci finančních prostředků jde o nejvýznamnější dotační program pro rozvoj tohoto segmentu. Předmětem hodnocení je porovnání poptávky po programech podpory OPPI v jednotlivých krajích a subjektivní zhodnocení dosavadní realizace tohoto programu v Jihočeském kraji ze strany samotných podnikatelů. Získané poznatky budou využity nejen k identifikaci problémů při čerpání dotačních prostředků v daném regionu, ale také k formulaci doporučení pro zvýšení poptávky po programech podpory v příštím programovém období 2014-2020.

2 Literární rešerše

2.1 Vymezení základních pojmů v podnikání

2.1.1 Podnikatel

Podle Vebera a Srpové (2012) patří slovo podnikatel k nejméně frekventovaným kategoriím naší současnosti. Z historického hlediska výraz podnikatel pochází z francouzštiny (entrepreneur), ve svém původním středověkém významu znamenal prostředník nebo zprostředkovatele a odpovídal realitě. Podnikatel tehdejší doby se podílel zejména na zprostředkování obchodů. Skutečnost, že s podnikáním je spojeno i riziko, bylo zřejmé již v 18. století. Podnikatel je tedy osoba, která realizuje určitý projekt a nese riziko na jeho úspěchu či neúspěchu. Úspěch podnikání je tak do značné míry vázán na schopnosti podnikatele, jeho nápaditosti, iniciativě a aktivitě.

Definice podle obchodního zákoníku

Podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku (dále jen obchodní zákoník) byl podnikatel vymezen jako osoba zapsaná v obchodním rejstříku, osoba, podnikající na základě živnostenského oprávnění nebo na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů nebo osoba provozující zemědělskou výrobu zapsaná do evidence podle zvláštního předpisu. Obchodní zákoník byl k 31. prosinci 2013 zrušen.

Od 1. ledna 2014 nabyly účinnost zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen nový občanský zákoník) a zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále jen zákon o obchodních korporacích). Přijetím obou klíčových legislativních norem nastaly největší změny v českém soukromém právu za posledních padesát let, které se dotknou každého občana a všech společností podnikajících v České republice. Nový Občanský zákoník ruší dosavadní Obchodní zákoník a to bez náhrady. Část jeho úpravy byla přesunuta do nového Občanského zákoníku, část byla k 31. prosinci 2013 zrušena a část byla přesunuta do nového zákona o obchodních korporacích.

Definice podle nového občanského zákoníku

Za podnikatele podle nového občanského zákoníku je považován každý, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Pro účely ochrany spotřebitele se za podnikatele také považuje každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba jednající jménem nebo na účet podnikatele. Za podnikatele se rovněž považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku a osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.

Od 1. ledna 2014 mohou podnikat i občané, kteří ještě nedosáhli věkové hranice 18-ti let. Nový občanský zákoník umožňuje samostatnou výdělečnou činnost nezletilých a k výkonu takové činnosti bude stačit souhlas zákonného zástupce a soudu. V platnosti samozřejmě zůstávají předpisy, které stanoví věk pro výkon práce, který nesmí být nižší než nejnižší věk skončení povinné školní docházky a v žádném případě nižší než 15 let (Podnikatel.cz, 2013, May 23).

2.1.2 Podnikání

Pojem podnikání v běžném slovníku již zcela zdomácněl, nicméně jeho interpretace není tak jednoduchá. Synek a Kislingerová (2010) charakterizují podnikání několika podstatnými rysy. Základní motiv podnikání vidí jako snahu o zhodnocení vloženého kapitálu a dosažení zisku. Zisk je dosahován uspokojováním potřeb zákazníků a to je důvod, proč je zákazník s jeho zájmy, požadavky, potřebami a preferencemi v centru pozornosti podnikatele. Potřeby zákazníků uspokojuje podnikatel svými výrobky a službami prostřednictvím trhu, což vede k tomu, že musí čelit riziku. Podnikatel proto volí takovou strategii a politiku, která by riziko snížila na přijatelnou úroveň. Co lze považovat za ještě přijatelné riziko závisí na konkrétních okolnostech, předmětu podnikání, dynamice okolního světa a v neposlední řadě i na osobním založení podnikatele. Jako obecné tendence se prosazuje snaha většiny podnikatelských subjektů riziko minimalizovat. Pro jakékoliv podnikání je charakteristické, že na jeho počátku vkládá podnikatel do svého podniku kapitál, a to vlastní nebo vypůjčený. Velikost tohoto kapitálu je značně diferencovaná a závisí jak na předmětu podnikání, tak i na jeho rozsahu.

Definice podle živnostenského zákona

Podle zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon (dále jen živnostenský zákon) je definována živnost, jako soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku.

Definice podle obchodního zákoníku

Obchodní zákoník platný do 31. prosince 2013 vymezoval podnikání jako soustavnou činnost prováděnou samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.

Citovaný obchodní zákoník byl přijat v roce 1991 v době, kdy se soukromé právo teprve probouzelo z devastace nastolené po roce 1950. Jeho tvůrci se při jeho tvorbě inspirovali především zákoníkem mezinárodního obchodu, prvorepublikovou a německou právní úpravou, přičemž výsledkem byla nesourodá směsice pravidel, která si vyžádala řadu novelizací. Důvodem změn byly nejenom potřeby transformující se ekonomiky, ale i nutnost harmonizace s právem EU. Nakonec se obchodní zákoník vyvinul do podoby celistvého kodexu, který vedle občanského zákoníku vytvořil vlastní a do určité míry nezávislou větev soukromého práva. Toto rozdělení pochopitelně přinášelo nemalé komplikace, když v některých případech nebylo jasné, jakým zákoníkem (občanských nebo obchodním) se mají konkrétní právní vztahy řídit. Tyto a mnoho jiných důvodů vedly k tomu, že v rámci rekodifikace byl zrušen obchodní zákoník a soukromé právo bylo integrováno do zákoníku občanského.

Nový občanský zákoník se tak stal středobodem soukromého práva. Podstatná část ustanovení obchodního zákoníku byla zrušena spolu s tímto předpisem a část ustanovení byla přenesena do nového občanského zákoníku. Avšak pro právní úpravu obchodních společností a družstev byl vyhrazen nově zákon o obchodních korporacích (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2013 – 2014a).

Podnikání a zákon o obchodních korporacích

Zákon o obchodních korporacích platný od 1. ledna 2014 přináší jednodušší a svobodnější podnikání, uvedla Tereza Palečková, mluvčí ministerstva spravedlnosti. Zákon, který upravuje fungování obchodních společností a družstev, je součástí

rekodifikace soukromého práva a reaguje nejen na novou úpravu občanského zákoníku, ale stanoví i určité odlišnosti typické pro podnikatelský svět. Mezi hlavní přínosy patří jednodušší podnikání, svobodné rozhodování o vlastnictví a motivace k dobré správě společnosti. *„Nový zákon ztraktivní právní prostředí pro malé i velké podnikání. Nehodlá drasticky měnit stávající právní úpravu, v určitých ohledech je ale nezbytné reagovat na vývoj v právních rádech evropských zemí tak, aby i česká úprava obchodních společností byla ve srovnání se zahraničím konkurenceschopnou,* „ uvedl ministr spravedlnosti (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2013 – 2014b).

2.1.3 Podnik – obchodní závod

Nejobecněji je podnik chápán jako subjekt, ve kterém dochází k přeměně vstupů na výstupy. Obsáhlejší popis uvádí Srpová a Řehoř (2010), kteří vymezují podnik jako ekonomicky a právně samostatnou jednotku, která existuje za účelem podnikání. S ekonomickou samostatností, která je projevem svobody v podnikání, souvisí odpovědnost vlastníků za konkrétní výsledky podnikání. Právní samostatností rozumíme možnost podniku vstupovat do právních vztahů s jinými tržními subjekty, uzavírat s nimi smlouvy, ze kterých vyplývají jak práva, tak povinnosti.

Synek a Kislingerová (2010) ve svém díle charakterizují podnik jako instituci vzniklou k výkonu podnikatelské činnosti, tedy institucionalizované podnikání. Pojetí podnikání a tím i podniku se v průběhu doby měnilo. Před listopadem 1989 jsme měli instituce, které se jmenovaly podniky, měly však s podnikáním jen velmi málo společného. Systém centrálního řízení ekonomiky nepreferoval podnikavost, ale disciplinované plnění úkolů stanovených „shora“. Úspěšnost podniku nebyla dána tím, zda obstojí v konkurenci, ale stupněm plnění plánu. Vznikla tak kuriózní situace, že všichni byli dobří, protože plnili plán, ale ekonomika i podniky zaostávali za světem. Tato situace byla způsobena politicko-ekonomickou orientací tehdejšího Československa.

Definice podle obchodního zákoníku

Dle legislativy platné do 31. 12. 2013 byl podnik definován v obchodním zákoníku jako soubor hmotných, jakožto i osobních a nehmotných složek podnikání, včetně věcí, práv

a jiných majetkových hodnot patřící podnikateli, sloužící k provozování podniku nebo vzhledem ke své povaze mající tomuto účelu sloužit.

Definice podle nového občanského zákoníku

Otázky související s podnikáním, které byly obsaženy v obchodním zákoníku, upravuje nově občanský zákoník. Nový občanský zákoník upravuje mimo jiné definici podnikatele, instituty obchodní firmy nebo závodu. Nové pojetí závodu, dříve podniku, přináší nejen změny v terminologii, ale i změny věcné. Obchodní závod (dále jen závod) je dle § 502 občanského zákoníku „*organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.*“ Závod je tedy stále chápán jako věc, ale pro vznik a vymezení jeho obsahu je oproti předchozí definici více zohledňována vůle vlastníka, tzn. podnikatele. Je to právě podnikatel, kdo určí, kdy závod vznikne, co bude jeho obsahem, zda bude podnikatel provozovat více závodů nebo zda zřídí pobočky apod. (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2013c).

Definice dle EU

Smlouva o fungování Evropské unie (dále jen SFEU) definici podniku neobsahuje. Dle judikatury Evropského soudního dvora (dále jen ESD) je podnik pro účely soutěžního práva, které upravuje vztahy mezi podniky, autonomní hospodářská jednotka, a to bez ohledu na její právní subjektivitu či způsob jejího financování. Svoboda (2010) ve své publikaci uvedl, že právní statut podniku je lhostejný, podnik je hospodářská jednotka, která při svém hospodářském rozhodování musí být nezávislá.

2.2 Malé a střední podniky

2.2.1 Definice malého a středního podnikatele

Rozdělení podniků do kategorie malý, střední nebo velký podnik má praktické důsledky spojené s různými příležitostmi v oblasti čerpání podpor v podnikání a s větším či menším rozsahem administrativních povinností.

Rozdělení podniků podle České správy sociálního zabezpečení

Podle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení Česká správa sociálního zabezpečení rozděluje podniky do dvou skupin, na organizace a malé organizace. Organizací se rozumí právnická nebo fyzická osoba, která zaměstnává více než 25 zaměstnanců. Právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají do 25. zaměstnanců se považují za malé organizace, a to malé organizace s počtem do 25. zaměstnanců a organizace s počtem 25 a více zaměstnanců. Toto členění je ryze pragmatické, protože malé organizace mají minimální administrativní zatížení v oblasti sociálního zabezpečení ve srovnání s organizacemi.

„Malé a střední podniky představují samostatné podnikatelské jednotky v rukou jednoho nebo několika podnikatelů, s malým počtem pracovníků, relativně malým kapitálem a malým ročním obratem“ (Kislingerová & Holý, 2005).

Rozdělení podle EU

Definice malého a středního podnikatele (dále také MSP) upravuje Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 a toto členění je důležité z hlediska poskytování podpory malým a středním podnikům. Základním kritériem pro posouzení velikosti podnikatele je počet zaměstnanců, velikost ročního obratu a bilanční suma roční rozvahy (velikost aktiv). Údaje, které se mají použít pro stanovení počtu zaměstnanců a finančních veličin, jsou údaje vztahující se k poslednímu uzavřenému zdaňovacímu období vypočtené za období jednoho kalendářního roku (Vochozka & Mulač, 2012).

Za drobného, malého a středního podnikatele se považuje podnikatel, který zaměstnává méně než 250 zaměstnanců a jeho roční obrat nepřesahuje 50 milionů EUR nebo jeho bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 43 milionů EUR. V rámci kategorie malých a středních podniků jsou malé podniky vymezeny jako podniky, které zaměstnávají méně než 50 osob a jejichž roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 10 milionů EUR. Drobní podnikatelé, jako ti, kteří zaměstnávají méně než 10 osob a jejichž roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 2 miliony EUR (Czechinvest. 1994 – 2014a).

V této souvislosti je však nutno uvést, že výše uvedená kritéria jsou uplatňována v rámci EU při poskytování podpory z unijních zdrojů, nejsou však koordinována ani celosvětově, ani mezi vyspělými státy. Čermáková (2005) uvádí, že v některých zemích

jsou za malé a střední podniky stále považovány firmy až do limitu 500 zaměstnanců, které jsou také podporovány z veřejných zdrojů. Pro zařazení mezi MSP jsou uplatňováni i další kritéria, například odvětví, ve kterém působí.

2.2.2 Historie a vznik malého a středního podnikání

Kořeny drobného podnikání sahají až do středověku, uvádí Bednářová a Škodová – Parmová (2010). Ve středověku byla základem drobného podnikání řemesla, která nahradila uzavřenou výrobu v rámci rodinného hospodářství. Impulsem pro jejich rozvoj byl nárůst počtu obyvatel v Evropě a rozmach městského osídlení. Tento proces byl doprovázen sdružováním řemeslníků do cechů, které zaujímaly klíčové místo v životě středověkých měst. Další rozšiřování výroby, obchodu a prosazování nových obchodních a tržních spojení vedlo ke vzniku manufaktur, které přinesly v 18. století zásadní změnu v organizování výroby. Na přelomu 18. a 19. století manufakturní období vyvrcholilo a nastoupil nový – tovární způsob organizace výroby. Jeho podstatou bylo soustředění výroby do jednoho místa, práce strojů a využití společného pohonu jako energetického zdroje. Tato fáze označovaná termínem „průmyslová revoluce“ přinesla vedle individualizované a zakázkové produkce i hromadnou velkosériovou výrobu. Tržní ekonomika nepřála drobným řemeslníkům a řada menších živností prošla krizí. Jako forma obranné reakce se rozvinuly družstevní formy podnikání. Vydáním živnostenského řádu v roce 1859, se zásadním způsobem uvolnily podmínky pro podnikání a v následujících letech došlo k výraznému nárůstu drobných živností. K provozování podnikatelské činnosti stačilo předložení průkazu způsobilosti a ohlášení živnosti u příslušného úřadu.

2.2.3 Vývoj malého a středního podnikání v ČR

Situace v předválečném Československu

V předválečném Československu tvořilo malé a střední podnikání podstatnou část ekonomiky. Fungoval zde silný privátní sektor s tradičním tržním systémem s orientací převážně na západní země. Československo tehdy patřilo k průmyslově nejrozvinutějším zemím světa a bylo schopné konkurovat rozvinutým státům Evropy. Tento trend trval až do roku 1948.

Období 1948 – 1989

Po Únoru 1948 zvítězila ideologie nad ekonomickou racionalitou a došlo k totální likvidaci soukromého podnikání. Bylo nutné vyřešit, jak nahradit rozsáhlou hospodářskou infrastrukturu drobného živnostenského podnikání. Císař (1997) uvádí, že nejrozšířenějším modelem, který měl nahradit živnostenské podnikání, byl tzv. komunální podnik resp. podnik národního hospodářství. Tyto podniky byly po celé období 1948-1989 předmětem státního vlastnictví. Byl zřízen resort místního hospodářství v čele s resortním ministerstvem, kterým bylo Ministerstvo vnitra, s výjimkou krátkého období, kdy bylo dokonce zřízeno samostatné Ministerstvo místního hospodářství. Tento resort se začal označovat jako hospodářství řízené národními výbory. Výsledkem tohoto vývoje byla byrokratizace řízení, odtržení jejich činností od skutečných potřeb obyvatelstva, ztráta charakteru drobného podnikání a pokles výkonnosti.

Ekonomická transformace a vývoj po roce 1989

Česká republika musela po roce 1989 projít obtížným procesem ekonomické transformace z uzavřené centrálně plánované ekonomiky založené na státním vlastnictví k otevřené, tržní, kapitalistické ekonomice stojící na soukromém vlastnictví, která se mohla integrovat s vyspělejšími západními ekonomikami. Tato transformace podle Marka a Bauna (2011) vyžadovala radikální strukturální změny, včetně liberalizace cen, liberalizace zahraničního obchodu a investic, odstranění vládních subvencí, vytvoření kapitálových a finančních trhů a privatizace všech forem vlastnictví. Rovněž požadovala vytvoření nového právního řádu pro tržní ekonomiku, reformu soudnictví a transformaci bankovního systému.

2.3 Význam MSP

Malé a střední podniky mají pro celosvětovou ekonomiku velký význam, uvádí Pavelková a kol. (2009). Podněcují konkurenční dynamiku. Přímo či nepřímo působí na velké podniky, především v oblasti zvyšování efektivnosti a inovací. Rozvoj malých a středních podniků je všeobecně považován za hlavní faktor ekonomického rozvoje, a to bez ohledu na hospodářskou vyspělost země. Vývoj malých a středních podniků

se posuzuje pomocí vybraných ekonomických ukazatelů. Mezi nejvýznamnější ekonomické ukazatele malých a středních podniků patří zejména jejich počet, výkony, přidaná hodnota a vývoj zahraničního obchodu.

Také Frková (2006) ve své publikaci uvádí, že malé a střední podniky hrají v ekonomické realitě významnou roli. Malé a střední podniky jsou významným stabilizujícím sociálním prvkem ekonomického systému s velkou schopností absorbovat podstatnou část pracovních sil uvolňovaných z velkých podniků v důsledku strukturálních změn. Malé a střední podniky působí v takových teritoriích, které jsou pro velké podniky nezajímavé, neefektivní a tím napomáhají rozvoji i zaostalejších regionů. Vytvářejí nová pracovní místa, aniž by vynakládaly vysoké kapitálové náklady. Jsou flexibilní, dokážou se rychle přizpůsobit změnám trhu, mají schopnost být inovativní vzhledem ke změnám v chování zákazníků, vytvářejí vhodné prostředí pro realizaci inovací v podnikání. Umí čerpat výhody dostupnosti lokálních zdrojů, skrývají v sobě velký potenciál ženského podnikání, který není dosud plně využit.

Peltrám a kol. (2009) uvádí, že v Evropské unii je celkem 23 milionů malých a středních podniků a přibližně 41 000 velkých podniků. Malé a střední podniky tak představují 99 % všech podniků.

2.3.1 MSP jejich místo a role v české ekonomice

O tom, že role malých a středních podniků v české ekonomice je významná, jistě málokdo pochybuje, neboť malé a střední podniky mají poměrně značný národohospodářský přínos. Významnou měrou se podílejí na tvorbě pracovních příležitostí, na tvorbě HDP a stávají se i aktéry zahraničního obchodu (Pavláček, 2013).

Malé a střední podnikatelé reprezentují více než 1 milion ekonomických subjektů v ČR, tj. 99,84 % všech podnikatelů, zaměstnávají přes 1,8 milionu zaměstnanců, což představuje 60,88 % všech pracovníků v ČR, na vývozu se podílí cca 51 % a na dovozu cca 56 %. Malé a střední podniky hrají významnou roli pro rozvoj endogenního potenciálu jednotlivých krajů v České republice, protože jsou významně podnikatelsky i společensky spjaty s daným regionem a tvoří regionální podnikatelskou páteř (Český statistický úřad, 2013).

Možnost využití potenciálu malých a středních podniků v ekonomice je do značné míry závislá na prostředí, kterým jsou obklopeny. Fenomén globalizace se stává pro některé malé podniky hrozbou. Důvodů je několik. Podnikatelé se obávají zejména silného konkurenčního tlaku zahraničních podniků, jejich kapitálového a technologického vybaven (Pavláková, 2013).

K rozvoji podnikání v České republice v roce 2014 se vyjádřil prezident Asociace malých a středních podniků, který u malých a středních podniků očekává mírný růst, a to zejména u firem spojených s tradiční výrobou nebo novými technologiemi. Podle něj půjde hlavně o ty podniky, které nejsou závislé na tuzemském prostředí, ale exportují. *„U firem v nových technologiích a u firem svázaných s výzkumem čekám zásadní růst tržeb, u firem exportních mírný růst a u firem závislých na domácí poptávce stagnaci“*, poznamenal prezident citované asociace. V obchodu předpokládá spíše stagnaci, ve službách mírný růst. *„U velkých firem bude do značné míry záviset na celosvětové nebo evropské poptávce, nelze paušalizovat a házet do jednoho pytle evropské stavebnictví a například automobilový průmysl. Zde bude do nemalé míry záležet na chování německé ekonomiky“*, upozornil prezident asociace. Míra nezaměstnanosti by prý měla zůstat přibližně stejná a míra investic bude do značné míry závislá na chování nové vlády (Mladá fronta, a.s. 2013, December 29).

2.3.2 Příležitosti a hrozby MSP

Organizace všech typů a velikostí jsou v dnešní době nuceny se vypořádat s neustálými společenskými i ekonomickými změnami okolního prostředí, což s sebou nese zvýšený požadavek na flexibilitu organizace, uvádí Václavková (2007). A právě flexibilita bývá považována za jednu ze silných stránek malých a středních podniků, která jim umožňuje přežít v silně konkurenčním prostředí. Lze si jen obtížně představit, že by toto bylo možné bez využití nejrůznějších flexibilních forem práce, protože ve většině případů malé a střední podniky nedisponují takovými výrobními prostředky, jež by jim pružnou reakci na změny trhu umožnily. Otázkou zůstává, zda jsou vlastníci a manažeři malých a středních podniků schopni využít veškeré možnosti, které se jim v této oblasti nabízejí, nebo zda stále setrvávají v zažitých stereotypech a brzdí tak potenciální růst podniku.

Příležitosti

Hlavní příležitosti vyplývají ze vstupu do EU. Podle Sedláčkové (2003) jde především o posílení vnější i vnitřní stability České republiky. Kvalitnější legislativa, funkční soudnictví, lepší vymahatelnost pohledávek, profesionálnější státní a veřejná správa, rozšíření přístupu na evropské i světové trhy, odbourání cel, možnosti veřejných zakázek v rámci celé EU, růst počtu možných dodavatelů a růst poptávky po produktech a službách, začlenění se do vědeckých a technických programů EU, zvýšení podílu nových technologií, růst možné podpory výzkumu a vývoje, přístup k finančním zdrojům EU včetně oblasti zemědělské politiky, podpory regionálního rozvoje a malých a středních podniků, zvýšení pracovní disciplíny a růst produktivity.

Hrozby

Jako hlavní hrozby a nevýhody malých a středních podniků podle Kislingerové, Holého a kol. (2005) lze vnímat především zostření cenové i necenové konkurence, převahu velkých nadnárodních podniků nad malými a středními, více substitučních výrobků, růst nákladů, především nárůst ceny pracovní síly, odliv pracovních sil, hlavně odborníků, omezení státní suverenity implementací komunitárního práva, investice do implementace nových norem (např. ekologické, ISO, ochrana spotřebitele, hygienické apod.) a s tím související nepřipravenost na změny řady malých podniků.

Avšak Frková (2006) mezi charakteristická specifika malých a středních podniků, která současně představují aspekt hrozby pro jejich rozvoj, zařadila nekompetentní řízení, omezené schopnosti podnikatele a neochotu ke změnám, orientaci na klíčové zaměstnance a úzkou specializaci. Jako hlavní příčinu neúspěchu uvedla slabý podnikatelský koncept, nedostatečné plánování a neochotu ke změnám, jinými slovy nedostatečnou podnikatelskou kompetenci. Z toho vyplývá, že malým podnikům v zásadě chybí „podnikatelská vzdělanost“, podnikatelé dělají chyby, které vedou dříve nebo později k jejich zániku. Nedostatečné kompetence malých podnikatelů pak znásobují hrozby plynoucí z nového podnikatelského prostředí.

Vstup na jednotný vnitřní trh EU klade zejména na malé podnikatele rozšířené nároky. S novým trhem přichází i nové hrozby pro malé a střední podniky. Je to především neznalost zákaznického segmentu spojená s novou strukturou zákazníků a s jejich novými nároky. Dochází k zesílení tlaku na kvalitu a bezpečnost výrobků, oslabení

pozice tuzemských podnikatelů, neboť na domácí trh vstupuje konkurence z EU, dochází k přísnějšímu vymáhání práva a k postupnému vyrovnávání cenových hladin, což má odraz na ceny nákladů výroby. Současně s tím dochází k vyčerpání cenové konkurenční výhody pro malé a střední podniky, které se orientují na levné výrobky. Podnikatelé zanedbávají necenové faktory konkurenceschopnosti a nemají dostatečnou jazykovou vybavenost. Z celé řady hrozeb ohrožujících malé a střední podniky je nejvýznamnější ta, že zahraniční konkurence disponuje profesionálními schopnostmi, kvalitním podnikatelským konceptem, vysokou úrovní strategického plánování, propracovaným marketingem, a to vše našim malým podnikatelům chybí (Frková, 2006).

2.3.3 Výhody a nevýhody MSP

V transformujících se ekonomikách má rozvoj malých a středních podniků větší význam než ve vyspělých tržních ekonomikách. Malé a střední podniky mohou vytvářet pracovní místa při nízkých kapitálových nákladech a mohou poskytnout pracovní příležitosti zaměstnancům, kteří vlivem transformačních procesů ztratili práci zánikem státních podniků. Nejen na domácím trhu, ale i na zahraničních trzích disponují malé a střední podniky řadou výhod oproti velkým podnikům. Avšak z některých hledisek je jejich postavení nevýhodné.

Výhody MSP

Podle Malacha (2005) malé a střední podniky **pružně reagují na změny**, protože vzhledem k omezeným kapitálovým zdrojům je vnímají mnohem citlivěji než velké podniky. Na rozdíl od velkých podnikatelských jednotek je v malých a středních podnicích méně omezujících organizačních prvků a více prostoru pro individuální kreativitu a **inovační kreativita** je nezbytnou podmínkou přežití malých a středních podniků na trhu. Mezi nesporné výhody malých a středních podniků je **vytváření nových pracovních příležitostí**. Toto empirické zjištění se obvykle zdůvodňuje nižšími náklady na zřízení pracovního místa.

Nevýhody MSP

Vedle uvedených předností, provázejí existenci malých a středních podniků i některé nevýhody vůči velkým podnikům. Menší finanční síla a s tím často související horší dostupnost úvěrových zdrojů patří k slabým stránkám proto, že **nedostatek finančních prostředků** je velkou bloádou vzniku nových podniků, znemožňuje rozvoj již existujících subjektů, které pak nemohou realizovat své cíle a inovační záměry. **Omezené možnosti získávání výhod z rozsahu produkce** plynou z nízké koncentrace a malých možností ve shromažďování výroby. **Omezené prostředky na propagaci a reklamu** negativně ovlivňují velikost obrátu a možnosti jeho růstu, MSP obtížněji ovlivňují své potenciální zákazníky a svou produkci umísťují především na lokálních trzích (Malach, 2005).

2.4 Analýza podnikatelského prostředí v ČR

V publikovaných rozhovorech s bývalými českými špičkovými manažery nebo s majiteli velkých firem, kteří zazářili na českém podnikatelském nebi a pak více či méně rychle zhasli, často slyšíme nářky nad zvláštnostmi českého podnikatelského prostředí, v němž působili. *„Jaké jsou faktory, které ovlivňují firmu a tedy její úspěch či neúspěch? Je české podnikatelské prostředí specifické a odlišné od podnikatelského prostředí zbytku světa? Nebo je podstata neúspěchu podnikatele v České republice stejná nebo podobná jako jinde ve světě?“* Na tuto otázku slycháme řadu nejrůznějších odpovědí. Podnikatelé si často stěžují, že za vše mohou banky, které jim odmítají půjčit finanční prostředky na podnikatelské projekty, za exportní neúspěchy může silná česká koruna atd. Je to výsledek daňové politiky vlády nebo korupce, uvádějí jiní. *„Je v souladu s lidskou přirozeností, že neúspěšný podnikatel bude hledat příčiny svého krachu jinde, jen ne u sebe. Psychická bariera mu znemožní poodstoupit od svého díla do větší vzdálenosti a podívat se na příčiny neúspěchu objektivně, nezaujatýma očima. Přitom pouze známe-li objektivní faktory, které více či méně ovlivňují život firmy, popřípadě konkrétně život vlastní firmy, můžeme na tuto vnější situaci reagovat“* (Smejkal & Rais, 2013).

Každý stát disponuje podnikatelským prostředím, jehož kvalitu a charakter se snaží analyzovat. Na celou řadu indexů a žebříčků je ovšem třeba nazírat v širších souvislostech, poněvadž jejich hodnocení obsahují vyšší či nižší dávku subjektivity.

Míra subjektivity se odvíjí od poměru mezi statistickými daty a informacemi získanými z dotazníkových šetření, výběru sledovaných veličin a samozřejmě úhlu pohledu. Mezi klíčové determinanty podnikatelského prostředí se řadí právní úprava a administrativní náročnost spojená se založením a likvidací podnikání, nabýváním vlastnického práva k nemovitostem, vymahatelnost práva a samozřejmě pracovní právo a otázky s tím spojené.

Zkoumáním podnikatelského prostředí se zabývali Kalínská a kol. autorů (2010), kteří podrobně hodnotili situaci v České republice. Při analýze nastínili základní prvky ekonomického, právního, politického a technologického charakteru.

Vybrané aspekty ekonomického prostředí

V rámci ekonomického prostředí se ve středu zájmu nachází nejen základní makroekonomické veličiny vypovídající o hospodářském cyklu, fiskální rovnováze a zahraničním obchodě, ale také vývoj struktury ekonomických subjektů. O kvalitě podnikatelského prostředí vypovídá mimo jiné také vývoj počtu ekonomických subjektů a jejich struktury.

Malé a střední podniky sice představují více než 99 % ekonomických subjektů, ovšem podstatně nižší měrou se podílejí na tvorbě HDP, zahraničním obchodě, investičních aktivitách a přidané hodnotě, uvádí Černá (2008).

Skutečnost, že malé a střední podniky jsou v České republice nejčetnější skupinou podnikatelů, potvrzují statistiky Českého statistického úřadu (dále také ČSÚ). **Podíl malých a středních podniků na celkovém počtu aktivních podnikatelských subjektů v roce 2012 byl 99,86 %.** Avšak na hodnotě HDP v České republice se MSP podílejí cca 1/3.

V roce 2010 se MSP podílely na tvorbě HDP z 36,06 %. Vzhledem ke skutečnosti, že podíl MSP na hrubém domácím produktu není v současné době ČSÚ sestavován ve velikostním členění, jsou zde uvedena data z roku 2010.

V roce 2012 se na celkovém dovozu malé a střední podniky podílely z 59,88 % a na celkovém vývozu z 53,51 %.

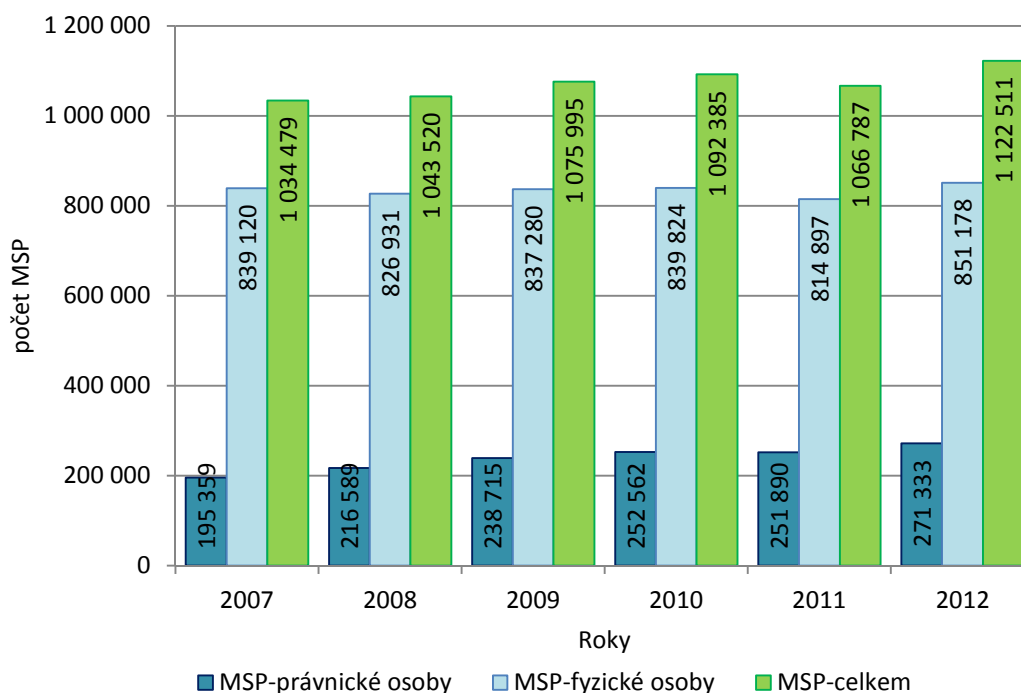
Investice do hmotného a nehmotného majetku byly také významně ovlivněny hospodářskou krizí. Absolutního vrcholu dosáhly investice v roce 2008, v současné

době jsou na nižší úrovni. MSP odsouvají investice, které nejsou nezbytně nutné, vytvářejí rezervy a čekají na vývoj ekonomiky v následujícím období. **Investice (hmotné a nehmotné, včetně pozemků) malých a středních podniků dosáhly v roce 2012 hodnotu 370 483 mil. Kč.**

V roce 2012 vytvořily malé a střední podniky celkem 1 326 147 mil. Kč přidané hodnoty. Přidaná hodnota vyprodukovaná malými a středními podniky v České republice se od roku 2001 téměř zdvojnásobila (MSP vytvořily v roce 2001 celkem 720 493 mil. Kč přidané hodnoty), což svědčí o pozitivním vývoji MSP směrem ke zvyšování efektivity podnikání a schopnosti prosadit se na trhu. **Podíl přidané hodnoty malých a středních podniků na celku ČR v roce 2012 tvořil 53,81 %.** (Český statistický úřad, 2013 December).

Vývoj počtu malých a středních podniků v České republice v letech 2007-2012 v rozdělení na právnické a fyzické osoby zachycuje následující graf.

Graf 1: Vývoj aktivních subjektů MSP v ČR v letech 2007-2012

Zdroj: www.czso.cz

Podle údajů Českého statistického úřadu vykazovalo podnikatelskou činnost v České republice k 31. 12. 2012 celkem 1 122 511 právnických a fyzických osob s počtem zaměstnanců 0-249. Z toho bylo 271 333 právnických osob a 851 178 fyzických osob.

Z uvedených dat je zřejmý každoroční nárůst tohoto segmentu, výjimkou byl jen rok 2010, kdy došlo k jeho mírnému poklesu. Tato skutečnost měla souvislost se změnami, které řešily dopady světové finanční krize. Hospodářská krize, která postihla celý svět v roce 2008, zasáhla do vývoje MSP a měla negativní vliv nejen na zaměstnanost, ale i na celkový počet MSP. V současné době se podniky snaží z důsledků světové finanční krize vzpamatovat a opětovně nastartovat podnikání.

Klíčové determinanty právního prostředí

Mezi klíčové determinanty právního prostředí se řadí právní úprava, administrativní náročnost, vymahatelnost práva a pracovní právo. Pracovní právo v ČR je hodnoceno jako relativně příznivé pro podnikatelský sektor. V této souvislosti je velmi příznivě hodnocena zejména pružnost stanovené délky pracovního týdne, přesčasů apod.

Právní úprava v ČR se jeví ve srovnání s průměrem zemí OECD¹ jako velmi liberální, což poskytuje široký prostor podnikatelským subjektům jakožto zaměstnavatelům, nicméně z pohledu sociálního (tedy z pohledu zaměstnanců) může působit právě opačně a zvyšovat napětí na trhu práce v době vysoké míry nezaměstnanosti. Na druhé straně je kritizováno obchodní právo spojené se vznikem a zánikem podnikání, jde konkrétně o časovou náročnost a počet právních a administrativních úkonů, minimální kapitál požadovaný při založení podnikání i náklady insolvenčního řízení. Navíc v případě konkurzního řízení věřitelé získávají jen cca 21 % hodnoty své pohledávky, přičemž průměr OECD dosahuje asi 70 %. Pro zajímavost je možno uvést, že délka a trvání konkurzního řízení se v posledních třech letech nemění a činí v průměru 6,5 roku, zatímco v zemích OECD se jedná průměrně jen o 2 roky. Poměrně problematická je oblast vymahatelnosti práva mezi dvěma podnikatelskými subjekty (82. pozice), získávání stavebních povolení (76. místo) i nabývání vlastnického práva k nemovitostem

(62. umístění), i když postupem času se výsledky ČR zlepšují. Rigidita, neefektivnost a přílišná byrokracie v právních otázkách spojených s podnikáním se negativně promítá do nákladů podnikatelského sektoru i do pružnosti reakce na změny v tržním prostředí. Ovlivňuje tak konkurenceschopnost podnikatelských subjektů vůči konkurentům ze zahraničí (Kalínská, et al., 2010).

¹Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj – zkráceně **OECD** (z angl. Organisation for Economic Co-operation and Development) je mezivládní organizace ekonomicky nejrozvinutějších států na světě, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky; vznikla v roce 1961

Politické a technologické prostředí

Důvěryhodnost politiků v očích veřejnosti však dosahuje velmi nízké úrovně (115 příčka v roce 2010). Velmi obdobným způsobem je hodnocena transparentnost vládních politik a nestrannost při rozhodování vládních úředníků. Výrazně negativně je hodnocena míra nezávislosti soudů. V indexu vnímané korupce se ČR v roce 2009 umístila na 52. pozici ze 180 sledovaných. Schopnost ekonomiky provozovat výzkum a vývoj, využít jeho výsledky v praxi a využívat nové technologie ovlivňuje mimo jiné komoditní i teritoriální skladbu zahraničního obchodu. Samozřejmě je zde úzká vazba na technologickou náročnost vývozu a dovozu zboží i znalostní náročnost vývozu a dovozu služeb. Hlavní část zbožového obchodu i nejvyšší přebytek obchodu realizuje ČR s výrobky se středně vysokou technologickou náročností, kam se řadí kupříkladu motorová vozidla (zejména díky exportně zaměřené výrobě automobilů, do které plynuly významné zahraniční investice) a stroje a zařízení. Ve službách hlavní podíl na obchodě zaujímají služby vyžadující méně intenzivních znalostí, zejména doprava a služby spojené s cestovním ruchem (Kalínská, et al, 2010).

2.5 Regionální politika se zaměřením na MSP

Dle Viturky a kol. (2011) probíhá reálný ekonomický rozvoj v podmínkách nerovnoměrného rozložení výrobních zdrojů a dalších ekonomických i mimoekonomických faktorů ovlivňujících celkovou efektivitu ekonomického rozvoje a v souladu s tím se projevuje prostorově diferencovaným způsobem. V důsledku této nezpochybnitelné skutečnosti logicky vzniká řada závažných regionálních problémů, které vyvolávají společenskou poptávku po regionální politice orientované zejména na zmírňování negativních ekonomických a sociálních dopadů indukovaných nerovnoměrným ekonomickým rozvojem. Moderní regionální politiky tento tradiční cíl interpretují v širším kontextu podpory harmonického a udržitelného ekonomického rozvoje, přičemž kladou zvýšený důraz na ekonomický růst a zvyšování regionální konkurenceschopnosti.

2.5.1 MSP a regionální politika EU

Evropská unie si plně uvědomuje vliv malých a středních podniků na dynamiku evropského hospodářství, proto vytváří vstřícnější podnikatelské prostředí pro malé podniky a podporuje jejich podnikání.

Regionální politika EU (politika hospodářské a sociální soudržnosti) zaujímá v rámci celkové hospodářské politiky EU velmi významné místo. Dokazuje to skutečnost, že z hlediska vynakládaných finančních prostředků se řadí na druhé místo za agrární politiku. Malach a kol (2005) uvádějí, že v letech 1994 – 1999 představovaly výdaje na tuto politiku téměř 35 % celkových výdajů EU. Tato skutečnost odpovídá principům evropské integrace, kde je prvořadým cílem vyvážený hospodářský rozvoj a odstraňování ekonomické a životní úrovně regionů jako podmínka pro dosažení hospodářské a sociální koheze. Promítá se to do poskytování prostředků ze strukturálních a kohezního fondu.

Jedním ze základních cílů EU je redukce ekonomických a sociálních rozdílů mezi bohatšími a chudšími regiony. Tyto rozdíly ohrožují nejen celistvost jednotného společného trhu a měnové unie, ale jejich existence je přímo v rozporu s ideály sounáležitosti a solidarity, které prostupují podstatou hnutí Evropské integrace. Neobvyklé spojení idealismu a pragmatismu bylo motivací pro hledání koheze především od doby, kdy se Evropská unie rozšiřovala ve Středomoří a na počátku 80. let 20. století (Dinan, 2005).

2.5.2 Regionální politika ČR

Wokoun (2003) ve svém díle uvádí, že česká regionální politika je v současnosti chápána jako koncepční činnost státu, regionálních a místních orgánů, jejímž cílem je přispívat k vyváženému a harmonickému rozvoji jednotlivých regionů v ČR, ke snižování neodůvodnitelných rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a ke zlepšení regionální hospodářské struktury.

Nástroje regionální politiky

Prostředky, prostřednictvím kterých je dosahováno zamýšleného regionálního rozvoje lze rozdělit do dvou skupin, a to na nástroje finanční a nefinanční. **Finanční nástroje**

jsou orientovány jak do oblasti veřejné správy, tak do oblasti ekonomiky, resp. podnikání a zaměstnanosti. Mezi finanční nástroje patří přímé a nepřímé peněžní pobídky. **Přímé finanční pobídky** spočívají v přímém poskytnutí finančních prostředků na předem stanovený účel. Mezi tento typ nástrojů regionální politiky lze zařadit např. dotace a granty. **Nepřímé finanční pobídky** přináší příjemci peněžní efekty v přímé závislosti na vlastním ekonomickém výkonu. Mezi tyto nástroje lze zařadit daňová zvýhodnění tzn. nezdanitelné částky, odčitatelné položky a slevy na daních, daňové prázdny pro investory a investiční podpora v podobě příznivých režimů daňového odepisování. Pod **nefinanční nástroje** řadíme programové dokumenty pro zajištění koncepčního a systémového přístupu k přípravě a realizaci regionálního rozvoje, poradenskou a informační podporu v oblasti regionálního rozvoje a v neposlední řadě infrastrukturní podporu, tzn. zajištění dopravní a technické infrastruktury na podporu regionálního rozvoje.

Avšak k nepřímým finančním pobídkám pro MSP se Vojík (2010) vyjadřuje dosti skepticky. Uvádí, že investiční pobídky od státu i regionů dostávají až na výjimky velké nadnárodní firmy a daňové úlevy či daňové prázdny často dostávají zase cizí firmy a místní podnikatelé se „*musí dnes a denně prát s realitou všedního dne, někdy i arogancí a přezírání úřadů*“. Další překážky, které musí každý podnikatel překonávat, jsou důsledkem některých rozhodnutí vlády a úřadů a změny pravidel uprostřed hospodářských roků.

2.6 Podpora malého a středního podnikání

Filosofie podpory malého podnikání vychází z poznání důležitosti malého podnikání pro vyspělé ekonomiky zejména jako nástroje boje s nezaměstnaností a posílení konkurenceschopnosti českých firem v ekonomickém prostoru EU. Dle Staňkové (2007) je podpora podnikání rozvinuta v několika směrech, zabývá se přípravou podmínek pro podnikání, podporuje začínající podnikatele podporou růstu firem až do fáze internacionalizace, podporou všech firemních funkcí – lidské zdroje, technologie, řízení, podniková infrastruktura a oblastí programů státního rozpočtu, ale zejména strukturálních fondů EU.

Formy podpory MSP

Podpora pro malé a střední podnikání je poskytována formou návratné finanční výpomoci, dotace, finančního příspěvku, záruky, nebo úvěru se sníženou úrokovou sazbou. Podpora, která je zaměřena na oblasti poradenství, certifikace, tvorbu špičkového designu, podporu přípravy projektů pro výzkum a vývoj v rámci programů EU, dále na investiční projekty malých a středních podnikatelů na území ČR, kde podnikání nelze podpořit ze strukturálních fondů a také podpora zapojení do procesu internacionalizace, může být poskytnuta ze státního rozpočtu.

Hlavním prostředkem podpory malého a středního podnikání jsou strukturální fondy, které se zaměřují na oblasti podpory investičních projektů zaměřených ke zvyšování konkurenceschopnosti, zejména v důsledku realizace inovací, na projekty podporující vstup do podnikání, na oblasti podpory vstupu na zahraniční trhy, rozvoj lidských zdrojů, úsporu energie a využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie (Vestcom s.r.o., 2013, September 9).

2.6.1 Podpora MSP z úrovně Evropské unie

Podpora podnikání a rozvoj podnikatelského prostředí je nedílnou součástí aktivit Evropské unie. Tato skutečnost vyplývá, mimo jiné, z plného uvědomění si významu podnikání a s ním spojeného podnikatelského prostředí pro celkově úspěšný sociálně-ekonomický rozvoj jednotlivých členských zemí Evropské unie. Konkrétní formy podpor a rozvojových aktivit nabývají odlišných podob, v důsledku čehož nacházejí odraz v různých politikách a aktivitách Evropské unie. Největší množství forem podpor se nicméně koncentruje v oblasti Regionální a strukturální politiky Evropské unie. S ohledem na náš vstup do EU se stala i ČR plnohodnotným účastníkem této politiky se všemi právy a povinnostmi vyplývajícími z její realizace, uvádí Machková a kol. (2004). ČR byla nucena, stejně jako ostatní členské země, připravit takové programové dokumenty, které umožňují realizaci Regionální a strukturální politiky.

V letech 2007-2013 byly finanční prostředky rozdělovány v rámci tří cílů. Každý členský stát, má-li v úmyslu čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů, musí vypracovat tzv. Národní strategický referenční rámec (dále jen NSRR) v návaznosti na celoevropské Strategické obecné zásady Společenství (dále také SOZS). Od národních programů jsou poté odvozeny jednotlivé operační programy. V každém

státě je určeno jedno odborné ministerstvo, které funguje jako řídicí a koordinační orgán pro ostatní tematické operační programy. V České republice je tato funkce vykonávána Ministerstvem pro místní rozvoj (Cabada, et al., 2010).

Od té doby, co se Česká republika stala členským státem, snaží se ovlivňovat politiky Evropské unie a rozhodovací proces v celé řadě oblastí. Coby relativně chudá země usiluje Česká republika o zachování podílu z rozpočtu Evropské unie určeného pro strukturální a kohezní fondy, stejně jako o maximalizaci svého podílu na nich. V tomto ohledu byla doposud úspěšná. Na zasedání Evropské rady v prosinci 2005, na němž byl dohodnut rozpočtový balíček Evropské unie pro období 2007 - 2013, se Česká republika stala jedním z kohezních „vítězů“, neboť získala třetí nejvyšší alokaci výdajů kohezní politiky ze všech členských zemí a vůbec nejvyšší v přepočtu na jednoho obyvatele (Marek & Baun, 2011).

Tabulka 1: Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle politiky HSS v období 2007 - 2013

Cíl	Fondy pro EU27		Fondy pro ČR	
Konvergence	283,00 mld. €	81,54%	25,88 mld. €	96,98%
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	54,96 mld. €	15,95%	419,09 mld. €	1,56%
Evropská územní spolupráce	8,72 mld. €	2,52%	389,05 mil. €	1,46%
Celkem	347,00 mld. €	100,00%	26,69 mld. €	100,00%

Zdroj: www.strukturalni-fondy.cz

Pro období 2007 – 2013 získala Česká republika k využití až 26,7 mld. € z evropských fondů (viz. tabulka 1). Jelikož Evropská unie financuje maximálně 85% výdajů z aktivit uskutečněných v rámci regionální politiky, musí náš stát pro úspěšné čerpání přidat do celkové částky k využití navíc přibližně 4 mld. €.

2.6.2 Realizace podpor pro MSP v ČR

Podpora malých a středních podniků má v ČR mnoho podob, může být přímá a nepřímá. Nepřímou podporou by podle Jáče, Rydvaldové a Žižky (2005) mělo být vytváření příznivých podmínek pro podnikatele prostřednictvím zjednodušení administrativy a legislativy, vytváření průmyslových zón, kvalitní dopravní infrastruktury apod. Přímou finanční podporu pak představují nástroje zvyšující přístup podnikatelů k finančním prostředkům prostřednictvím zvýhodněných záruk za bankovní úvěry, úvěry se sníženou úrokovou sazbou a dotace či finanční příspěvky.

Podpora malých a středních podnikatelů v ČR je poskytována prostřednictvím programů schválených vládou České republiky a je přímo zakotvena v **zákoně č. 47/2002 Sb. o podpoře malého a středního podnikání**. Tento zákon upravuje systém a nástroje státní podpory MSP kromě zemědělské a lesnické prvovýroby, podrobně definuje oblast malého a středního podnikání, určuje podmínky pro poskytování podpor, formu a oblast poskytované podpory.

Podmínky poskytnutí podpory

Poskytnutí podpory je podmíněno splněním několika podmínek, z nichž některé jsou společné pro všechny programy. Žadatel musí mít sídlo nebo trvalý pobyt na území České republiky. Veškeré závazky žadatele vůči finančnímu úřadu, České správě sociálního zabezpečení, Celní správě, Pozemkovému fondu, Fondu národního majetku a Státnímu fondu životního prostředí musí být vypořádány.

Ne každý může žádat v daném dotačním programu. Jednotlivé dotační programy obsahují vymezení možných žadatelů, které je určeno oborem jejich ekonomické činnosti. Každý dotační program obsahuje seznam NACE² kódů, ve kterých musí žadatel vyvíjet svoji činnost. Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE je národní verze NACE a vychází z jednotné klasifikace ekonomických činností v rámci EU. Používání NACE je povinné pro všechny členské státy EU. Klasifikace CZ-NACE od 1. ledna 2009 nahradila dříve používanou Odvětvovou klasifikaci ekonomických činností (OKEČ).

Další podmínkou je místo realizace projektů, které je omezeno na území České republiky. Z pravidel EU pak vychází požadavek, aby v rámci poskytované podpory nebyla překročena tzv. maximální intenzita veřejné podpory daná regionální mapou, která zohledňuje rozdíly v hospodářské vyspělosti jednotlivých regionů. Účast v některém z programů nevyklučuje možnost účasti v dalších českých i zahraničních programech podpory podnikání.

² NACE je standardní klasifikace ekonomických činností Evropské unie

Poskytovatel podpory

Finanční prostředky státního rozpočtu určené k financování podpor podle výše uvedené legislativy jsou soustředěny v rozpočtové kapitole ministerstva, které může zajišťovat finanční prostředky pro financování podpor i z dalších zdrojů. Většinu programů pro MSP poskytuje Ministerstvo průmyslu a obchodu prostřednictvím agentury CzechInvest, České agentura pro podporu obchodu CzechTrade a Českomoravské záruční a rozvojové banky a.s. Podrobnosti poskytování podpory jsou vymezeny v programech podpory, které na návrh ministerstva schvaluje vláda. Žádost o poskytnutí podpory je předkládána subjektu uvedenému v příslušném programu podpory. Žádost o poskytnutí podpory musí minimálně obsahovat identifikační údaje žadatele, charakteristiku projektu včetně výdajů na jeho realizaci a způsobu financování. Přílohou žádosti je vždy potvrzení místně příslušného finančního úřadu o vypořádání závazků žadatele a čestné prohlášení žadatele o splnění závazků vůči všem ostatním institucím.

Kontrola nakládání s dotacemi

V případě, že nejsou dodrženy podmínky stanovené pro čerpání podpory, jsou vůči příjemci podpory uplatněny zákonem stanovené sankce. Fyzická nebo právnická osoba, která neoprávněně použije peněžní prostředky státního rozpočtu a jiné peněžní prostředky státu, je povinna tyto prostředky vrátit a zároveň zaplatit penále z neoprávněně použité částky. Kontrolou dotací zjednodušeně nazýváme správu odvodů za porušení rozpočtové kázně. Hlavním úkolem správy odvodů za porušení rozpočtové kázně je vyměřit, vybrat a vymáhat odvody za porušení rozpočtové kázně v těch případech, kdy se příjemci dotací, návratných finančních výpomocí nebo jiných obdobných forem účelově poskytovaných prostředků dopustili porušení povinnosti v souvislosti s použitím těchto prostředků.

3 Metodika práce

3.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je analýza programů podpory se zaměřením na MSP. Zhodnocení současného stavu využívání programů podpory MSP v Jihočeském kraji a výhled po roce 2013.

3.2 Metodika

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část a byla vypracována s využitím následujících metod:

Sběr dat a studium literatury

Při zpracování teoretické části byl proveden sběr dat a studium literatury zaměřené na charakteristiku základních pojmů vztahujících se k dotčené problematice. V této kapitole je mimo jiné uvedena definice MSP, je zde zmíněn vznik, stručný vývoj a význam tohoto segmentu podnikání v České republice. Dále je popsán stav podnikatelského prostředí ČR a vymezen systém podpor pro malé a střední podnikatele. Základním zdrojem informací byla odborná literatura a pro získání aktuálních informací byly využity internetové stránky, které jsou průběžně aktualizované a dobře dostupné. Veškeré zdroje, které byly využity k vypracování práce, jsou uvedeny v přehledu použitých zdrojů.

Analýza a syntéza

V úvodu praktické části je nastíněna stručná hospodářská charakteristika Jihočeského kraje a provedena analýza stavu a vývoje MSP v tomto regionu. Následně byla provedena analýza programů za programové období 2007 – 2013 vhodných k podpoře pro malé a střední podniky. Syntézou získaných poznatků byla nastíněna situace využívání podpor malými a středními podniky působícími v Jihočeském kraji.

Komparace a analogie

Další část je zaměřena především na hodnocení využívání dotačních programů OPPI vybraným segmentem podniků v Jihočeském kraji. Porovnávána byla poptávka po dotačních programech a úspěšnost podaných žádostí v mezikrajovém srovnání. Ke komparaci byly využity údaje o počtu podaných a zamítnutých žádostí, dále o počtu

podpořených projektů a to i ve finančním vyjádření. Následně metodou komparace a analogie bylo zhodnoceno využívání jednotlivých programů podpor v rámci kraje. Pro lepší názornost byly některé odvozené závěry znázorněny pomocí grafů.

Rozhovor

Informace o využívání podpor MSP působících v Jihočeském kraji v období 2007 – 2013 a predikci zaměření podpor tohoto segmentu v následujícím programovém období 2014 -2020 byly zjišťovány prostřednictvím polo standardizovaného rozhovoru s pracovníkem agentury CzechInvest - regionální kanceláře pro Jihočeský kraj.

Potřebné informace byly získávány prostřednictvím předem připravených otevřených otázek zaměřených na dané téma. Otevřené otázky byly zvoleny proto, aby byl ponechán prostor pro odpovědi bez možnosti předem tyto odpovědi ovlivnit. První část otázek se vztahovala k využívání podpor ve vybraném regionu v programovém období 2007 – 2013. Zjišťována byla úspěšnost čerpání malých a středních podniků v Jihočeském kraji v porovnání s ostatními kraji České republiky a identifikace překážek při čerpání dotací. Druhou část tvořily otázky ke zhodnocení nastavení programů OPPI a výhledu vývoje podpor MSP po roce 2013. Odpovědi byly během ústního jednání průběžně zapisovány a následně byly k jednotlivým otázkám zpracovány do diplomové práce.

Dotazníkové šetření

Za účelem zjištění subjektivního hodnocení využívání pomoci z OPPI bylo provedeno dotazníkové šetření mezi malými a středními podniky. Cílem dotazování bylo získání zpětné vazby ze strany MSP o využívání programů podpor v minulém programovém období a námětů na zaměření věcných priorit MSP pro nové programové období 2014 – 2020.

Pro účely výzkumu byly vybrány subjekty pomocí náhodného výběru z databáze příjemců podpor z dotačních programů OPPI, které jsou dostupné na webových stránkách agentury CzechInvest www.czechinvest.org. Dotazování probíhalo prostřednictvím dotazníku, který byl přístupný z internetové adresy <http://www.mojeanketa.cz/pruzkum/223288799/>. Elektronické dotazování probíhalo od 24. 02. 2014 do 24. 03. 2014. V rámci dotazníkového šetření bylo osloveno celkem 120 subjektů. Z celkového počtu oslovených odpovědělo 36 respondentů. Návratnost

dotazníku byla 30 %. Pro zvýšení návratnosti bylo využito telefonického dotazování, čímž se zvýšila návratnost dotazníku na 41 % (tj. 49 respondentů). Ostatní na žádost o vyplnění dotazníku nereagovali.

Dotazník obsahoval celkem 14 otázek. První část otázek byla věnována charakteristice respondenta, další otázky byly směřovány do oblasti podpor MSP z programů OPPI 2007 -2013 a následovaly otázky vztahující se k výhledu po roce 2013. Analyzovány byly veškeré otázky z dotazníkového šetření a získaná data byla znázorněna graficky a doplněna slovní prezentací. Dotazník je přílohou č. 1 této práce.

4 Vlastní práce

4.1 Hospodářská charakteristika Jihočeského kraje

Jihočeský kraj zaujímá jižní část České republiky a je jednou ze 14 územních jednotek na úrovni NUTS-3³. Díky své geografické poloze, přírodním podmínkám a historickým tradicím patří ke strategicky významným území našeho státu.

Demografický vývoj

Jihočeský kraj rozlohou 10 tis. km² představuje 13 % území České republiky, ale na obyvatelstvu ČR se podílí pouze 6 %. Mezi kraji ČR má nejnižší hustotu zalidnění (63,3 obyvatel na km²) a jeho dva okresy Prachatice a Český Krumlov mají nejnižší hustotu zalidnění mezi všemi okresy České republiky (do 38 obyvatel na km²). Od roku 1994 je v kraji 623 obcí (včetně vojenského újezdu), to je zhruba desetina z počtu obcí České republiky.

Sídelní struktura kraje je rozdrobená, což dokládá existence 1 982 částí obcí a jednak výrazně nadprůměrný počet malých obcí do 200 obyvatel. Mezi takto malé obce se řadí víc než třetina jihočeských obcí, žijí v nich však pouze 4 % obyvatelstva kraje.

Od roku 2011 je v kraji 54 měst, ve kterých žije 64 % obyvatel kraje. Proti roku 2007 se tento podíl snížil o 1 procentní bod. Snižování podílu obyvatelstva ve městech má celorepublikový rozměr a je projevem procesu suburbanizace. V Jihočeském kraji je tento proces konkretizován stěhováním obyvatel z měst nad 5 tis. obyvatel, především okresních měst a krajského města do obcí v jejich blízkosti.

Ekonomický vývoj

Výsledky regionálního hrubého domácího produktu (dále také RHDP) ukazují, že v roce 2010 se podařilo zastavit ekonomický pokles, který se ve 4 krajích při západní hranici ČR (včetně Jihočeského) projevil již v roce 2008 a ve všech krajích pak v roce 2009. V roce 2010 došlo k znovuoživení české ekonomiky a RHDP ve stálých cenách meziročně rostl.

³ NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) v překladu Územní statistická jednotka, používá se pro potřeby statistiky, posuzování a hodnocení potřeby regionů

Vývoj RHDP v Jihočeském kraji vykazuje v posledních třech letech malé meziroční změny – v roce 2010 - přírůstek 1,2 %, v roce 2011 - přírůstek 0,2%, což lze označit jako stagnaci, a v roce 2012 - pokles 0,5 %.

Jihočeský kraj vytváří zhruba 5 % hrubého domácího produktu ČR. Hodnotou HDP na obyvatele dosahoval v mezikrajovém srovnání dříve pátou nejvyšší úroveň, s poklesem HDP v roce 2008 se propadl na 8. místo. V letech 2009 a 2010 si postavení mezi kraji přechodně vylepšil, ale v letech 2011 a 2012 již opět obsadil 8. místo.

4.2 Stav a vývoj MSP v Jihočeském kraji

Hlavním zdrojem dat pro analýzu vývoje počtu evidovaných subjektů je Registr ekonomických subjektů (dále také RES). Jedná se o veřejný seznam, který je průběžně aktualizován. Za každé čtvrtletí jsou k dispozici informace o počtu evidovaných subjektů podle vybraných základních třídících hledisek. V následující tabulce je uveden vývoj počtu malých a středních podniků v Jihočeském kraji od roku 2007 do roku 2012.

Tabulka 2: Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců v Jihočeském kraji

kategorie podle počtu zaměstnanců	2007	2008	2009	2010	2011	2012
0	132 326	135 669	136 003	140 107	143 132	144 933
1-9	12 723	12 733	12 435	12 215	12 127	12 032
10-49	2 817	2 770	2 783	2 664	2 537	2 407
50-249	695	696	662	663	630	608
celkem za MSP	148 561	151 868	151 883	155 649	158 426	159 980
250 a více	118	121	110	113	117	111
celkem registrované subjekty	148 679	151 989	151 993	155 762	158 543	160 091
podíl MSP v %	99,92	99,92	99,93	99,93	99,93	99,93

Zdroj: www.czso.cz - vlastní zpracování

Na počátku 90. let docházelo vlivem transformace hospodářství k extrémně vysokému nárůstu podnikatelských subjektů. Nyní se situace již značně uklidnila, přesto však počty registrovaných subjektů stále rostou. Nárůst je částečně ovlivněn skutečností, že nové subjekty jsou evidovány, ale k rušení subjektů, které činnost ukončili, již v takové míře nedochází.

Podle údajů Českého statistického úřadu vykazovalo podnikatelskou činnost k 31. 12. 2012 celkem 160 091 subjektů se sídlem v Jihočeském kraji, z toho bylo 159 980 malých a středních podniků, tzn. subjektů s počtem zaměstnanců 0 – 249.

Podíl tohoto segmentu na celkovém počtu podnikatelských subjektů v roce 2012 byl vyšší než 99 % a tento trend je ve sledovaném období (2007 -2012) do značné míry stabilní.

Počet zaměstnanců je jedním z hlavních kritérií zkoumání segmentu malých a středních podniků. Je jisté, že se počet zaměstnanců může měnit s ohledem na životní cyklus podniku, přesto je směrodatnou veličinou pro tento sektor.

4.2.1 MSP podle velikostních skupin

Podrobnější dělení segmentu MSP na velikostní skupiny má své oprávnění. Z dat uvedených v tabulce 2 vyplývá, že nejpočetnější skupinou jsou podnikatelé bez zaměstnanců, následuje skupina drobných podnikatelů s počtem zaměstnanců do 10 a nejméně početná je skupina středních podniků s počtem zaměstnanců do 250.

Vývoj těchto jednotlivých skupin je rozdílný. Počet drobných podnikatelů má ve sledovaném období, až na pokles zaznamenaný v roce 2010, stále vzrůstající tendenci. Avšak počet malých podniků (s počtem zaměstnanců do 50) dosáhl vrcholu v roce 2009 a od té doby klesá. Klesající tendenci vykazuje, až na menší výkyvy, i skupina středních podniků.

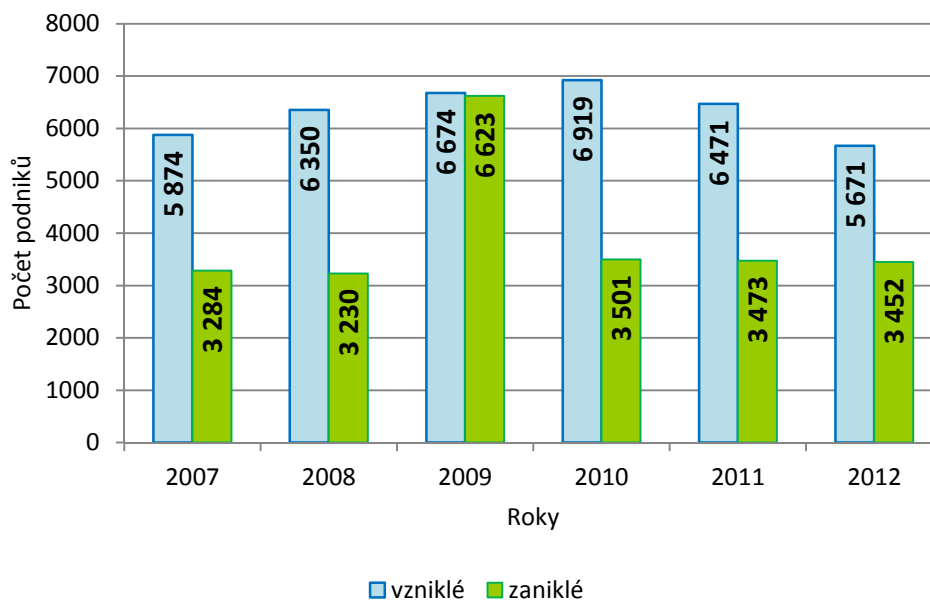
4.2.2 Demografie podniků v Jihočeském kraji

Změny ve vývoji počtu velikostních skupin MSP lze přisuzovat k neustále probíhajícímu procesu vzniku nových podniků a zároveň k zániku podniků stávajících.

Informace o vzniklých a zaniklých podniků v sektoru MSP nejsou k dispozici, ale takovou informaci lze aproximovat daty za soubor aktivních podniků, který je analyzován Českým statistickým úřadem za Jihočeský kraj.

V grafu 2 je uvedena demografie všech podniků včetně MSP v Jihočeském kraji za období roku 2007 – 2012.

Graf 2: Demografie podniků v Jihočeském kraji

Zdroj: www.czso.cz - vlastní zpracování

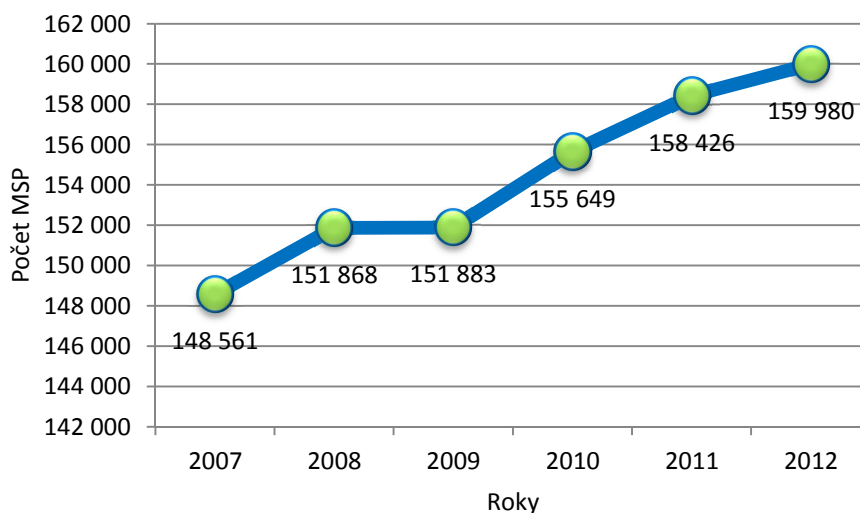
Z dat uvedených v grafu 2 je evidentní, že počet vzniklých a zaniklých subjektů ve sledovaném období se z roku na rok mění. Meziroční přírůstek nebo úbytek určuje jejich saldo. Počet vzniklých subjektů je větší než počet zaniklých a od roku 2010 má klesající tendenci. Poměr počtu vzniklých a zaniklých subjektů se relativně nemění. Výjimkou je pouze rok 2009, kdy došlo k enormnímu nárůstu zaniklých subjektů a to víc jak o 100 %.

4.2.3 Vývoj počtu MSP v Jihočeském kraji

Počet MSP má v Jihočeském kraji vzrůstající tendenci. V roce 2007 bylo v Jihočeském kraji evidováno celkem 148 561 malých a středních podniků. K 31. 12. 2012 přibýlo v tomto regionu celkem 11 419 malých a středních podniků. Za sledované období je to průměrný každoroční nárůst o 1,5 %. Nárůst tohoto segmentu zaznamenal Jihočeský kraj i v roce 2010, přestože z celorepublikového pohledu došlo vlivem hospodářské

krize k jeho poklesu. V grafu 3 je uveden vývoj počtu MSP v Jihočeském kraji za období roku 2007 – 2012.

Graf 3: Vývoj počtu MSP v Jihočeském kraji

Zdroj: www.czso.cz - vlastní zpracování

Z výše uvedených skutečností lze usuzovat, že podmínky pro rozvoj podnikání malých a středních podniků jsou v Jihočeském kraji příznivé.

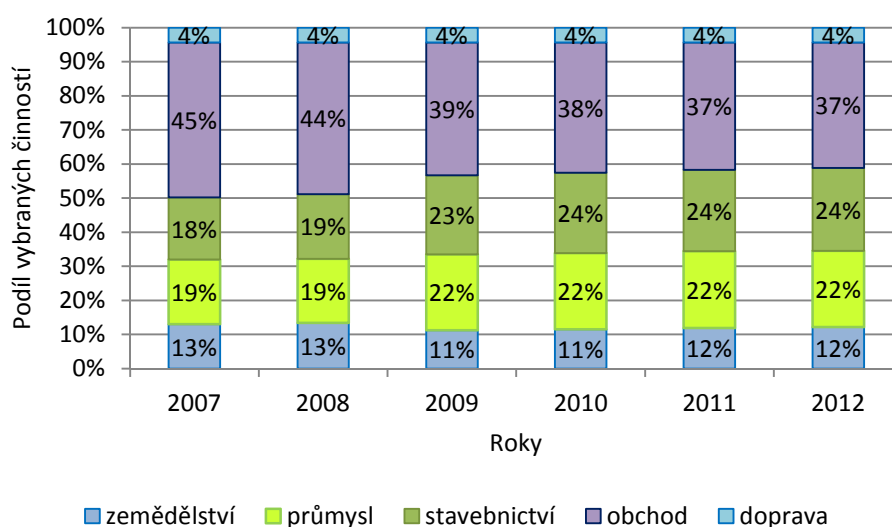
4.2.4 Struktura MSP podle převažující činnosti

Neméně důležitá jako struktura MSP podle velikosti je struktura MSP podle převažující činnosti, která vypovídá o významných tendencích hospodářského vývoje regionu. Počty podniků ve vybraných činnostech vypovídají o jejich podílu na výkonu ekonomiky.

V následujícím grafu jsou uvedeny podíly vybraných činností v Jihočeském kraji za MSP v období od roku 2007 do roku 2012. Z grafu je patrné, že v roce 2012 se v Jihočeském kraji nejvíce subjektů (s počtem zaměstnanců do 250) zabývalo podnikáním v oblasti obchodu (37 %). Další poměrně početnou skupinou bylo stavebnictví (24 %) a průmysl (22 %).

Porovnáme-li počty malých a středních podniků podle vybraných činností ve sledovaném období, zjistíme, že významně poklesl počet MSP podnikajících v oblasti obchodu, avšak velký nárůst byl zaznamenán ve stavebnictví a v oblasti průmyslu. Přestože došlo v průběhu let 2007-2012 v Jihočeském kraji ke snížení podílu MSP podnikajících v oblasti obchodu, je jejich počet v rámci kraje stále nejvyšší. Jedním z důvodů poklesu MSP v oblasti obchodu je skutečnost, že malé a střední podniky nejsou schopny konkurovat obchodním řetězcům. Ve srovnání s daty evidovanými v roce 2007 došlo k nárůstu počtu subjektů v roce 2012 ve stavebnictví.

Graf 4: MSP s převažující činností v Jihočeském kraji

Zdroj: www.czso.cz - vlastní zpracování

Z hlediska zvyšujícího se počtu MSP můžeme říci, že v případě průmyslu a stavebnictví jsou v Jihočeském kraji příznivé podmínky. Ostatní odvětví nezaznamenala výraznější změny.

4.3 Rámcový přehled o možnostech podpor MSP

Souhrnný přehled o poskytovaných podporách malých a středních podniků je uveden na webových stránkách Agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest www.czechinvest.org. Podnikatel, který se rozhodne získat podporu pro své podnikání, najde další cenné informace na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu a na webových stránkách Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s. Podle zdrojů financování lze programy podpory rozdělit na programy podpory financované převážně ze strukturálních fondů EU a na programy financované z prostředků státního rozpočtu.

4.3.1 Podpora MSP ze strukturálních fondů EU

Programy spolufinancované ze strukturálních fondů jsou realizovány v rámci operačních programů vycházejících z Národního strategického referenčního rámce (dále také NSRR) schvalovaného Evropskou komisí. Příspěvek ze strukturálních fondů na úrovni operačních programů činí maximálně 85 %, zbylých 15 % je financováno ze státního rozpočtu. V programovacím období 2007-2013 bylo v České republice v souladu s NSRR využíváno 26 operačních programů, které byly rozděleny mezi tři cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Přehled operačních programů v rámci jednotlivých cílů v programovacím období 2007-2013 je uveden v příloze č. 2.

Malé a střední podniky čerpají finanční prostředky převážně v cíli Konvergence, přičemž z osmi tematických programů je pro ně nejvhodnější Operační program Podnikání a inovace. Kromě programů podpor v rámci OPPI mohou čerpat malí a střední podnikatelé programovou podporu i z některých dalších operačních programů. Ale protože se jedná o specificky zaměřené programy, je možnost participace tohoto segmentu podnikání v těchto programech do jisté míry omezena.

Účast malých a středních podniků je omezena i v případě regionálních operačních programů (dále jen ROP). V rámci ROP je totiž podpora vymezena nejen územně rámcem příslušného NUTS II, ale i věcně v návaznosti na příslušné prioritní osy a jejich zaměření. Specifickým cílem ROP je zvýšení prosperity regionu vytvářením prostředí pro rozvoj malých a středních podniků a vytváření nových pracovních příležitostí.

4.3.2 Podpora MSP z prostředků státního rozpočtu

Kromě operačních programů jsou v různém rozsahu k podpoře podnikání využívány programy financované z prostředků státního rozpočtu. Pro rok 2007 byly vyhlášeny národní programy podpor MSP - TRH, CERTIFIKACE, DESIGN, ALIANCE a VÝVOJ. Od roku 2008 jsou podpory malého a středního podnikání v působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu realizovány prostřednictvím OPPI 2007 -2013, kromě programu Záruka vyhlášeného v roce 2009 v rámci protikrizových opatření.

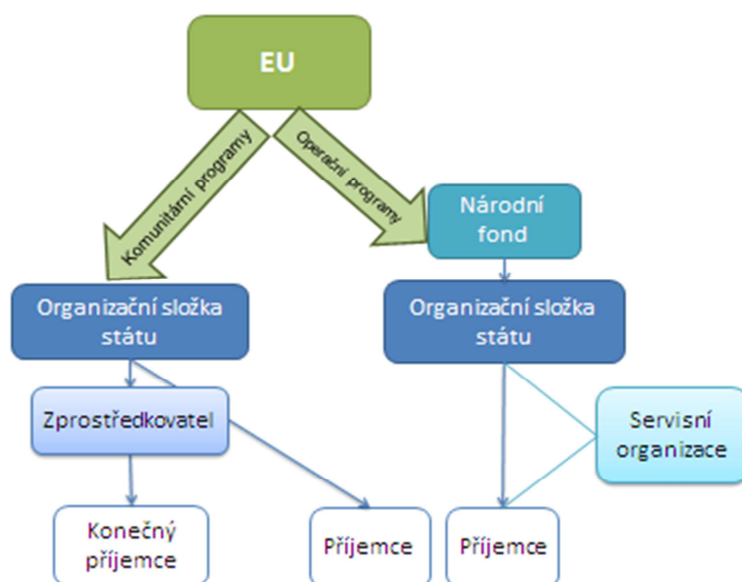
4.3.3 Podpora MSP z rozpočtu EU

Podnikatelské aktivity lze také financovat přímo z evropského rozpočtu prostřednictvím komunitárních programů. V případě komunitárních programů jsou finanční prostředky poskytovány z rozpočtu EU. Organizační složka státu (příslušné ministerstvo) přijaté finanční prostředky rozpočtuje a ze svého rozpočtu je poskytuje příjemci (fyzické nebo právnické osobě) nebo je příjemcem dotace zprostředkovatel (kraj, příspěvková nebo nezisková organizace), který je následně poskytne konečnému příjemci. Komunitární programy jsou financovány ve výši 40 – 75 % z rozpočtu EU.

V případě operačních programů se prostředky poskytnuté ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti stávají součástí Národního fondu⁴ a státního rozpočtu. Organizační složka státu (příslušné ministerstvo) přijaté finanční prostředky rozpočtuje a ze svého rozpočtu je poskytuje příjemci (fyzické nebo právnické osobě), část svých pravomocí může delegovat na servisní organizaci.

Na následujícím obrázku je znázorněn odlišný způsob poskytování finančních prostředků u operačních programů a komunitárních programů.

Obrázek 1: Způsob poskytování finančních prostředků z EU

Zdroj: vlastní zpracování

⁴ Národní fond - odbor Národní fond Ministerstva financí je pověřen výkonem funkce Platebního a certifikačního fondu

Komunitární programy se od operačních programů liší také z pohledu žadatele. V případě komunitárních programů nejsou finanční prostředky zpravidla určeny pro členský stát, jak je tomu u operačních programů v případě strukturálních fondů, ale pro konkrétní program. Žadatelé z ČR tedy nemají automaticky nárok na část prostředků z rozpočtu daného programu a musí obstát v mezinárodní konkurenci. Dalším rozdílem je správa a příprava konkrétních výzev, která je v případě komunitárních programů v pravomoci Evropské Komise. Žadatelé, v případě operačních programů, jsou zpravidla z jedné členské země, ale projekty podané v rámci komunitárních programů zahrnují subjekty z více členských států nebo kandidátských zemí.

4.4 Zhodnocení podpory MSP v Jihočeském kraji v programovém období 2007 – 2013

4.4.1 Možnosti využití komunitárních programů

Aktuální informace o komunitárních programech zveřejňuje na svých stránkách Stálá kancelář Jihočeského kraje v Bruselu, jejímž posláním je mimo jiné informovat nejen představitele Jihočeského kraje a zainteresované veřejné subjekty, ale i privátní subjekty v kraji o politickém vývoji v EU a napomáhat v přístupu k programům finanční podpory EU. V tabulce jsou uvedeny vybrané komunitární programy vyhlášené pro období 2007 – 2013, ve kterých jsou malé a střední podniky oprávněnými žadateli nebo není statut žadatele omezen.

Tabulka 3: Vybrané komunitární programy vyhlášené pro období 2007 - 2013

oblast	rámcový program	období	gestor v ČR	rozpočet v mil. €
doprava	Marco Polo II	2007 - 2013	MD	400
informační společnost	eContentplus	2005 - 2008	MI	149
	Safer Internet Plus Programme	2005 - 2008	MI	45
	IDABC	2005 - 2009	MI	149
média	Media 2007	2007 -2013	MK	755
výzkum a inovace	Rámcový program pro podporu konkurenceschopnosti a inovací (CIP)	2007 - 2013	MPO	3 621 000
	7. rámcový program pro výzkum a technologický rozvoj	2007- 2013	MPO	50 521 000
vzdělávání	Celoživotní učení - Integrovaný akční program pro celoživotní učení	2007 - 2013	MŠMT	6 970

Zdroj: www.sothbohemia.eu - vlastní zpracování

Komunitární programy jsou specificky zaměřenou skupinou programů. Především jsou schvalovací procedury žádostí specifické pro každý program zvlášť a podmínkou účasti je spolupráce minimálně dvou subjektů z některého z členských států nebo kandidátských zemí. Vzhledem k výrazné odlišnosti nelze informace o využívání podpor MSP z komunitárních programů porovnávat v mezikrajovém srovnání a s ostatními programy podpor a to jak z hlediska poptávky, tzn. podle počtu podaných žádostí o účast v těchto programech tak z hlediska alokovaných finančních prostředků u podpořených projektů.

4.4.2 Národní programy podpory MSP ve vybraném regionu

Na základě dohod uzavřených mezi Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou a Ministerstvem průmyslu a obchodu byla realizována podpora MSP prostřednictvím národních programů podpor CERTIFIKACE, PROGRES, START, TRH A ZÁRUKA. V následující tabulce je uvedena regionální struktura poskytnutých záruk a úvěrů.

Tabulka 4: Regionální struktura poskytnutých záruk a úvěrů

Ukazatel	poskytnuté záruky		zvýhodněné úvěry	
	2007	2008	2007	2008
Počet	482	1043	182	105
objem v mil. Kč	1925	3529	931	286
regionální struktura poskytnutých záruk nebo úvěrů				
v % ze smluvní hodnoty nově vystavených záruk nebo úvěrů				
Hl. město Praha	8,5	0,4	1,8	1,3
Středočeský kraj	4,6	5,3	7,2	16,4
Jihočeský kraj	4,9	4,1	7,9	7,7
Plzeňský kraj	7,2	6,5	18,5	19,4
Karlovarský kraj	0,6	0,7	3,8	2,4
Ústecký kraj	5,9	7,2	0,5	3,4
Liberecký kraj	1,4	6,0	3,9	2,3
Královohradecký kraj	1,5	3,1	15,9	6,2
Pardubický kraj	10,5	8,9	6,0	10,2
kraj Vysočina	4,4	5,2	4,4	6,1
Jihomoravský kraj	9,5	9,0	14,0	1,3
Olomoucký kraj	8,0	12,5	5,9	3,7
Zlínský kraj	6,6	6,8	4,5	10,4
Moravskoslezský kraj	26,4	24,4	5,8	9,3

Zdroj: www.cmzrb.cz - vlastní zpracování

Z údajů Výroční zprávy ČMZRZB vyplývá, že v roce 2008 bylo poskytnuto 1043 cenově zvýhodněných záruk za bankovní úvěry v celkové výši 3 529 mil. Kč a 105 úvěru ve výši 286 mil. Kč. Záruky byly v největším rozsahu použity k podpoře projektů umístěných na území Moravskoslezského kraje. Na celkovém objemu poskytnutých záruk se Jihočeský kraj podílel pouze 4 %, což je v porovnání s Moravskoslezským krajem 6 krát méně. Zvýhodněné úvěry byly nejvíce využívány v Plzeňském kraji. Podíl Jihočeského kraje na využívání zvýhodněných úvěrů byl 7,7 %, což je v porovnání s Plzeňským krajem téměř 3 krát méně.

Národní programy na podporu MSP nebyly pro rok 2008 vyhlášeny a banka vyřizovala pouze zbylé žádosti přijaté v roce 2007. Některé aktivity podporované v rámci těchto programů byly podpořeny v rámci nových výzev k programům podpory v rámci OPPI 2007 -2013.

4.4.3 Granty, podpory a příspěvky Jihočeského kraje

Jihočeský kraj v zájmu kraje a občanů kraje poskytuje k realizaci opatření a naplnění Programu rozvoje Jihočeského kraje a cílů obsažených v rozvojových dokumentech finanční podporu malým podnikům. Program rozvoje Jihočeského kraje je základním střednědobým rozvojovým dokumentem pro období 2007 – 2013, jehož cílem je přispívat k vyváženému sociálně-ekonomickému rozvoji Jihočeského kraje. Důraz je kladen také na rozvoj konkurenceschopnosti podnikatelské sféry. Na základě dohody mezi Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou a Jihočeským krajem byly poskytovány podpory malým a středním podnikům v Programu zvýhodněných úvěrů pro drobné a malé podnikatele v Jihočeském kraji. V následující tabulce jsou uvedeny programy podpory malým podnikům z úrovně kraje.

Tabulka 5: Program rozvoje Jihočeského kraje – programy podpory malým podnikům

prioritní osa	název programu	finanční alokace pro rok 2012	finanční alokace pro rok 2013
ekonomický rozvoj a znalostní ekonomika	GP Rozvoj malých podnikatelů ve vybraných regionech	2 500 000 Kč	1 500 000 Kč
	Program zvýhodněných regionálních úvěrů pro malé podnikatele a obce v Jihočeském kraji	29 000 000 Kč	36 337 466 Kč

Zdroj: www.kraj-jihocesky.cz - vlastní zpracování

Už z názvu jednotlivých programů je evidentní, že finanční prostředky nejsou určeny pro celý segment malého a středního podnikání, ale jen pro podniky s počtem do 50. zaměstnanců, tzn. malé podniky. Podpora je dále vymezena místně a oborově, např. v programu GP Rozvoj malých podnikatelů ve vybraných regionech je podpora určena pro vybrané regiony z důvodu snižování rozdílů mezi vyspělými oblastmi a hospodářsky slabými oblastmi kraje, se zaměřením na řemeslnou výrobu. Program rozvoje Jihočeského kraje je sice provázán s Regionálním programem NUTS II Jihozápad a dalšími operačními programy, avšak v porovnání s ostatními operačními programy se jedná o podporu v malém měřítku, což dokazují údaje o finanční alokaci.

Přehled programů podpory z úrovně jednotlivých krajů je přístupný na www.businessinfo.cz Programy nejsou zaměřeny pouze na podporu MSP, ale směřují ke snižování regionálních disparit, jsou tedy obsahem regionální politiky a ve formě rozvojových projektů jsou zaměřeny na všestranný rozvoj a růst daného regionu, tzn. že jsou zaměřeny na různé oblasti vzhledem k charakteristice jednotlivých krajů. Z těchto důvodů nelze tyto programy hodnotit v mezikrajovém srovnání.

4.4.4 Operační programy - vybrané programy podpory MSP v mezikrajovém srovnání

Podpora MSP je primárně jako hlavní cíl definována v rámci OPPI, který podporuje malé a střední podniky prostřednictvím všech svých prioritních os. Podrobné hodnocení využívání programů podpor v rámci tohoto programu bude předmětem následující kapitoly. Mezi další operační programy, kde jsou MSP oprávněnými žadateli patří Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ), Integrovaný Operační program (IOP), Operační program Životní prostředí (OP ŽP) a regionální operační programy (ROP NUTS II Jihozápad).

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je zaměřen na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím politiky trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech. Řídícím orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

OP LZZ spadá mezi tematické operační programy a z fondů EU bylo pro něj vyčleněno 1,88 mld. €, což představuje přibližně 7 % veškerých prostředků z fondů EU určených pro Českou republiku na období 2007 – 2013.

Program je rozdělen na logické celky do 6 prioritních os. Podpora malých a středních podniků je realizována prostřednictvím projektových opatření **prioritní osy 1 – Adaptabilita**. Cílem této prioritní osy je předcházení nezaměstnanosti podporou investic do rozvoje lidských zdrojů a moderních systémů jejich řízení.

V následující tabulce jsou uvedeny celkové náklady na projekty podané v rámci prioritní osy 1, které ke dni 13. 01. 2014 byly v celkové výši 4 525 263 093 Kč. Ve statistikách vedených za jednotlivé prioritní osy OP LZZ jsou projekty s územním dopadem souběžně do více krajů ČR. Tyto projekty nebyly předmětem hodnocení, neboť výše podpory nelze rozdělit v potřebném členění. Hodnoceny byly pouze projekty podané podnikatelskými subjekty v mezikrajovém srovnání. Nejvíce finančních prostředků získaly projekty podané s územním dopadem do Jihomoravského kraje. V mezikrajovém srovnání je Jihočeský kraj na jednom z posledních míst (11 místo).

Tabulka 6: OP LZZ - náklady na projekty podané v rámci prioritní osy 1

Celkové náklady na podané projekty v rámci prioritní osy 1 – Adaptabilita	4 525 263 093 Kč
z toho podpora dle územního dopadu:	
Středočeský kraj	127 496 341 Kč
Jihočeský kraj	37 869 897 Kč
Plzeňský kraj	55 835 510 Kč
Karlovarský kraj	20 326 338 Kč
Ústecký kraj	112 984 405 Kč
Liberecký kraj	25 647 563 Kč
Královohradecký kraj	56 869 169 Kč
Pardubický kraj	59 181 408 Kč
kraj Vysočina	82 560 185 Kč
Jihomoravský kraj	201 355 750 Kč
Olomoucký kraj	60 143 563 Kč
Zlínský kraj	116 793 342 Kč
Moravskoslezský kraj	177 024 592 Kč
suma dle územního dopadu	1 134 088 063 Kč

Zdroj: www.esfcr.cz – vlastní zpracování

Podíl projektů za MSP byl analyzován pouze u projektů s územním dopadem pro Jihočeský kraj, a to vzhledem ke skutečnosti, že podnikatelské subjekty nejsou ve zmiňovaných statistikách vedeny dle velikostních kategorií podle počtu zaměstnanců. K 13. 01. 2014 bylo podpořeno celkem 15 projektů podaných podnikatelskými subjekty s územním dopadem pro vybraný region. Podíl participace MSP na těchto projektech byl zjišťován ověřováním počtu zaměstnanců v Registru ekonomických subjektů www.registry.czso.cz. Bylo zjištěno, že na celkovém počtu projektů se MSP podílejí ze 73 % (11 projektů). Vysoké procentuální zastoupení MSP na uvedených projektech souvisí se skutečností, že podíl tohoto segmentu podnikání na celkovém počtu podnikatelských subjektů je vyšší než 99 %.

Integrovaný operační program

Integrovaný operační program (IOP) je zaměřený na řešení společných regionálních problémů v oblastech infrastruktury pro veřejnou správu, veřejné služby a územní rozvoj. Řídícím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj.

Na tento operační program připadá cca 6,1 % z alokace operačních programů v období 2007 – 2013 (1 582,4 mil. €). Finanční prostředky tohoto operačního programu jsou určeny k rozvoji veřejné správy, cestovního ruchu, informační společnosti, k podpoře zaměstnanosti, péče o zdraví obyvatel, ke zlepšení bydlení a bezpečnosti obyvatelstva.

IOP obsahuje 6 prioritních os rozdělujících operační program na logické celky, které jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí intervence. Rozhodující část podpory IOP se týká veřejného sektoru (organizační složky státu, kraje, obce a jimi zřizované či zakládané organizace). Aktivity programu se podpory malého a středního podnikání týkají zprostředkovaně — zlepšováním podmínek podnikatelského prostředí (například ICT ve veřejné správě, podpora územního rozvoje, cestovní ruch). Přímá podpora je spíše okrajová, v rozhodující míře se týká **oblastí intervence 5.2 Zlepšení prostředí v problémových sídlištích**, konkrétně aktivity Regenerace bytových domů (rekonstrukce a modernizace bytových domů). Realizace probíhá na základě zpracovaných a realizovaných Integrovaných plánů rozvoje měst.

Ze Zprávy o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2012 vyplývá, že podpořeno v České republice bylo 906 projektů malých a středních podniků s objemem podpory ve výši 4 488 mil. Kč. Informace o rozdělení čerpání za jednotlivé kraje nejsou v oficiálních statistikách uvedeny.

Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí (OP ŽP) nabízí jedinečnou šanci získat finanční podporu na realizaci projektů zaměřených na ochranu a zlepšování životního prostředí. Řídícím orgánem je Ministerstvo životního prostředí.

Pro období 2007-2013 bylo z fondů EU uvolněno více než 5 mld. €. Program je rozdělen do 6. prioritních os. Pro podnikatele představuje tento program příležitost, jak podpořit své záměry ve vybraných oblastech zlepšování životního prostředí. Podnikatelské subjekty mohou čerpat finanční prostředky v rámci prioritní osy 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní, prioritní osy 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí, prioritní osy 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží a prioritní osy 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny.

OPŽP umožňuje čerpat podporu širokému spektru potencionálních zájemců, dotační prostředky mohou využít nejen veřejnoprávní subjekty, podnikatelé, ale i nepodnikající fyzické osoby. Ze statistik dostupných na webových stránkách OPŽP lze získat seznam schválených projektů, data v tabulce lze třídit dle jednotlivých prioritních os a místa realizace, ale přiřazení čerpání malými a středními podniky z uvedených statistik nevyplývá. Vzhledem k této skutečnosti byly subjekty ze seznamu podpořených příjemců rozděleny pouze na podnikatelské subjekty a ostatní. Data o čerpání prostředků byla srovnávána pouze za prioritní osy, kde mohou být podnikatelské subjekty oprávněnými příjemci v rámci Jihočeského kraje.

V následující tabulce jsou uvedeny celkové schválené a vyplacené prostředky celkem za OPŽP v členění do vybraných prioritních os. Dále jsou v citované tabulce uvedeny hodnoty schválených a vyplacených částek za podnikatelské subjekty a zároveň je u každé prioritní osy vyjádřen podíl schválených a vyplacených částek podnikatelským subjektům na celkových částkách za Operační program Životní prostředí.

Z údajů uvedených v následující tabulce vyplývá, že nejvíce schválených prostředků z OPŽP bylo pro projekty podávané v rámci prioritní osy 1. Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní. Avšak v této prioritní ose je participace podnikatelských subjektů v porovnání s ostatními údaji zanedbatelná (6 %). Nejvíce schválených prostředků pro podnikatele bylo v rámci prioritní osy 2 – Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí (613 052 876,- Kč), což je víc než 50 % z celkové schválené částky pro projekty podávané v rámci této prioritní osy. V rámci osy 2 byl také podnikatelům proplacen největší objem finančních prostředků a to 69 % z celkově proplacené částky za veškeré projekty OPŽP. Cílem podpory je zlepšení a udržení kvality ovzduší a omezení emisí základních znečišťujících látek do ovzduší s důrazem na využití environmentálně šetrných způsobů výroby energie včetně energetických úspor.

Tabulka 7: Schválené a proplacené prostředky OP ŽP za vybrané prioritní osy

Prioritní osa	celkové schválené prostředky			proplacené prostředky		
	Celkem za OP ŽP	z toho za podnikatelské subjekty	Podíl	celkem za OP ŽP	z toho za podnikatelské subjekty	Podíl
1.	Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní					
	1 725 902 579 Kč	97 188 872 Kč	6%	864 954 296 Kč	32 568 099 Kč	4%
2.	Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí					
	1 034 554 079 Kč	613 052 876 Kč	59%	479 345 467 Kč	328 872 173 Kč	69%
4.	Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží					
	1 066 512 681 Kč	272 784 128 Kč	26%	694 388 214 Kč	189 221 432 Kč	27%
6.	Zlepšování stavu přírody a krajiny					
	1 431 256 785 Kč	266 864 859 Kč	19%	907 321 463 Kč	209 523 708 Kč	23%

Zdroj: www.opzp.cz – vlastní zpracování

Hojná účast podnikatelů je také v rámci prioritní osy 4 – Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží. Cílem podpory je zkvalitnění nakládání s odpady, snížení produkce odpadů a odstraňování starých ekologických zátěží. Podíl podnikatelské sféry na celkové alokované částce pro projekty podané do této prioritní osy je téměř 30% a stejnou měrou se podnikatelé podílejí i na proplacených finančních prostředcích.

Projekty, zaměřené např. na vybudování sběrného dvora, třídírny odpadů nebo kompostárny, jsou z hlediska ochrany životního prostředí důležité a pro společnost zásadní, neboť pomáhají řešit problémy spojené s rostoucím množstvím odpadů.

Regionální operační program NUTS II Jihozápad

Regionální operační program NUTS II Jihozápad (ROP Jihozápad) je zaměřen na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu včetně modernizace prostředků veřejné dopravy, podporu rozvoje infrastruktury i služeb cestovního ruchu a zlepšování podmínek k životu v obcích a na venkově. ROP Jihozápad řídí Regionální rada.

Regionální operační programy (ROP) se vztahují pouze na určité území ČR, z fondů EU v programovém období byla pro ně vyčleněna částka 4,6 mld. €. ROP Jihozápad je určen pouze pro Jihočeský a Plzeňský kraj a celková alokace pro období 2007 -2013 činila 619,65 mil. €.

Program obsahuje 4 prioritní osy. Malé a střední podniky mohou čerpat finanční prostředky pouze z prioritní osy 3 – Rozvoj cestovního ruchu. Informace o statistice čerpání finančních prostředků jsou dostupné na příslušných stránkách. Seznam příjemců všech výzev schválených Výborem Regionální rady je uveden v tabulce, která obsahuje identifikaci příjemce, název projektu, alokovanou částku a celkovou částku proplacenou od začátku projektu. Z dostupných statistik nevyplývá místo realizace projektu, avšak tento údaj je k provedení analýzy čerpání dosti zásadní, neboť projekty mohou být realizovány v Jihočeském nebo v Plzeňském kraji. Veškeré čerpání z ROP Jihozápad je uvedeno souhrnně za celý program a není členěno podle jednotlivých oblastí podpory a zároveň ani nelze přiřadit čerpání MSP.

4.4.5 Využití Programu rozvoje venkova MSP v Jihočeském kraji

Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 (dále jen PRV) je programový dokument připravený Ministerstvem zemědělství ČR ve spolupráci s partnerskými subjekty pro poskytování dotací na zemědělství a rozvoj venkova. Řídícím orgánem PRV je Ministerstvo zemědělství ČR a administraci a kontrolu žádostí o podporu provádí Státní zemědělský a intervenční fond (SZIF).

Celková alokace z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova pro tento program na programovací období 2007 - 2013 činí 2,82 mld. €. Finanční prostředky jsou alokovány na pět prioritních os. Žadatelem o dotaci může být fyzická a právnická osoba, sdružení a subjekty podnikající v zemědělství, lesnictví a další.

Realizace PRV přispívá nejen k rozvoji venkovského prostoru České republiky na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření, ale mimo jiné podporuje také rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání. Program rozvoje venkova se člení na 4 základní osy. Podpora malého a středního podnikání je realizována prostřednictvím projektových opatření osy I. (I.1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům) a projektových opatření osy III. (III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy, III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje a III.1.3 Podpora cestovního ruchu). Podpora je poskytována na podnikatelskou činnost formou přímých nenávratných dotací.

Seznam podpořených projektů je dostupný na příslušných internetových stránkách a obsahuje identifikaci žadatele, příslušný kraj, výši přiznané dotace. Avšak veškeré čerpání dotací z PRV je uvedeno kumulativně za celý program. Z oficiálních statistik tedy nevyplývá rozdělení za jednotlivé projektové opatření a v členění za malé a střední podniky.

Pod hlavičkou Ministerstva zemědělství byla vydána publikace, ve které jsou představeny úspěšné projekty Programu rozvoje venkova. Projekty, kterým je věnována tato publikace, jsou členěny podle jednotlivých krajů a jednotlivých typů opatření. Avšak ani v této publikaci nejsou data v členění za malé a střední, přesto můžeme vyhodnotit aktivitu jednotlivých krajů ČR v čerpání dotačních prostředků z opatření osy I a opatření osy III, prostřednictvím kterých je poskytována podpora i na podnikatelskou činnost.

V následující tabulce je uveden přehled čerpání v rámci PRV k 30. 06. 2012 v mezikrajovém srovnání.

Tabulka 8: Čerpání financí v rámci PRV – mezikrajové srovnání

kraj	opatření osy I		opatření osy III	
	počet projektů	proplaceno v mil. Kč	počet projektů	proplaceno v mil. Kč
Jihočeský	1041	1740	350	1014
Jihomoravský	1180	1397	251	688
Karlovarský	267	405	48	150
Královehradecký	529	719	186	635
Vysočina	1375	1542	396	1320
Liberecký	298	391	73	188
Moravskoslezský	905	582	143	481
Olomoucký	637	653	158	489
Pardubický	670	770	177	750
Plzeňský	922	981	186	534
Středočeský a Praha	1181	1690	275	1345
Ústecký	593	534	128	550
Zlínský	724	638	100	416

Zdroj: Ministerstvo zemědělství (2012) – vlastní zpracování

Jednoznačně nejvyšší aktivitu v předkládání žádostí o dotace v rámci opatření osy I a osy III vykazuje kraj Vysočina. Jihočeský kraj se v rámci opatření osy I umístil na třetím místě za krajem Vysočina, Středočeským a Jihomoravským krajem, ale údaje za Středočeský kraj jsou včetně projektů na území Prahy. V čerpání finančních prostředků v rámci opatření osy I je Jihočeský kraj na prvním místě. Pokud se budeme hodnotit počet podaných projektů v rámci opatření osy III, na prvním místě se opět umístil kraj Vysočina následovaný Jihočeským krajem. Nejvíce dotačních prostředků bylo v rámci opatření osy III rozděleno ve Středočeském kraji a Jihočeský kraj byl v mezikrajovém srovnání třetí. Z uvedeného vyplývá, že Jihočeský kraj poměrně úspěšně čerpá dotace z Programu rozvoje venkova.

4.4.6 Rozhovor s pracovníkem agentury CzechInvest

Pro získání podrobnějších informací o využívání podpor MSP působících v Jihočeském kraji byla oslovena regionální kancelář Agentury pro podporu podnikání a investice CzechInvest. Regionální kanceláře agentury CzechInvest poskytují informace o možnostech podpory podnikání ze strukturálních fondů EU, pomáhají firmám, které

mají zájem realizovat svou investici v daném regionu a spolupracují se zástupci místní správy a samosprávy, školami a dalšími regionálními institucemi při hledání příležitostí rozvoje podnikatelského prostředí regionu. Rozhovor byl veden s pracovníkem regionální kanceláře pro Jihočeský kraj.

1. O jaké programy v programovacím období 2007-2013 měly malé a střední podniky (dále jen MSP) Jihočeského kraje zájem?

Agentura CzechInvest poskytuje informace o možnostech podpory MSP, na internetových stránkách www.czechinvest.org. V sekci Programy podpory je možné získat informace o možnostech podpory MSP. Ze zmiňované statistiky lze zjistit aktivitu subjektů v jednotlivých programech. Avšak statistiky čerpání podpor z jednotlivých programů nejsou v členění za malé a střední podniky působící v Jihočeském kraji. Statistiku čerpání v požadovaném členění je možné získat za Operační program Podnikání a inovace (OPPI) v seznamu podpořených projektů. Statistika čerpání dotací z programů OPPI je dostupná na webových stránkách CzechInvestu.

Ve statistikách OPPI je možné vybrat podpořené projekty podle kraje sídla nebo podle kraje realizace. Z hlediska čerpání dotací je důležité místo realizace projektu, tzn. místo, kde je projekt realizován, kam plyne podpora. Např. podnikatel se sídlem v Praze má provozovnu v Jihočeském kraji a tudíž sídlo realizace projektu je v Jihočeském kraji. Může tedy žádat o podporu z OPPI.

2. Ve kterém programu OPPI byla nejvyšší účast?

Takové informace lze zjistit rovněž ze statistik OPPI. Na stránkách CzechInvestu jsou pro žadatele podrobné informace o jednotlivých programech podpor z OPPI, např. vymezení okruhu žadatelů dle CZ-NACE, vytyčené podmínky pro podání registrační žádosti a plné žádosti, nastavení pravidel pro výběr dodavatelů. Žadatel si tak může vybrat oblast podpory, ve které chce projekt realizovat.

3. Jaká byla úspěšnost čerpání MSP v Jihočeském kraji v porovnání s ostatními kraji ČR?

Obecně lze říci, že Jihočeský kraj je v mezikrajovém srovnání na jednom z posledních míst. Tato skutečnost do jisté míry souvisí se specifickým rázem kraje a mentalitou jeho

obyvatel. Z historického pohledu jsou lidé v tomto regionu nadměrně opatrní, nedůvěřiví a velmi konzervativní. Nemají touhu riskovat a podnikat nové věci.

4. Jaké byly nejčastější důvody neúspěchu v čerpání dotací?

Důvody neúspěchu jsou různé a nelze je tedy paušalizovat. Příčinou neúspěchu může být například vývoj podniku v čase a v souvislosti s tím špatný odhad finančních možností. Podnikatel např. žádá o podporu v roce 2009 a finanční prostředky jsou mu proplaceny až v roce 2011. Mezitím však může dojít v podniku k různým změnám. Dalším úskalím jsou výběrová řízení, která jsou velmi přísně kontrolována. Podnikatelé mají často problém s dodržением pravidel pro výběr dodavatelů.

5. Myslíte si, že programy podpory v rámci OPPI byly v období 2007-2013 nastaveny podle potřeb podnikatelů?

Podpora ze strany MPO a ze strany CzechInvestu byla na velmi vysoké úrovni. Snahou bylo nastavit podmínky dle potřeb podnikatelů. Musíme si ovšem uvědomit, že OPPI je v gesci MPO a jeho podpora je primárně směřována do oblasti průmyslu a obchodu. V případě jednotlivých programů se jedná pouze o rámcové vymezení podmínek. Každý podnikatel si tak mohl najít oblast, která byla pro něj přijatelná. Pokud byla snaha na straně podnikatele, mohl finanční prostředky čerpat. Programy podpory byly nastavovány bez předchozích zkušeností, zpětně tedy můžeme polemizovat, zda bychom je nastavili jinak.

6. Jaká oblast podpory chyběla v OPPI v minulém programovém období?

Nemyslím si, že by něco chybělo. Jak bylo již uvedeno, MPO se primárně zaměřuje na průmysl a obchod, avšak spousta podnikatelů by chtěla, aby byla podpora zaměřena na konkrétní činnosti – švec, cukrář, obchodník. Jednotlivé programy ovšem nelze rozměňovat do konkrétních oblastí. Programy jsou nastaveny rámcově tak, aby byl dán prostor podnikatelům najít se. Nastavení programů probíhalo před sedmi lety a byly nastaveny na tehdejší potřeby firem. V současné době se snažíme nastavit programy na současné potřeby podnikatelů.

7. Myslíte si, že MSP budou mít i v následujícím programovém období 2014-2020 zájem o programy podpory?

Programy podpory v OPPI byly nastaveny dobře a z těchto podmínek se bude vycházet i v budoucím období. Zda budou mít MSP o nové programy podpory zájem, nelze

jednoznačně dopředu určit, ale dá se to předpokládat. Někteří možná využijí zkušenosti při čerpání dotací v období 2007 -2013, ale je také možné, že některé právě tato skutečnost odradí.

8. K jakým změnám by mělo dojít, aby se zvýšil zájem MSP o účast v programech podpory?

Obecně si podnikatelé stěžují na nadměrnou administrativu. Avšak nové programy podpory budou navazovat na ty původní a podmínky budou nastaveny obdobně. Nepředpokládám, že by se administrativní náročnost výrazně snížila.

9. Jakým směrem by měla být podpora MSP v příštím roce orientována?

Podpora by měla být orientována především na podporu inovativních aktivit a propojení vazeb na výzkum a vývoj. Podporovat zejména ty projekty, které budou založeny na inovacích a technologickém rozvoji.

10. O jaké programy bude podle Vás z řad MSP největší zájem?

V příštím programovém období budou podpory pro MSP poskytovány z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OPPIK), který bude navazovat na OPPI. Konkrétní zaměření jednotlivých programů podpor OPPIK je zatím ve fázi přípravy.

4.5 Využití OPPI ve vybraném regionu

V návaznosti na výše uvedené zjištění, tzn. absence statistik ostatních programů podpor členěných za vybraný segment MSP a skutečnosti, že OPPI je primárně zaměřen na podporu tohoto segmentu podnikání, bude hodnocení zaměřeno na využívání podpor MSP v Jihočeském kraji právě z tohoto programu.

Operační program Podnikání a inovace je hlavním dokumentem Ministerstva průmyslu a obchodu, na základě kterého byla podnikatelům v České republice poskytována finanční podpora ze zdrojů státního rozpočtu a z prostředků EU v období 2007 - 2013. OPPI byl zaměřen na zvýšení konkurenceschopnosti sektoru průmyslu a významnou součástí byla podpora malého a středního podnikání jakožto jednoho z klíčových atributů dalšího úspěšného rozvoje české ekonomiky. Řídícím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) a zprostředkujícím subjektem agentura pro podporu

podnikání a investic CzechInvest. Platebním a certifikačním orgánem je odbor Národní fond Ministerstva financí. Příjemci podpor jsou podnikatelské subjekty – MSP a velké podniky (VP) a ostatní subjekty stanovené specificky pro jednotlivé oblasti podpor.

Ve shodě s NSRR a na základě analýzy stavu podnikatelského prostředí bylo stanoveno sedm prioritních os, z nichž šest je zaměřených věcně a jedna prioritní osa je zaměřená na technickou pomoc. V rámci prioritních os byly stanoveny oblasti podpory a programy podpory. Všechny prioritní osy jsou koncipovány pro podporu firem spadajících do kategorie MSP- Přehled jednotlivých programů podpory a příjemců podpory OPPI je uveden v příloze č. 3.

4.5.1 Poptávka po podpoře z programů OPPI

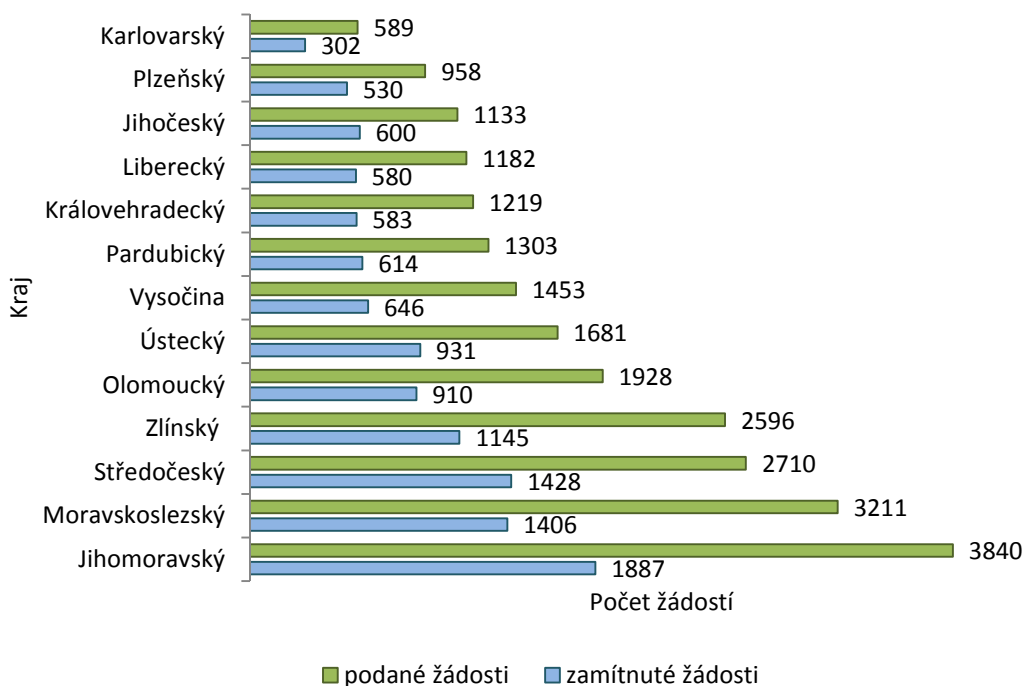
Základním zdrojem analýzy se stala data o dosavadním průběhu čerpání OPPI, která byla získána z portálu spravovaného agenturou CzechInvest v sekci Podnikání. Data obsahují poměrně podrobné informace o stavu a vývoji čerpání za jednotlivé programy a jednotlivé výzvy OPPI. Výjimkou jsou programy spravované ČMZRB, u nichž nebyla získána relevantní data v důsledku odlišné povahy podporovaných aktivit v těchto programech.

Data o dosavadním čerpání dotací z OPPI se vztahují k jednotlivým projektům. Za každý projekt jsou k dispozici informace o žadateli, lokalizaci projektu i žadatele, velikosti projektu, příslušnosti k danému programu OPPI, typu žadatele (fyzická nebo právnická osoba) atd. Do analýzy a hodnocení popsaných v této práci byla použita data o projektech k 16. 02. 2014, protože statistická data jsou generována na webových stránkách pouze ke dni nahlédnutí a není možné zvolit jiný termín.

Poptávkou po podpoře z programů OPPI zde rozumíme počet žadatelů, kteří podali projekt do programů OPPI, tzn. celkový objem podaných žádostí o dotaci. Dostupná statistika sice zahrnuje veškeré typy žadatelů bez rozlišení jejich velikosti, ale tento fakt vyhodnocení nekomplikuje vzhledem ke skutečnosti, že je sledována aktivita jednotlivých krajů v předkládání žádostí o dotace. Od počátku programového období bylo podáno celkem **23 805 žádostí** o poskytnutí dotace. Z celkového počtu podaných žádostí bylo **11 564 žádostí zamítnuto**, což je téměř polovina z podaných žádostí.

V následujícím grafu je porovnávána poptávka po podporách z OPPI, tzn. počet podaných a počet zamítnutých žádostí v jednotlivých krajích České republiky.

Graf 5: Podané a zamítnuté žádosti do OPPI v mezikrajovém srovnání

Zdroj: www.czechinvest.org – vlastní zpracování

Jihočeský kraj se v mezikrajovém srovnání umístil na 11 místě s počtem **1 133 podaných žádostí**. Z celkového počtu podaných žádostí za Jihočeský kraj bylo **600 žádostí zamítnuto**. Na celkovém počtu podaných žádostí se největší měrou podílel Jihomoravský kraj, v rámci kterého bylo podáno 3 840 žádostí o dotaci. Bohužel také téměř polovina žádostí o dotaci byla v tomto regionu zamítnuta, a to 1 887 žádostí z celkového počtu podaných. Z uvedených skutečností je evidentní, že poptávka po dotačních programech OPPI je v Jihočeském kraji velmi nízká (11 místo v mezikrajovém srovnání). Tato skutečnost byla potvrzena i regionální kanceláří agentury CzechInvest v rámci řízeného rozhovoru.

Zamítnuté žádosti

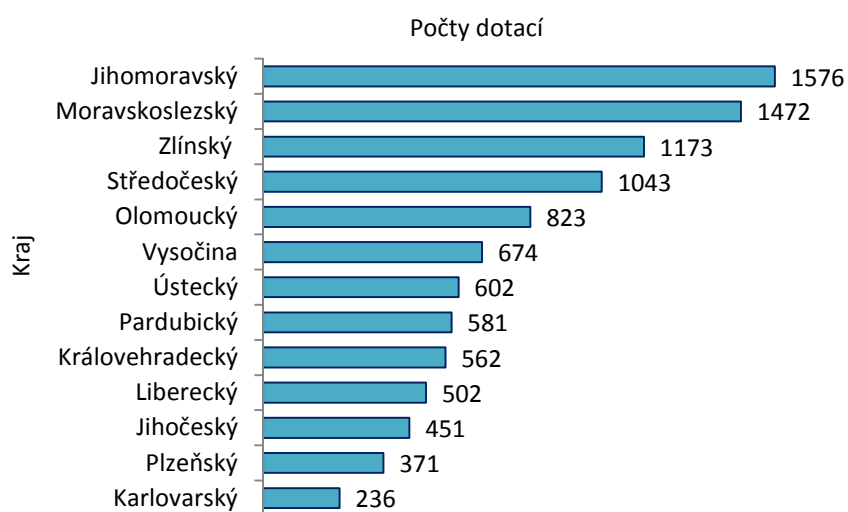
Počty zamítnutých žádostí zahrnují veškeré zamítnuté a vyřazené žádosti pro nesplnění formálních kritérií nebo z důvodu odstoupení žadatele, apod. Z výše uvedeného vyplývá, že téměř polovina ze všech podaných žádostí je zamítnuta. Za **Jihočeský kraj**

bylo **vyřazeno 53 %** z celkového počtu podaných žádostí (600 zamítnutých žádostí z 1 133 podaných). Jaké jsou nejčastější důvody neúspěchu MSP při čerpání dotací? Z rozhovoru uskutečněného se zaměstnancem regionální kanceláře agentury CzechInvest vyplývá, že důvody neúspěchu mohou být různé a nelze je jednoznačně určit.

Statistika přiznaných dotací

Počet přiznaných dotací zahrnuje pouze ty projekty, kterým již bylo vydáno Rozhodnutí o poskytnutí dotace. V rámci OPPI bylo k deklarovanému datu vydáno Rozhodnutí o poskytnutí dotace pro **10 066 projektů** se souhrnnou požadovanou dotací ve výši **86 459 956 541,- Kč**. V následujícím grafu je uveden počet přiznaných dotací v mezikrajovém srovnání.

Graf 6: OPPI – počty přiznaných dotací v mezikrajovém srovnání

Zdroj: www.czechinvest.org – vlastní zpracování

Objemem přiznaných dotací byl opět neúspěšnější kraj Jihomoravský, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí pro 1 576 projektů. Nejnižší příčku obsadil Karlovarský kraj s počtem 236 přiznaných dotací. **Jihočeský kraj** osadil opět jednu z posledních příček. Schválené projekty realizované v Jihočeském kraji se podílí 4,48 % na schválených projektech všech žadatelů OPPI, což je v porovnání s Jihomoravským krajem 3 krát méně (podíl Jihomoravského kraje 15,66 %). S počtem rozhodnutí pro **451 přiznaných dotací** obsadil mezi kraji ČR 11 místo.

Poskytnuté finanční prostředky z OPPI dle krajů

Alokace přiznaných dotací OPPI činila k 16. 02. 2014 celkem 86 459 956 541,- Kč. V následující tabulce je uveden přehled poskytnutých finančních prostředků z OPPI v mezikrajovém srovnání.

Tabulka 9: Poskytnuté finanční prostředky z OPPI dle krajů k 16. 02. 2014

Česká republika	výše podpory	proplaceno
	86 459 956 541 Kč	48 821 349 749 Kč
z toho jednotlivé kraje:		
Jihomoravský	13 289 308 893 Kč	7 370 133 196 Kč
Středočeský	13 054 270 862 Kč	6 512 369 328 Kč
Moravskoslezský	11 782 453 116 Kč	7 217 310 077 Kč
Zlínský	8 366 825 159 Kč	5 055 699 616 Kč
Ústecký	6 521 841 559 Kč	3 578 697 625 Kč
Olomoucký	5 861 286 090 Kč	3 157 607 807 Kč
Vysočina	5 097 818 650 Kč	2 920 464 767 Kč
Královohradecký	4 877 296 321 Kč	2 683 070 515 Kč
Pardubický	4 830 693 000 Kč	2 615 756 835 Kč
Jihočeský	3 939 505 624 Kč	2 138 375 119 Kč
Liberecký	3 705 907 191 Kč	2 131 525 945 Kč
Plzeňský	3 407 759 188 Kč	2 359 347 272 Kč
Karlovarský	1 748 291 888 Kč	1 092 401 998 Kč

Zdroj: www.czechinvest.org – vlastní zpracování

Finanční hodnota schválených projektů realizovaných v Jihočeském kraji dosahuje pouze 4,56 % finančních prostředků všech příjemců OPPI – částku ve výši **3 939 505 624,- Kč**. Ze schválených projektů realizovaných v Jihočeském kraji bylo k 16. 02. 2014 proplaceno **2 138 375 119,- Kč**, tedy 4,38 % proplacených prostředků všech příjemců OPPI.

Z výše uvedených zjištění vyplývá, že značná převaha v poptávce po dotačních prostředcích je v Jihomoravském kraji v porovnání s ostatními kraji republiky. Jihočeský kraj předložil třikrát méně žádostí o dotaci. Za zmínku stojí také pozice Plzeňského kraje, který spolu s Jihočeským krajem tvoří region soudržnosti NUTS II pro ROP Jihozápad. Aktivita v Plzeňském kraji nedosahuje ani úrovně Jihočeského kraje. Shodná situace je i v případě zamítnutých žádostí.

V následující tabulce je provedeno mezikrajové srovnání údajů o rozloze, počtu obyvatel, resp. hustotě osídlení a počtu podniků se statutem MSP v Jihočeském, Plzeňském a Jihomoravském kraji.

Tabulka 10: Mezikrajové srovnání – Jihočeský, Plzeňský, Jihomoravský

kraj	rozloha	počet obyvatel	hustota osídlení	počet MSP	Podíl MSP na počtu obyvatel
	km ²	osoby	osob/km ²	subjekty	%
Jihočeský	10 056,4	636 611	63,3	159 980	25,1
Plzeňský	7 560,9	572 687	75,7	147 633	25,7
Jihomoravský	7 194,9	1 168 650	162,4	297 098	25,4

Zdroj: www.czso.cz – vlastní zpracování

Z údajů uvedených v tabulce vyplývá, že Jihočeský kraj má v porovnání s ostatními kraji největší rozlohu a nejnižší hustotu osídlení, ale podíl MSP na celkovém počtu obyvatelstva je s vybranými kraji srovnatelný. Přesto Jihočeský a Plzeňský kraj vykazují výrazně nižší poptávku po dotačních prostředcích v porovnání s Jihomoravským krajem, který k rozhodnému datu předložil třikrát více žádostí o dotaci.

Využívání jednotlivých dotačních programů OPPI

S koncem roku 2013 bylo ukončeno programové období 2007 -2013. Z další tabulky, která vychází z aktuálního stavu k 16. 02. 2014, je již možné porovnat aktivity vybraného segmentu MSP za celé programové období.

Následující tabulka obsahuje informace o počtu podaných projektů v rámci jednotlivých dotačních programů podpory z OPPI včetně finančního vyjádření a objemu proplacených dotací. Z uvedených dat lze vyvodit několik závěrů nejen k jednotlivým programům podpor, ale i k jednotlivým prioritním osám.

Vzhledem ke skutečnosti, že nejsou statistiky čerpání z programů OPPI v členění za malé a střední podniky, byl výběr subjektů prováděn ověřováním údajů o počtu zaměstnanců z Registru ekonomických subjektů. Z celkového počtu 451 přiznaných dotací v Jihočeském kraji bylo 403 projektů podáno malými a středními podniky s působností v Jihočeském kraji, tj. 89 %. Celková výše alokované částky na projekty podávané MSP s místem působnosti v Jihočeském kraji byla ve výši 3 075 213 624,- Kč, což představuje 78 % z celkové alokované částky na všechny projekty podané do

OPPI všemi subjekty s místem realizace v Jihočeském kraji (tj. z částky 3 939 505 624 Kč). Na projekty MSP bylo proplaceno téměř 85 % z celkové částky (2 138 375 119,- Kč) proplacené na veškeré projekty v rámci programu OPPI v Jihočeském kraji. Proplaceno MSP bylo celkem 1 809 398 342,- Kč, tj. 85 % z celkové částky.

Tabulka 11: Projekty MSP podle dotačních programů k 16. 02. 2014 v Jihočeském kraji

Program	Rozhodnuto		Proplaceno v Kč
	počet projektů	výše podpory v Kč	
Eko-energie	78	692 058 000	533 534 827
ICT v podnicích	53	92 581 000	67 431 981
Marketing	44	31 499 624	14 982 469
Inovace - Inovační projekt	42	404 460 000	215 129 652
Nemovitosti	42	348 394 000	274 092 265
Inovace - projekt na ochranu prům. vlastnictví	28	6 009 000	242 082
Školící střediska	27	236 631 000	113 850 762
Poradenství	24	7 024 000	6 211 775
Potenciál	19	183 730 000	123 399 798
Rozvoj	18	131 247 000	51 708 860
ICT a strategické služby	12	70 903 000	49 796 881
Technologické platformy	5	18 120 000	13 916 379
Prosperita - veřejná podpora	4	532 900 000	255 867 009
Klastry	4	188 043 000	80 286 562
Prosperita - neveřejná podpora	3	131 614 000	8 947 040
celkem za OPPI	403	3 075 213 624	1 809 398 342

Zdroj: www.czechinvest.org – vlastní zpracování

Podrobnější přehled o počtech podaných projektů a aktivitě MSP Jihočeského kraje v rámci jednotlivých prioritních os OPPI je uveden V příloze č. 4.

Nejvíce projektů bylo podáno do programu **Eko-energie** (78 projektů), který umožňuje podporu v rámci úspory energií a také obnovitelných zdrojů energií. Hlavně v podporované aktivitě úspory energie byl v Jihočeském kraji zaznamenán zvýšený zájem o dotace (celkem 44 projektů, z toho 18 projektů ve druhé výzvě a 44 projektů ve třetí výzvě – viz. příloha č. 4).

Podnikatelé ve vybraném regionu hojně využívají také programy směřující do **ICT** (celkem 65 projektů, z toho 53 projektů bylo podáno v programu ICT v podnicích a 12 projektů v programu ICT a strategické služby).

Dalším z nejvíce poptávaných programů byl program **Inovace – Inovační projekt** (42 projektů, z toho 27 projektů bylo podáno ve čtvrté výzvě – viz. příloha č. 4) dále pak program **Inovace – Projekt na ochranu průmyslového vlastnictví** (28 projektů) a program **Potenciál**. Z historického hlediska je Jihočeský kraj zaměřen více na zemědělské hospodaření, avšak zvýšený zájem ze strany podniků o program Inovace jasně dokazuje, že potřeba inovace výrobních procesů chápou z hlediska konkurenceschopnosti za stěžejní. Potřeba zavádění inovovaných produktů do výroby, vlastní vývojové a výzkumné činnosti a také propojení podnikatelské a akademické sféry se odráží právě v zájmu o tento program. V rámci programu Potenciál bylo podáno 19 projektů. Tento program podporuje zavedení a rozšíření vlastní výzkumné a vývojové kapacity.

Další podnikatelské subjekty využily možnosti podpory účasti na veletrzích a výstavách v zahraničí, které nabízel program **Marketing** (44 projektů) a to ve většině případů opakovaně.

Možnost rekonstrukce objektu na výrobní objekt využilo v první výzvě 14 žadatelů a ve druhé (poslední) výzvě se jednalo o 28 subjektů. Za loňský rok byl program **Nemovitosti** (42 projektů) jedním z nejvíce poptávaných programů v Jihočeském kraji. Žádosti

o dotace byly zaměřeny na rekonstrukci málo nebo často nevyužívaných objektů, které by bez realizace těchto projektů nebylo možné dále jakkoli využívat.

Dalším z hojně poptávaných programů byl též program **Školící střediska** (27 projektů). Tento program umožňuje podnikům vytvářet vlastními silami kvalitní a vzdělané odborníky, které potřebují do svých provozů a kteří nejsou v požadovaném množství dostupní na trhu práce.

V neposlední řadě je třeba zmínit také program **Poradenství** (24 projektů), díky kterému je možné čerpat dotace na služby poradců.

Z porovnání zájmu o konkrétní oblasti podpory podle prioritních os, vykazuje nejvyšší zájem prioritní osa 4 – Inovace (22 % z celkového počtu projektů). Prioritní osa 5 – Prostředí pro podnikání a inovace se umístila na druhém místě (21 %). Nejnižší zájem byl zaznamenán v prioritní ose 6 – Služby pro rozvoj podnikání (17 %). Zájem subjektů u ostatních prioritních os, prioritní osa 2 – Rozvoj firem - 20 % a prioritní osa 3 – Efektivní energie - 19 %.

4.5.2 Subjektivní zhodnocení využívání dotací z OPPI

Od 24. 02. 2014 do 24. 03. 2014 bylo provedeno dotazníkové šetření, jehož cílem bylo získání zpětné vazby ze strany MSP jako příjemců podpory ze strukturálních fondů EU o využívání podpor z programů OPPI a námětů na zaměření podpor MSP pro nové programovací období 2014 – 2020.

OPPI je primárně zaměřen na podporu MSP, a to začínajícím podnikatelům a podnikům, které podnikají již delší dobu. V Jihočeském kraji bylo vydáno rozhodnutí pro 451 projektů. Pro účely výzkumu byla vybrána skupina respondentů pomocí náhodného výběru z databáze příjemců podpory OPPI. Do výběru byly zařazeny firmy s různou právní formou podnikání, které podaly projekt s místem realizace v Jihočeském kraji. Ze získaného vzorku byla následně vybrána reprezentativní databáze MSP dle parametrů o počtu zaměstnanců v souladu s údaji ČSÚ. Údaj o počtu zaměstnanců byl ověřován v Registru ekonomických subjektů. Výsledkem bylo získání 120 respondentů, kteří byli požádáni o zodpovězení otázek v dotazníku. Odkaz na elektronický dotazník byl zaslán respondentům prostřednictvím emailu na adresy získané z internetu. Z celkového počtu 120 respondentů vyplnilo dotazník 36 respondentů. Následně byli někteří respondenti kontaktováni telefonicky, což umožnilo zvýšit návratnost vyplněných dotazníků o 13. Celkový počet dotazníků užitých k analýze je 49, což představuje návratnost ve výši 41 %.

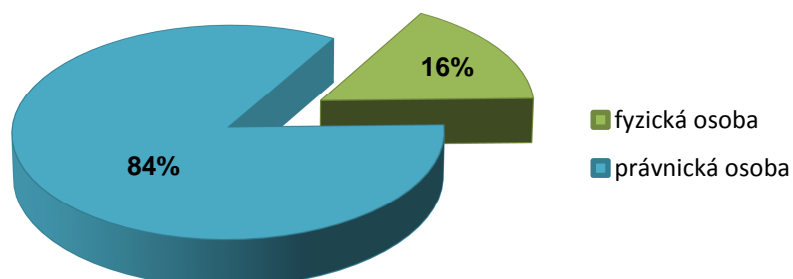
Standardizovaný dotazník se skládal ze tří částí. V první části byli respondenti charakterizováni podle jejich právní formy podnikání, počtu zaměstnaných osob a převažující činnosti. V další části byli respondenti dotazováni na jejich zkušenosti s programem, např., které z programů podpor OPPI využili, zda byli úspěšní a jaký to mělo přínos pro jejich podnikání, zda při zpracování projektové žádosti a řízení projektu využili služeb poradenské firmy, atd. Poslední část se týkala výhledu do budoucna. Jakým směrem by se podpora MSP měla v příštím období orientovat, co je třeba udělat, aby se zvýšil zájem podnikatelů o programy podpory a zda uvažují využít programy podpory i v následujícím programovém období 2014 - 2020.

Analyzovány byly veškeré otázky z dotazníkového šetření. Pro lepší názornost byly odpovědi zpracovány graficky a doplněny slovní prezentací.

Otázka č. 1 - Jaká je právní forma Vašeho podnikání?

Na zasláný dotazník odpovědělo 16 % fyzických osob a 84 % právnických osob.

Graf 7: Charakteristika respondentů - právní forma podnikání

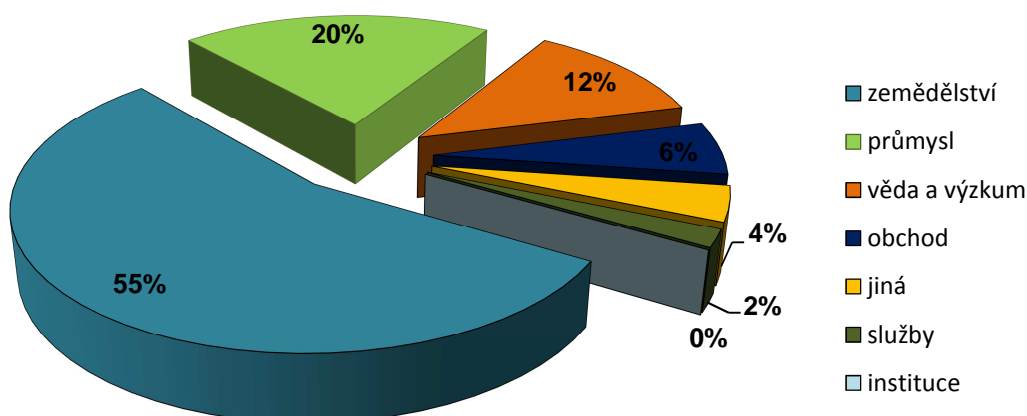
Zdroj: vlastní výzkum

V Jihočeském kraji bylo k 31. 12. 2012 evidováno celkem 160 091 ekonomických subjektů, z toho bylo 159 980 MSP. Z celkového počtu MSP bylo 126 631 fyzických osob a 33 349 právnických osob. Ze získaných údajů je evidentní, že programů podpor se účastní více právnické osoby než fyzické, a to i přes to, že z celkového počtu podniků působících v Jihočeském kraji jich je v tomto regionu evidováno necelých 21 %.

Otázka č. 2 - Jaký je Váš předmět, respektive obor podnikání?

Z grafu znázorňujícího rozložení oboru podnikání jednotlivých respondentů, je evidentní, že podporu z programů OPPI využívají především subjekty podnikající v zemědělství (55 %).

Graf 8: Charakteristika respondentů - převažující předmět činnosti

Zdroj: vlastní výzkum

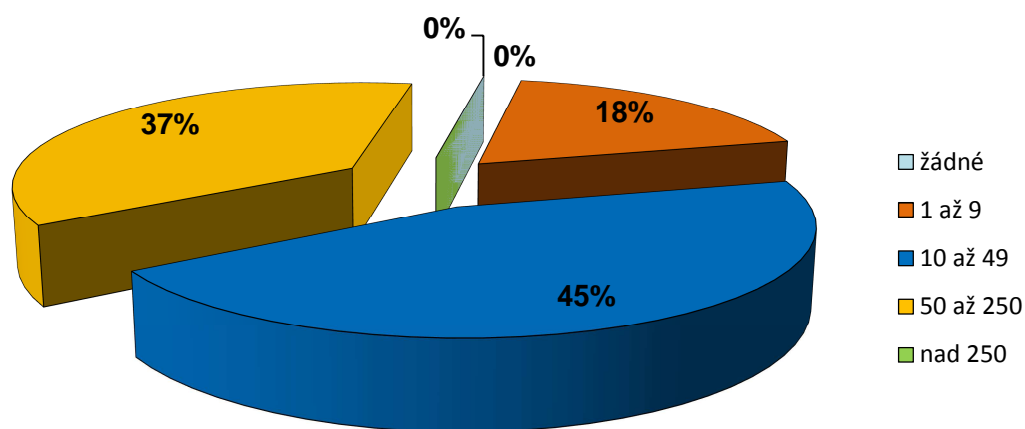
Jihočeský kraj je dlouhodobě vnímán především jako zemědělská oblast, celkově se zde vytváří 10 – 11 % zemědělské výroby celé republiky. Další významnější skupinou využívající programy OPPI jsou podniky z oblasti průmyslu (20 %). Průmyslová výroba je koncentrována především ve větších městech. Podíl na tržbách průmyslových podniků ČR v roce činil 3,8 %, kraj tedy nepatří mezi rozhodující průmyslové oblasti.

V kategorii „jiná“ odpověděli dva respondenti (4 %), kteří svůj předmět podnikání dále upřesnili. Jeden respondent uvedl, že podniká v pivovarnictví a druhý uvedl, že předmětem jeho podnikání jsou ICT služby.

Otázka č. 3 – Uved'te počet Vašich zaměstnanců

Mezi subjekty, které se účastnily OPPI, převažují malé podniky, tzn. podniky, které zaměstnávají méně než 50 osob (45 %) a střední podniky zaměstnávající do 250 osob (37 %).

Graf 9: Charakteristika respondentů – počet zaměstnáváných osob

Zdroj: vlastní výzkum

U vybraných subjektů z databáze příjemců podpor z OPPI byl následně ověřen počet zaměstnáváných osob a do seznamu respondentů byly zařazeny pouze subjekty s počtem do 250 zaměstnanců. Velikostní kategorie byla v dotazníku uvedena pro případnou selekci velkých podniků.

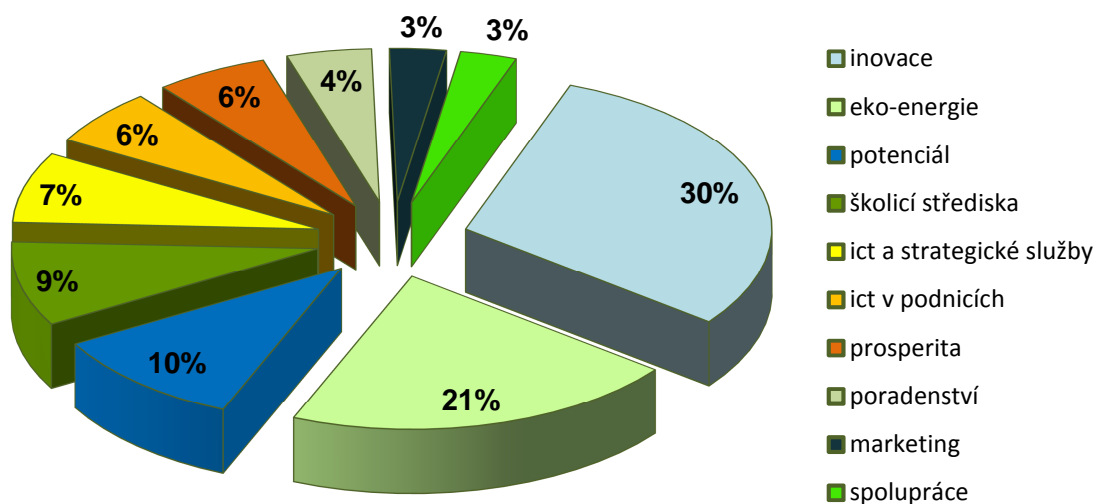
V kapitole o stavu a vývoji MSP v Jihočeském kraji je uvedeno, že nejpočetnější skupinou tohoto segmentu MSP jsou drobní podnikatelé bez zaměstnanců a ti, kteří zaměstnávají méně než 10 osob. Naopak podniků zaměstnávajících do 250 osob je nejméně čtená.

Příčiny nízké účasti drobných podnikatelů v dotačních programech OPPI může být různá. Může souviset jednak s opatrností obyvatel Jihočeského kraje, jak uvedla agentura CzechInvest, nebo naopak s nízkou informovaností o možnostech podpory u těchto drobných podnikatelů.

Otázka č. 4 – Do kterého z programů OPPI jste podali projekt?

V rámci OPPI se nejvíce subjektů účastnilo programu INOVACE (30 %), dále EKO-ENERGIE (21 %) a POTENCIÁL (10 %). Respondenti mohli označit i více odpovědí, pro případ, že podávali projekt do více programů. Využití programů START, PROGRES, ZÁRUKA, ROZVOJ a NEMOVITOSTI neoznačil žádný z respondentů, přestože bylo v rámci každého programu vydáno rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Graf 10: OPPI 2007 - 2013 – využívání jednotlivých programů podpor

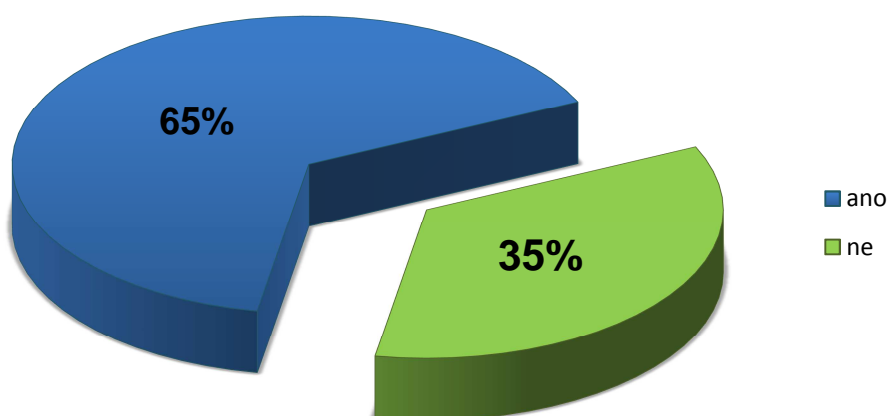
Zdroj: vlastní výzkum

Výsledky z dotazníku, nejvyšší účast v programech podpory Inovace a Eko-energie korespondují s výsledky provedené analýzy využívání jednotlivých programů podpor v OPPI (viz. tabulka 10).

Otázka č. 5 - Využili jste při zpracování projektové žádosti a řízení projektu služeb poradenské firmy?

Služeb poradenské firmy využilo 65 % respondentů. Poradenské firmy jsou schopny řídit celý proces projektového cyklu, počínaje výběrem vhodného dotačního záměru, tak aby odpovídal povaze zvolané dotace, přes zpracování projektové žádosti včetně příloh.

Graf 11: OPPI 2007 – 2013 – služby poradenských firem

Zdroj: vlastní výzkum

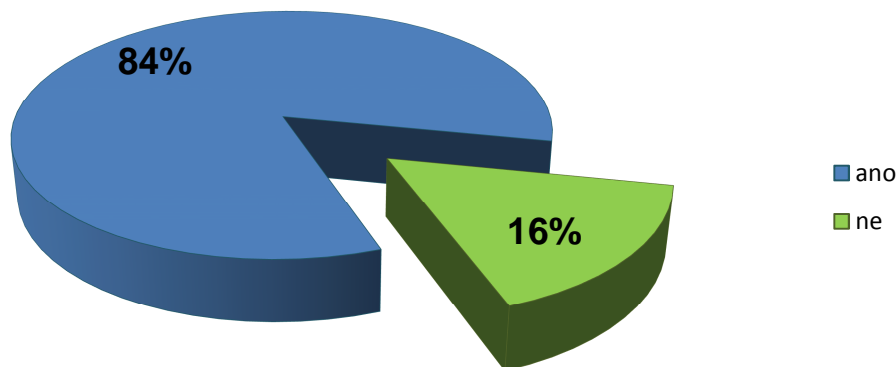
Při rozhodování, zda využít služeb poradenské firmy nebo vlastní zdroje, by si měli podnikatelé uvědomit, že čerpání finančních prostředků z fondů EU je náročný a zdoluhavý proces. A v důsledku toho zvážit nejen vlastní zkušenosti, ale také časové možnosti.

Otázka č. 6 - Byli jste úspěšní s podáním žádosti o dotaci a s následnou realizací konkrétního projektu?

S podáním žádosti a následné realizaci projektu bylo 84 % úspěšných respondentů. Přestože byly z databáze příjemců podpory vybrány subjekty, kterým bylo vydáno rozhodnutí o poskytnutí dotace, 16 % respondentů uvedlo, že s podáním žádosti o dotaci a s následnou realizací konkrétního projektu nebyli úspěšní. Ovšem k takové situaci mohlo dojít jen v případě, že subjekt podal projekt do více programů.

Z uvedených dat je zřejmé, že pokud byl subjekt s žádostí již jednou úspěšný, byla případná neúspěšnost u dalších projektů nízká (16 %).

Graf 12: OPPI 2007 – 2013 – úspěšnost s podáním žádosti o dotaci a realizaci projektu

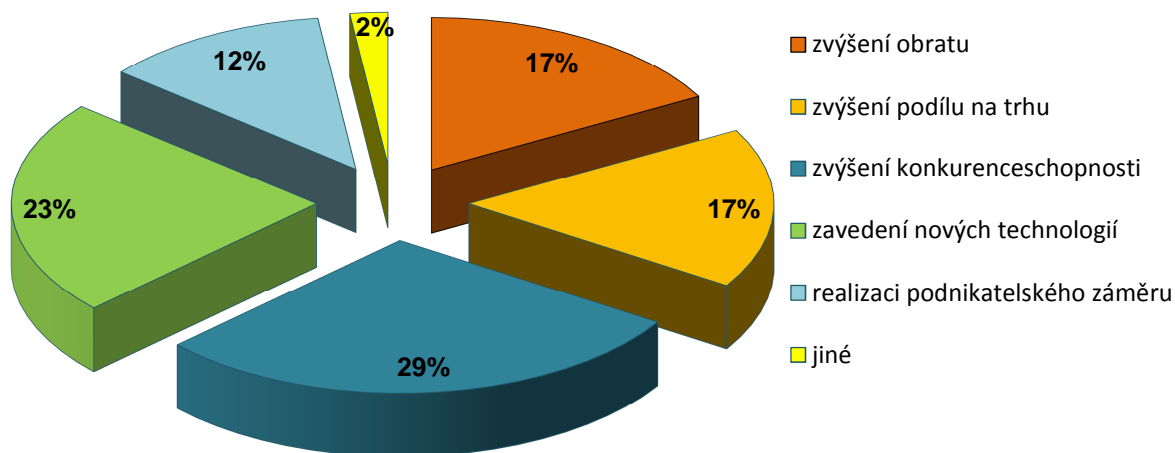

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 7 - V případě, že jste byli úspěšní při realizaci projektu, jaký to mělo pro Vaše podnikání přínos?

Respondenti nejčastěji uváděli, že v případě úspěchu jim realizace projektu přinesla zvýšení konkurenceschopnosti (29 %). Přínos ve formě zavedení nových technologií uvedlo 23 % a zvýšení podílu na trhu a zvýšení obrátu uvedlo 17 %.

Graf 13: OPPI 2007 – 2013 – přínos v podnikání

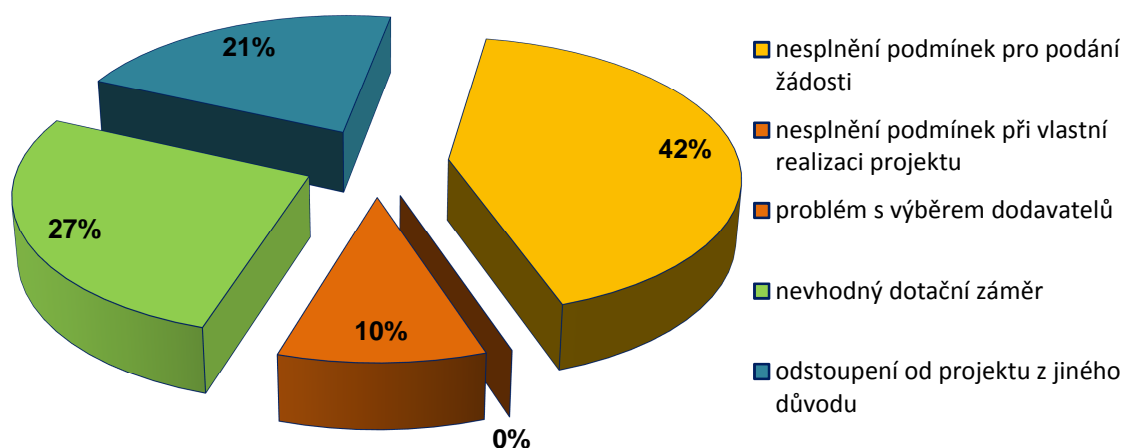
Zdroj: vlastní výzkum

Členství v EU přináší naší republice nesporné výhody a jednou z nich je možnost využít finanční prostředky ze strukturálních fondů EU pro rozvoj konkurenceschopnosti podnikatelské sféry v ČR. Cílem většiny programů podpor OPPI je podpora konkurenceschopnosti MSP ať už ve fázi jejich růstu nebo prostřednictvím kvalitativně vyššího využití jejich potenciálu v oblasti ICT a inovací. Z odpovědí podnikatelů je patrné, že cíle stanovené v programech podpor jsou naplňovány.

Otázka č. 8 - V případě, že jste nebyli úspěšní, co bylo důvodem neúspěchu?

Jako nejčastější důvod neúspěchu uváděli respondenti „nesplnění podmínek pro podání žádosti“ (42 %) a „nevhodný dotační záměr“ (27 %).

Graf 14: OPPI 2007 – 2013 – důvody neúspěchu

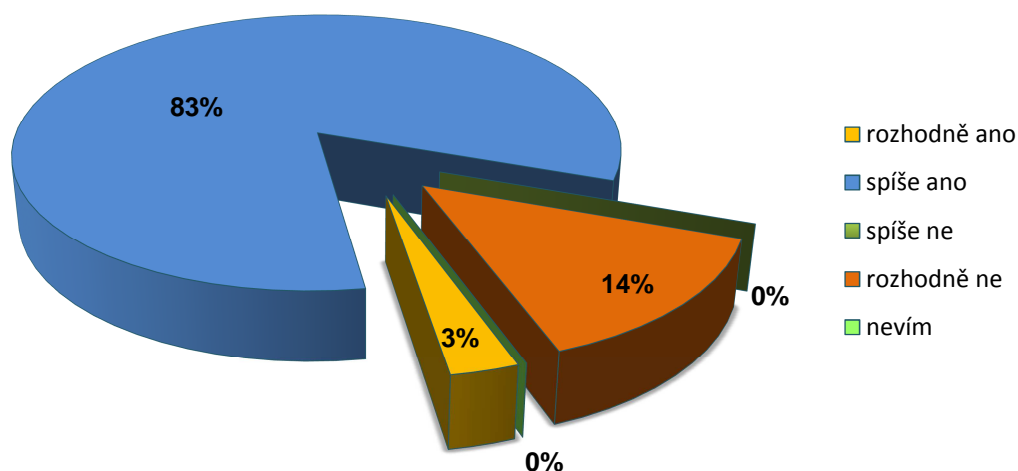
Zdroj: vlastní výzkum

Z rozhovoru, který poskytla agentura CzechInvest, vyplývá, že důvody neúspěchu jsou různé a nelze je paušalizovat. Důvodem neúspěchu v čerpání dotačních prostředků je dle CzechInvestu špatný odhad finančních prostředků a dalším úskalím pro žadatele je problém s dodržением pravidel pro výběr dodavatelů. Problém s výběrem dodavatelů uvedlo jen 10 % respondentů. Nesplnění podmínek pro podání žádosti uvedla téměř polovina respondentů. Z odpovědí již nelze dále určit, zda měli respondenti problém při zakládání Registrační žádosti nebo při zakládání Plné žádosti, ale obecně můžeme říci, že tyto problémy jdou ruku v ruce s problémem vysoké administrativní náročnosti.

Otázka č. 9 – Myslíte si, že programy v rámci OPPI byly pro období 2007 – 2013 nastaveny podle potřeb podnikatelů?

Naprostá většina subjektů (83 %) si myslí, že programy v rámci OPPI byly pro období 2007 – 2013 nastaveny podle potřeb podnikatelů. Pouze 14 % respondentů má opačný názor, tzn. že programy podpory nebyly rozhodně nastaveny podle potřeb podnikatelů.

Graf 15: OPPI 2007-2013 – nastavení programů podpor dle potřeb MSP

Zdroj: vlastní výzkum

Agentura CzechInvest uvedla, že programy podpory byly nastavovány bez předchozích zkušeností. Přesto bylo snahou MPO a agentury CzechInvest nastavit podmínky podpory tak, aby každý podnikatel mohl najít oblast podpory, která by pro něj byla přijatelná. Výsledky dotazníkového šetření jasně dokazují, že podmínky programy podpory byly nastaveny podle potřeb podnikatelů.

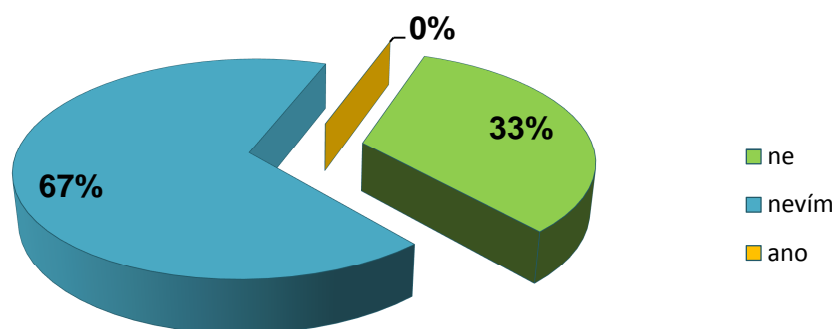
Otázka č. 10 – Existuje, podle Vás nějaká oblast podpory MSP, která v minulém programovém období v OPPI chyběla?

Nikdo z respondentů neuvedl nějakou konkrétní oblast, která by subjektům v OPPI chyběla. Podle 33 % respondentů v OPPI nechyběla žádná oblast podpory a 67 % respondentů nemá představu o nějaké chybějící oblasti podpory v OPPI.

Programy podpory byly nastaveny rámcově, tak aby byl ponechán prostor podnikatelům najít pro svůj projekt vhodnou oblast podpory. Z výsledků zpětné vazby hodnocení OPPI

2007-2013 je zřejmé, že žadatelé byli s nastavením jednotlivých programů spokojeni.

Graf 16: OPPI 2007-2013 – hodnocení oblastí podpory

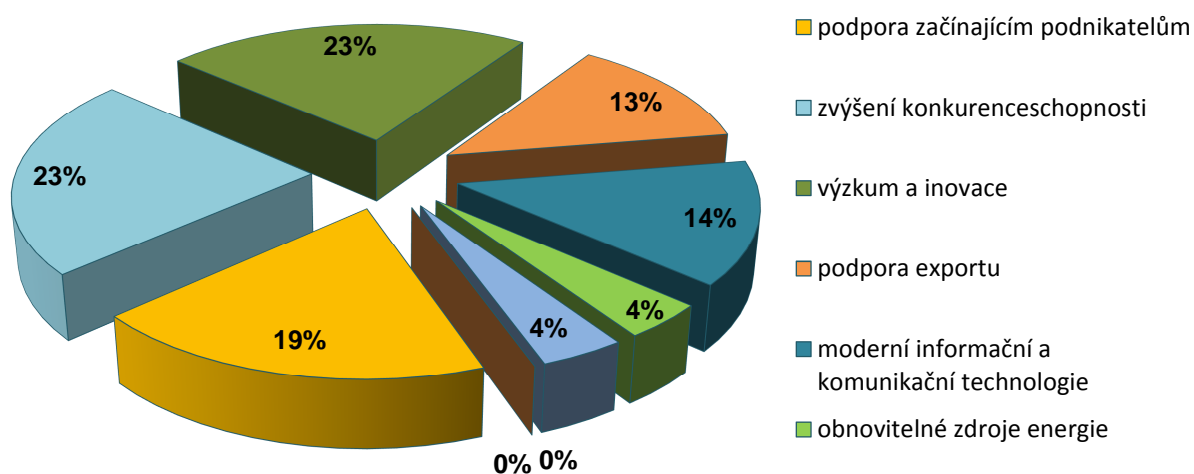

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 11 – Jakým směrem by podle Vás měla být podpora MSP orientována v příštím programovém období 2014 – 2020?

Zvýšení konkurenceschopnosti a podpora výzkumu a vývoje – to je směr, kterým by se dle respondentů měla ubírat podpora MSP v příštím programovém období. Tyto oblasti podpory uvedlo 23 % respondentů. Kromě podpory podnikům, které již na trhu nějakou dobu působí, by se nemělo zapomínat ani na podporu začínajícím podnikatelům, tuto skutečnost uvedlo 19 % respondentů. Mezi tématy, jež by podle podnikatelů měly být nejvíce podporovány, by podle 14 % respondentů mělo být zavádění informačních a komunikačních technologií.

Graf 17: Programové období 2014 – 2020 – zaměření podpor MSP

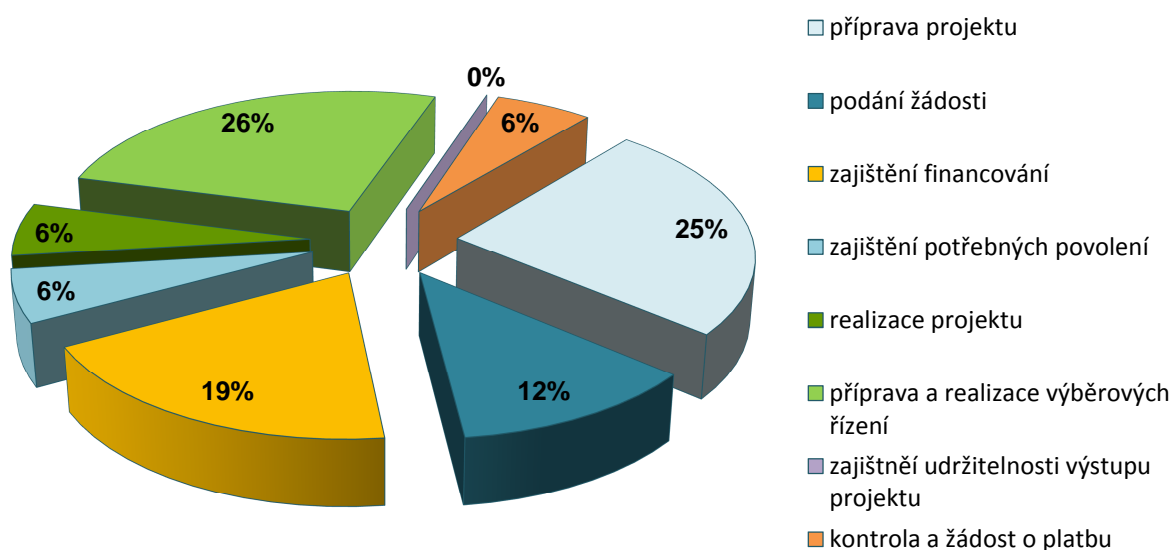

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 12 - Jaká fáze projektu je pro MSP nejnáročnější?

Jako nejnáročnější fázi projektu označilo 26 % respondentů přípravu a realizaci výběrových řízení a 25 % respondentů označilo přípravu projektu. Problém se zajištěním financování uvedlo 19 % respondentů.

Graf 18: OPPI 207 -2014 – nejnáročnější fáze projektu

Zdroj: vlastní výzkum

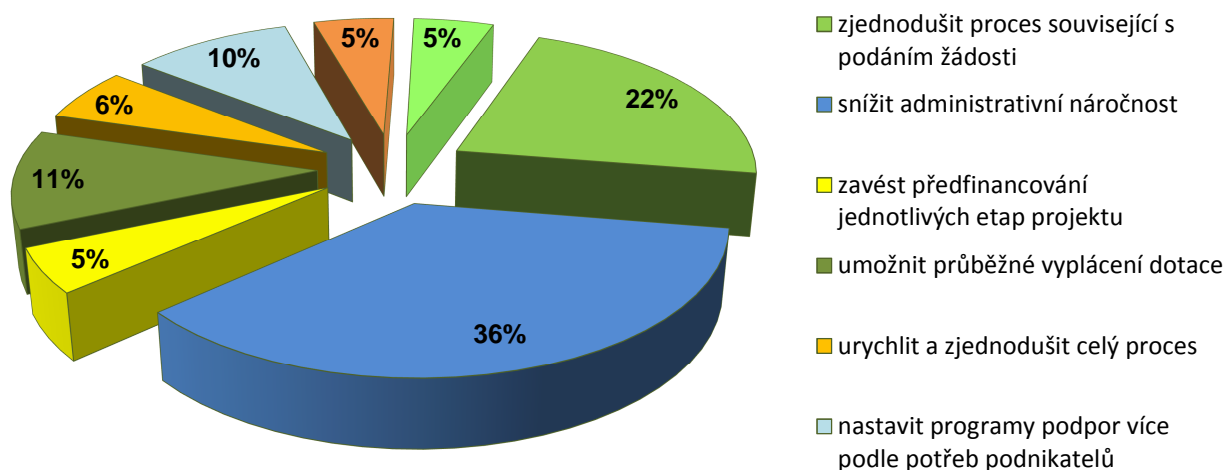
Problém s přípravou a realizací výběrových řízení označili podnikatelé jednak za nejnáročnější fázi projektu, ale také jako nejčastější důvod neúspěchu v čerpání dotací. Jako častou příčinu nečerpání uvedla tuto skutečnost i agentura CzechInvest.

Otázka č. 13 – K jakým změnám by podle Vás mělo dojít v programech podpory, aby se zvýšil zájem a spokojenost podnikatelů?

Drtivá většina respondentů uvedla, že pro zvýšení zájmu o programy podpory ze strany podnikatelů, by mělo dojít ke snížení administrativy (36 %). Zjednodušení procesu související s podáním žádosti by uvítalo 22 % respondentů.

Snížení administrativní náročnosti by jistě uvítali všichni žadatele, ale dle informací z agentury CzechInvest budou nové programy podpory navazovat na ty původní a budou tudíž nastaveny obdobně. Z tohoto důvodu nelze předpokládat výrazné snížení administrativní náročnosti.

Graf 19: Období 2014 – 2020 – opatření pro zvýšení zájmu o programy podpory

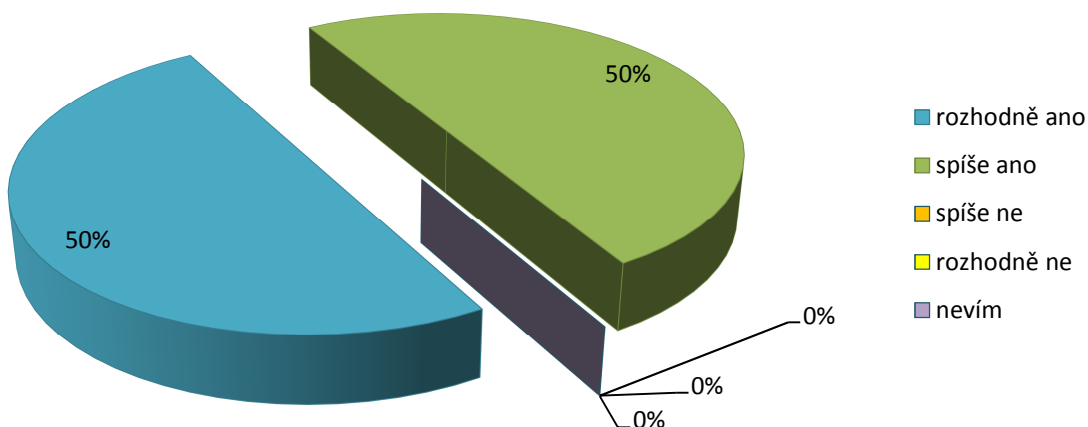

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 14 – Uvažujete o možnosti využít některý z programů podpor MSP i v následujícím období?

Z výsledku dotazníkového šetření vyplývá, že 100 % respondentů uvažuje o možnosti využít podporu i v následujícím programovém období, z toho 50 % odpovědělo „spíše ano“ a 50 % uvedlo „rozhodně ano“.

Graf 20: Programové období 2014 – 2020 - účast v programech podpory

Zdroj: vlastní výzkum

Z dotazníkového šetření jednoznačně vyplynuly pozitivní výsledky. Můžeme tedy předpokládat, že respondenti využijí své zkušenosti s čerpáním dotačních prostředků z minulého programového období a zúročí je v následujícím programovém období. V souvislosti s tímto zjištěním by se mohla zvýšit i poptávka po dotačních titulech ze strany MSP v Jihočeském kraji a snížení počtu zamítnutých dotací.

4.6 Finanční kontrola dotací ze strukturálních fondů EU

Pokud se žadatelé podaří zpracovat kvalitně projekt a získá dotační prostředky, nemá ještě zdaleka vyhráno. Správnost a hospodárnost čerpání dotačních prostředků podléhá přísné kontrole. Finanční kontrola se u příjemců dotací zabývá hospodárností při nakládání s poskytnutými veřejnými prostředky, jejich efektivností, u prostředků z EU i podezřením na vznik nesrovnalostí ve smyslu evropských direktiv či kontrolou plnění podmínek užití veřejných zdrojů. Právními předpisy jsou předpisy Evropského společenství a řada nařízení Evropské komise, kde jsou stanoveny toky finančních prostředků z rozpočtu EU do jednotlivých členských států. Za zavedení a fungování řídicího a kontrolního systému nese hlavní zodpovědnost členský stát.

4.6.1 Subjekty zapojené do kontroly operačních programů

Odpovědnost za implementaci projektů má **Řídící orgán**, který je určen na jednotlivých ministerstvech. Prostředky z fondů EU jsou naplňovány z rozpočtu EU a jejich využití závisí na efektivitě implementace a na následném procesu čerpání a kontroly. Za kontrolu jsou odpovědny orgány České republiky. Tím ovšem není dotčena odpovědnost Komise za provádění rozpočtu EU. Prostředky poskytnuté z fondů EU spravuje na účtech zřízených u České národní banky **Platební a certifikační orgán** (dále také PCO). Výkonem funkce PCO byl pověřen odbor Národního fondu Ministerstva financí, který jako jediný subjekt v ČR zajišťuje tok finančních prostředků z fondů EU do České republiky. Pod Ministerstvo financí také spadá **Auditní orgán**, který provádí finanční kontrolu. Kontrolou a sledováním plnění cílů jednotlivých operačních programů je pověřen **Monitorovací výbor**, který schvaluje kritéria pro výběr projektů financovaných z operačního programu, hodnotí plnění cílů a navrhuje řídicímu orgánu revizi nebo přezkum programu.

Dalšími orgány, oprávněnými ke kontrole konečného příjemce podpory jsou Ministerstvo financí a územní finanční orgány, Nejvyšší kontrolní úřad, Evropská komise a Evropský účetní dvůr.

4.6.2 Další dotčené subjekty

Poskytovatel finanční podpory je orgán veřejné správy, který je oprávněn podporu poskytovat. Veřejná finanční podpora zahrnuje dotace, příspěvky, návratné finanční výpomoci a další prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu nebo Národního fondu. Poskytovatelem v případě operačních programů je řídicí orgán nebo zprostředkující subjekt. V textu každého operačního programu je uveden výčet oprávněných žadatelů o finanční podporu. Na základě projektové žádosti obdrží finanční prostředky příjemce. **Příjemce** je odpovědný za provedení projektu a za nakládání s poskytnutými prostředky.

4.6.3 Kontrolní systém

Kontrola ve veřejné správě – primární systém

Právní rámec kontroly je ve veřejné správě vymezen zákonem č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě (dále jen zákon o finanční kontrole). Kontrola ve veřejné správě je vykonávána jako součást finančního řízení a můžeme ji rozdělit na kontrolu předběžnou (ex-ante), průběžnou (interim) a kontrolu po ukončení projektu (ex-post).

Úkolem **předběžné kontroly** je výběr takových projektů, které splňují kritéria pro daný operační program. Výběr projektů, které budou následně podpořeny, je prováděn na základě žadatelem zpracované projektové žádosti, která je předložena řídicímu nebo zprostředkujícímu orgánu.

Průběžná kontrola je prováděna ve fázi realizace projektu a ověřuje, zda spolufinancované produkty byly dodány, služby poskytnuty a výdaje na operace vykázané příjemci byly skutečně vynaloženy a zda jsou tyto činnosti v souladu s předpisy Evropského společenství a vnitrostátní legislativou. Řídicí orgán ke splnění tohoto úkolu využívá monitorovací projekt a kontrolu na místě. Monitorování je průběžné sledování a sběr dat o projektech. Výsledkem této činnosti jsou monitorovací

zprávy (průběžné, závěrečné), které hodnotí splnění stanovených cílů a naplnění stanovených indikátorů. V průběhu realizace a po ukončení projektu může řídicí orgán provést u příjemce kontrolu na místě. Předmětem kontroly je jednak účelnost a skutková podstata vynaložených výdajů, dodání produktů a poskytnutí služeb a soulad s předpisy Společenství a vnitrostátními předpisy, ale také kontrola skutečného stavu realizace projektu a jeho porovnání s vykazovaným stavem v monitorovacích zprávách a stav účetnictví.

Kontrolou po ukončení realizace projektu řídicí orgán znovu ověřuje skutečné vynaložení výdajů, dodání produktů, poskytnutí služeb a dodržení veškeré legislativy, ale také prověřuje udržitelnost projektu.

Audit ve veřejné správě – sekundární systém

Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu Ministerstva finanční je orgánem pověřeným k provedení auditu ve veřejné správě. Účelem auditu je ověření fungování řídicího a kontrolního systému operačního programu. Audit je vykonáván podle předpisů Společenství a je součástí veřejnosprávní kontroly.

Vnitřní kontrolní systém

Nejedná se o kontrolu u příjemce, ale o systém kontroly uvnitř orgánu řízení a implementace operačního programu. Zahrnuje řídicí kontrolu a interní audit.

4.6.4 Výsledek kontroly

Výsledkem kontroly může být **nesrovnalost**, tzn. porušení právních předpisů EU v důsledku jednání příjemce započtením neoprávněného výdaje. Neoprávněným výdajem jsou takové výdaje, které nesplňují podmínky způsobilosti. Nesrovnalosti spočívají v porušení rozpočtové kázně, ve spáchání trestného činu podvodu a v porušení zákona o veřejných zakázkách.

Porušením rozpočtové kázně se rozumí neoprávněné použití peněžních prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu nebo Národního fondu příjemcem. Pokud orgán oprávněný ke kontrole zjistí u konečného příjemce podezření na porušení rozpočtové kázně, předá věc místně příslušnému územnímu finančnímu orgánu (dále jen ÚFO). Při správě odvodů za porušení rozpočtové kázně vede ÚFO s konečným příjemcem **daňové řízení**. Pracovník finančního úřadu, který je pověřen správou odvodů

za porušení rozpočtové kázně, je povinen při dokazování hodnotit všechny důkazy a přitom přihlížet ke všemu, co v daňovém řízení vyšlo najevo. V této souvislosti nelze opomenout, že důkazní břemeno leží na příjemci dotace. Z uvedeného je patrné, že on musí nepřímo dokázat, že k porušení rozpočtové kázně nedošlo a to tím, že prokáže splnění všech podmínek dané rozhodnutím o poskytnutí dotace. Za porušení rozpočtové kázně je příjemce povinen uhradit odvod a penále, jejichž výše je definována v zákoně č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. Odvod a penále se odvádí vždy prostřednictvím místně příslušného finančního úřadu

V případě, že se porušení rozpočtové kázně potvrdí, vydá ÚFO rozhodnutí na základě kterého je nařízen odvod do státního rozpočtu. V případě, že poskytovatel zjistí, že dotace byla poskytnuta na základě neúplných nebo nepravdivých skutečností nebo bylo rozhodnutí o dotaci vystaveno v rozporu s právem Společenství nebo jiným právním předpisem je zahájeno řízení o odnětí dotace v rámci **správního řízení** vedeného podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Ke **spáchání trestného činu** v souvislosti s čerpáním dotací ze strukturálních fondů dochází v případě, že příjemce uvede v žádosti o dotaci nepravdivé nebo hrubě zkreslené informace, nebo prostředky využije na jiný účel. **Porušení zákona o veřejných zakázkách** šetří Úřad na ochranu hospodářské soutěže, pokud se porušení potvrdí, jedná se o porušení rozpočtové kázně a případ je předán ÚFO.

Proces správy odvodů za porušení rozpočtové kázně podléhá daňovému řádu a tudíž je možné po vyměření odvodu a penále uplatnit řádné i mimořádné opravné prostředky dané tímto právním předpisem.

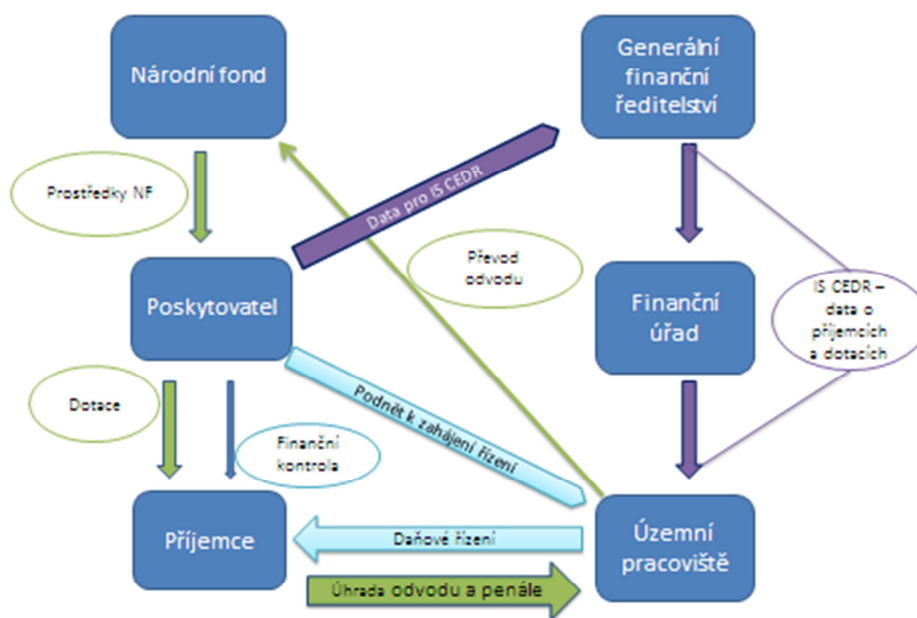
4.6.5 IS CEDR

Informační systém CEDR, tj. Centrální evidence dotací z rozpočtu. Informační systém slouží jako podpůrný nástroj pro sledování, evidenci, vyhodnocení a kontrolu dotací, návratných finančních výpomocí a obdobných transferů poskytovaných ze státního rozpočtu nebo prostředků EU.

Data jsou pořízena poskytovateli dotací a předána Generálnímu finančnímu ředitelství (GFR). V rámci tohoto úřadu jsou data dále zpracována a uložena do datového skladu a z něj jsou dále využívána pro kontrolní a evidenční činnost ÚFO.

Projekt CEDR se skládá z několika modulárních částí, z nichž některé jsou využívány pouze pro potřebu správy daní. Pro potřeby široké veřejnosti byly zpřístupněny údaje v Informačním systému CEDR III, jehož úkolem je evidovat prostředky, které byly příjemcům poskytnuty ze státního rozpočtu. Tento registr je dostupný na webových stránkách Ministerstva financí – odkaz na přímý vstup z <http://cedr.mfcr.cz>. Na následujícím obrázku je zobrazen systém finanční kontroly ve zjednodušené formě a zároveň je zde znázorněn systém evidence informací o poskytovaných dotacích IS CEDR.

Obrázek 2: Systém finančních toků a finanční kontroly

Zdroj: vlastní zpracování

Systém obsahuje údaje od roku 1999, které jsou Generálnímu finančnímu ředitelství předávány čtvrtletně. Z databáze IS CEDR III byla vygenerována data k 19. 03. 2014 o poskytnutých dotacích či návratných finančních výpomocích a o finančních částkách, které byly příjemcem vráceny finančnímu zdroji v mezikrajovém členění. Data byla zpracována do tabulky. Tabulka je přílohou č. 5 této práce.

Ze zjištění vyplývajících z předmětné tabulky můžeme porovnat jednak objem uvolněných finančních prostředků, které byly postupně uvolňovány poskytovatelem dotace, souhrn prostředků, které byly pro účely dané dotace k rozhodnému datu čerpány

a skutečně spotřebovaný objem finančních prostředků příjemcem, tzn. částku, kterou konečný příjemce doloží při finančním vypořádání s finančním zdrojem. Bohužel získaná data jsou kumulována od roku 1999 za veškeré programy podpory a všechny subjekty. Data lze roztřídit na podnikatelské a ostatní subjekty, avšak data nelze dále třídit dle velikostních skupin podle počtu zaměstnanců a tím oddělit přidělení malým a středním podnikům. Porovnávat můžeme pouze stavy čerpání podnikatelských subjektů v jednotlivých krajích republiky. Nejvíce prostředků bylo uvolněno pro projekty v Jihomoravském kraji (309 559 mil. Kč), částka uvolněných prostředků pro Jihočeský kraj je o polovinu nižší (146 244 mil. Kč). Vzhledem k různému počtu příjemců a různému počtu projektů v jednotlivých krajích, byl proveden propočet průměrného čerpání na příjemce a na projekt. V průměrných hodnotách se na prvním místě umístil Liberecký kraj (průměrná částka na příjemce ve výši 3 451 657,- Kč a průměrná částka na projekt 2 449 282,- Kč). Jihočeský kraj se umístil opět na jednom z posledních míst. Průměrná částka na příjemce ve výši 1 822 797,- Kč posunula Jihočeský kraj na 11. místo a průměrná částka na projekt ve výši 1 343 576,- Kč na 10. místo v mezikrajovém srovnání.

Zajímavé jsou údaje o vrácených částkách. Jedná se o finanční prostředky, které jsou příjemcem vráceny finančnímu zdroji. Částka vrácená příjemci v Jihočeském kraji tvoří 0,14 % z celkové uvolněné částky. Nejvíce prostředků bylo vráceno ve Středočeském kraji (0,34 %) a nejméně v Moravskoslezském kraji (0,10 %). V mezikrajovém srovnání je Jihočeský kraj na 6. místě v objemu vrácených prostředků.

4.7 Predikce vývoje podpory MSP v programovacím období 2014 - 2020

Zásadní strategický dokument Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014-2020 (dále jen Koncepce MSP 2014⁺), pro přípravu budoucího programového období kohezní politiky EU v oblasti podnikání byl schválen usnesením vlády ČR č. 923 dne 12. 12. 2012. Cílem Koncepce MSP 2014⁺ je stanovení prioritních oblastí podpory, jejichž opatření budou financována ze strukturálních fondů EU a národních prostředků. Dle tohoto dokumentu bude podpora malých a středních podniků klást důraz na posilování jejich konkurenceschopnosti prostřednictvím vytváření a šíření inovací. Z toho vyplývá, že inovační podnikání MSP bude jednou z nejvyšších priorit.

Zároveň bude podporován rozvoj českého podnikatelského prostředí a zvyšování poradenských služeb pro MSP. Příznivé podnikatelské prostředí je významnou oblastí pro úspěšné podnikání MSP, proto bude kladen důraz nejen na podporu přímou, ale také bude i nadále pokračovat proces kultivace podnikatelského prostředí a snižování administrativní zátěže. Další důležitou oblastí podpory bude snižování energetické náročnosti podnikání malých a středních firem, a to především ve vztahu k využití obnovitelných a druhotných zdrojů energie.

V tomto programovém období bude na dotační projekty v České republice rozděleno ze Strukturálních fondů EU zhruba téměř o 24 % méně prostředků než v minulém programovém období. Navíc 50 % všech prostředků z fondů EU pro daný členský stát musí být využito na financování konkurenceschopnosti a posílení výzkumu a inovací, záměrem je také výrazná podpora oblastí energetických úspor.

Na oficiálních internetových stránkách Jihočeského kraje v sekci Granty, Fondy EU jsou uvedeny návrhy operačních programů pro programové období 2014-2020. Přestože programové období bylo rokem 2013 ukončeno, jsou jednotlivé operační programy stále ve fázi návrhu. V průběhu letošního roku je připravován konkrétní obsah jednotlivých Operačních programů, kde bude podrobněji zpracováno zaměření programů, typy příjemců, výše dotace a časový rámec. Následně budou programy schváleny Evropskou komisí. Vyhlášení prvních výzev k předkládání žádostí o dotace se uvažuje nejdříve v polovině tohoto roku.

Návrhy Operačních programů na období 2014 – 2020:

- Integrovaný regionální program
- OP Doprava
- OP Praha pól růstu
- OP Rybářství
- OP Technická pomoc
- OP Výzkum, vývoj, vzdělání
- OP Zaměstnanost
- OP Životní prostředí
- OP ČR – Rakousko
- Program rozvoje venkova
- OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Programy podpory podnikání jsou v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu a podpora bude směřovat převážně do malých a středních podniků a podporovány budou zejména projekty zaměřené na výzkum a vývoj. V příštím období se také očekává větší využití

revolvingových nástrojů (např. půjčky nebo záruky). V následující tabulce bude provedeno porovnání předpokládané struktury programů podpor v rámci OP PIK s předchozím obdobím v rámci OPPI. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná pouze o návrhy, mohou se jednotlivé názvy programů a dílčí aktivity dále měnit.

V následující tabulce je uveden přehled porovnání programů v rámci OPPI a OP PIK.

Tabulka 12: Přehled porovnání programů v rámci OPPI a OP PIK

programové období		
2007 - 2013	2014 - 2020	
název programu		
Operační program Podnikání a inovace	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	
OPPI	OP PIK	
Potenciál	prioritní osa 1	Potenciál
Inovace		Inovace
Prosperita/ Spolupráce		Prosperita / Spolupráce
Rozvoj	nebude - částečné možnosti financování technologických projektů však budou v rámci Inovace	
Poradenství / Marketing	prioritní osa 2	Poradenství /Marketing
Školící střediska		Školící střediska
Eko-energie	prioritní osa 3	Eko-energie
Nemovitosti	prioritní osa 2	Nemovitosti
ICT a strategické služby	prioritní osa 4	ICT a strategické služby
ICT v podnicích	nebude	
nebyl vyhlášen	prioritní osa 3	Modernizace a rozvoj energetických přenosových a distribučních soustav
nebyl vyhlášen		Výzkum, vývoj a inovace v energetice
nebyl vyhlášen	prioritní osa 4	Infrastruktura vysokorychlostního internetu
nebyl vyhlášen	prioritní osa 2	Seed fond
nebyl vyhlášen	prioritní osa 1	podpora VaV

Zdroj: www.eNovation.cz - vlastní zpracování

Z přehledu je zřejmé, že v programovém období 2014-2020 bude OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (dále také OP PIK) rozdělen pouze na 4 prioritní osy, které budou dále tvořit konkrétní programy podpory. Podpora poskytovaná v rámci

programu Rozvoj bude podnikatelům poskytována částečně v rámci programu Inovace na financování technologických projektů. V rámci prioritní osy 2, 3 a 4 budou zavedeny nové programy podpory a původní program ICT v podnicích již otevřen nebude. Porovnáním zaměření jednotlivých programů OPPI a OP PIK můžeme konstatovat, že programy podpory byly v programovacím období 2007-2013 nastaveny správně a bylo možné z nich vycházet pro sestavení nových programů pro období 2014-2020.

4.8 Výsledky

Cílem práce byla analýza programů podpory MSP, a to zhodnocení současného stavu využívání programů zaměřených na tento segment podnikání v Jihočeském kraji a jejich predikce vývoje v programovacím období 2014-2020.

Nejprve byla zmapována situace stavu malých a středních podniků ve vybraném regionu a vymezen byl rámcový přehled o možnostech podpor MSP. Následně bylo provedeno hodnocení využívání konkrétních programů, kde jsou MSP oprávněnými žadateli. K analýze jednotlivých programů podpor a jejich využívání v Jihočeském kraji bylo využito komparativní metody, kdy byly jednotlivé údaje porovnávány s ostatními kraji České republiky. Potřebné informace byly získány z oficiálních statistik dostupných na internetových stránkách jednotlivých programů, které jsou uvedeny v přehledu použitých zdrojů.

Využívání komunitárních programů

V případě komunitárních programů nemohlo být výše uvedené porovnávání provedeno vzhledem k jejich výrazné odlišnosti, a to jak ve způsobu poskytování finančních prostředků, tak z pohledu podmínek pro žadatele.

Národní programy podpor MSP

Využívání národních programů podpor MSP bylo hodnoceno pouze za rok 2007 a rok 2008, neboť tyto programy nebyly v roce 2008 vyhlášeny a vyřizovány byly pouze žádosti přijaté v roce 2007. Z dostupných údajů bylo zjištěno, že na celkovém objemu poskytnutých záruk se Jihočeský kraj podílel pouze necelými 5 % a podíl tohoto

regionu na využívání zvýhodněných úvěrů byl necelých 8 %. V porovnání s ostatními kraji zaujímá vybraný region jedno z posledních míst.

Podpora MSP z úrovně Jihočeského kraje

Podpora MSP z úrovně Jihočeského kraje je poskytována ve formě záruk a zvýhodněných úvěrů, avšak není poskytována pro celý segment MSP. Podpora je vymezena nejen podle počtu zaměstnanců (pouze pro velikostní skupinu podniků do 50. zaměstnanců), ale také místně a oborově. Programy podpory z úrovně jednotlivých krajů směřují ke snižování regionálních disparit, jsou tedy obsahem regionální politiky a ve formě rozvojových projektů jsou zaměřeny na rozvoj daného regionu a jejich zaměření je různé vzhledem k rozdílné charakteristice jednotlivých krajů. Z těchto důvodů je nelze hodnotit v mezikrajovém srovnání.

Operační programy a jejich využití MSP v Jihočeském kraji

V rámci Operačních programů je podpora MSP jako hlavní cíl definována v Operačním programu OPPI, který podporuje malé a střední podniky prostřednictvím všech svých prioritních os. Avšak MSP jsou oprávněnými žadateli i v dalších operačních programech, ale protože se jedná o specificky zaměřené programy, je možnost jejich participace do jisté míry omezena. Hodnoceny byly vybrané operační programy, resp. oblasti podpor, kde jsou MSP oprávněnými žadateli. Bohužel kromě Operačního programu Podnikání a inovace nejsou statistiky dostupné v členění za tento segment podnikání. Přesto je v práci provedeno hodnocení využívání vybraných programů a příslušných prioritních os zaměřených na MSP ve vybraném regionu. Tam, kde to bylo možné, byli z celkového objemu příjemců dotací vyčleněni malí a střední podnikatelé, a to ověřením údajů o počtu zaměstnávaných osob v Registru ekonomických subjektů. Vzhledem k náročnosti výběru MSP jako příjemců dotací z celkové databáze, tzn. ověřováním údajů v citovaném registru, nebylo provedeno mezikrajové srovnání.

Čerpání podpor MSP z Programu rozvoje venkova

Zhodnoceno bylo také čerpání MSP z Programu rozvoje venkova, kde jsou MSP oprávněnými příjemci dotací z opatření osy I a osy III. Z výsledků provedené analýzy vyplývá, že MSP působící na území Jihočeského kraje jsou poměrně úspěšní v čerpání

dotací z tohoto programu. V rámci opatření osy I je Jihočeský kraj na třetím místě v mezikrajovém srovnání a v rámci opatření osy III je dokonce na prvním místě.

Zhodnocení využívání programů z OPPI

Vzhledem k absenci relevantních údajů o čerpání dotací malými a středními podniky byla práce dále zaměřena na podrobné zhodnocení čerpání dotací z OPPI. K analýze využívání programů OPPI malými a středními podnikateli v Jihočeském kraji bylo využito jednak způsobu komparativní metody, kdy byla porovnávána nejen poptávka po podpoře z programů OPPI mezi jednotlivými kraji ČR a porovnání využívání jednotlivých dotačních programů ve vybraném regionu, ale také zjišťování subjektivního hodnocení využívání dotací z OPPI ze strany zprostředkujícího orgánu agentury CzechInvest a ze strany samotných podnikatelů. Zjišťovány byly jednak informace vztahující se k hodnocení čerpání v programovém období 2007 – 2013, ale také k výhledu po roce 2013.

➤ Poptávka po podpoře z programů OPPI

Z provedené analýzy bylo zjištěno, že Jihočeský kraj je na jednom z posledních míst v počtu podaných žádostí o dotaci a zároveň i v počtu vydaných rozhodnutí o poskytnutí dotace (11. místo). Tato situace dle agentury CzechInvest do jisté míry souvisí se specifickým rázem kraje a mentalitou jeho obyvatel. Neboť lidé v tomto regionu jsou již od pradávna nadměrně opatrní, nedůvěřiví, konzervativní a nemají touhu riskovat a podnikat nové věci.

➤ Projekty MSP v Jihočeském kraji podle dotačních programů OPPI

Z celkového počtu přiznaných dotací za Jihočeský kraj bylo víc než 89 % projektů podáno malými a středními podnikateli (403 projektů z celkového počtu 451 projektů). Nejvíce projektů bylo MSP podáno do programu Eko-energie (78 projektů). Vysoká aktivita MSP byla zjištěna i u programů zaměřených na inovace. Do programu Inovace – Inovační projekt bylo podáno celkem 42 projektů, do programu Inovace – Projekt na ochranu průmyslového vlastnictví celkem 28 projektů a do programu Potenciál celkem 19 projektů. Z porovnání zájmu o konkrétní oblasti podpory podle prioritních os vykazuje nejvyšší zájem prioritní osa 4 – Inovace, v jejímž rámci bylo podáno celkem 89 projektů, což představuje 22 % z celkového počtu projektů. Zvýšený zájem o inovace ze strany MSP dokazuje, že potřeba inovace výrobních procesů je MSP chápána z hlediska konkurenceschopnosti jako stěžejní.

➤ **Identifikace hlavních problémů při čerpání dotací**

Dále bylo zjišťováno, co je příčinou nízkého počtu přiznaných dotací, neboť z celkového počtu podaných žádostí bylo 53 % žádostí vyřazeno. Důvody mohou být různé, dle agentury CzechInvest to může souviset se špatným odhadem finančních možností, protože podnikatelé musí své projekty předfinancovat a podpora je jim vyplácena zpětně. Mezi tím však může dojít, nejen v podniku, ale i v jeho okolí, k různým změnám. Bylo také upozorněno na problémy, které vznikají v souvislosti s dodržáním pravidel pro výběr dodavatelů. Příprava a realizace výběrových řízení byla označena i samotnými podnikateli za nejnáročnější fázi projektu. Obecně lze říci, že zpracování projektové žádosti a řízení projektu je velmi náročný a zdlouhavý proces, což si řada podnikatelů uvědomuje. Drtivá většina z oslovených respondentů, resp. z úspěšných žadatelů služeb poradenských firem využila (65 % respondentů). Přenecháním zpracování projektové žádosti poradenské firmě a využitím jejich zkušeností v této oblasti by mohlo vést ke snížení počtu zamítnutých dotací a v souvislosti s tím i zvýšení poptávky po programech podpory MSP. S využíváním služeb poradenských firem souvisí i další palčivý problém, který určitě snižuje zájem o dotační tituly, a tím je nadměrná administrativa. Agentura CzechInvest potvrdila, že nadměrná administrativa jistě podnikatele od účasti v programech podpor odrazuje, ale v dalším programovém období se nepředpokládá její výrazné snížení.

➤ **Opatření ke zvýšení zájmu o programy podpory**

Využitím služeb poradenské firmy a přenesením problému s nadměrnou administrativou na vybranou poradenskou firmu, by podnikateli jistě mohlo tento problém vyřešit. Bohužel zde narážíme na zmiňovanou opatrnost a nedůvěru jihočeských podnikatelů, která je může od využití poradenských firem odradit. Dalším negativem jsou zvýšené náklady spojené s využitím služeb poradenské firmy. Ke zvýšení zájmu o programy podpory, ale i k úspěšnosti v podávání projektových žádostí v novém programovém období, by zajisté přispěla zvýšená aktivita příslušných organizací v prohlubování osvěty formou seminářů a workshopů, které by jednak pomohly zprostředkovat informace podnikatelům o možnosti získat dotace a také předání zkušeností mezi podnikateli navzájem. Jelikož drtivá většina respondentů uvedla, že plánuje účast i v dalším programovém období, je potřeba využít jejich zkušenosti a předat dál potenciálním žadatelům. Tímto způsobem lze dosáhnout vyšší úspěšnosti čerpání dotačních prostředků.

Systém finanční kontroly

Dílním cílem této práce bylo podat ucelený přehled o kontrolním systému finanční kontroly a kontrolních mechanismech, kterými je čerpání prostředků ze strukturálních fondů zajišťováno. Smyslem finanční kontroly je zajištění hospodárnosti při nakládání s poskytnutými prostředky a jejich efektivností, avšak splnění podmínek, které jsou na příjemce podpory kladeny, není jednoduché. Příjemce musí dbát na dodržování podmínek dané jednak legislativou tuzemskou tak legislativou evropskou související s vyplňováním různých výkazů, tabulek, vedení evidencí a správným dokladováním veškerých aktivit a výdajů. Přestože systém představuje vysokou administrativní zátěž pro příjemce, je potřeba věnovat dodržování stanovených podmínek pozornost a předejít tak případnému vrácení prostředků.

Výhled podpor MSP po roce 2013

Z výsledků provedeného dotazování lze konstatovat, že programy podpory OPPI byly v programovém období 2007 – 2013 nastaveny dobře a reflektovaly na tehdejší potřeby podnikatelů. Z takových podmínek budou vycházet i programy podpor OP PIK v následujícím programovém období. Avšak v následujícím období bude, oproti tomu minulému na dotační projekty v ČR rozděleno ze Strukturálních fondů téměř o 24 % méně prostředků a navíc polovinu všech prostředků bude muset daný členský stát využít na podporu projektů vedoucích ke konkurenceschopnosti a posílení vědy a inovací. Pro maximalizaci efektu dotačních prostředků bude tedy potřeba zacílit propagaci a osvětu na projekty zaměřené na inovace a inovační rozvoj, které ovlivňují ekonomickou situaci regionu a mohou tak přispět ke zlepšení hospodářské situace.

5 Závěr

Ze statistických dat vyplývá, že malé a střední podniky tvoří více než 99 % všech podnikatelských subjektů. MSP jsou hlavním zdrojem pracovních míst a rovněž působí jako významní subdodavatelé velkých podniků, z těchto a mnoha dalších důvodů je jejich rozvoj pro zajištění konkurenceschopnosti a ekonomického rozvoje daného území klíčové. Avšak jednou z překážek rozvoje tohoto segmentu podnikání jsou jejich omezené finanční prostředky. Malým a středním podnikům je nabízena finanční podpora v programech podpory.

Cílem diplomové práce bylo analyzovat programy podpory se zaměřením na malé a střední podniky, zhodnocení současného stavu využívání programů podpory tohoto segmentu podnikání v Jihočeském kraji v programovém období 2007-2013 a výhled podmínek po roce 2013.

Z výsledků práce je patrné, že mezi jednotlivými programy podpory existují rozdíly a to z hlediska zdrojů financování a objemu alokovaných finančních prostředků, jejich tematického zaměření a vymezení okruhu osob nebo subjektů, kteří mohou být oprávněnými žadateli. Z těchto důvodů je účast malých a středních podniků v těchto programech omezená.

Potvrzena byla také existence rozdílů v čerpání dotačních prostředků mezi jednotlivými kraji České republiky. Obecně lze říci, že Jihočeský kraj je v mezikrajovém srovnání na jednom z posledních míst. V rámci Operačního programu Podnikání a inovace, tedy nejvýznamnějším zdrojem podpory malých a středních podniků, podal Jihočeský kraj téměř o dvě třetiny méně projektů (1 133 žádostí) než kraj Jihomoravský, který je v počtu podaných projektů na prvním místě (3 840 žádostí). Navíc i z tak nízkého počtu podaných projektů byla ještě víc než polovina žádostí zamítnuta. Z toho vyplývá, že na rozvoj a podporu sledovaného sektoru malých a středních podniků bylo z programů podpor Operačního programu Podnikání a inovace čerpáno ve vybraném regionu podstatně méně finančních prostředků než bylo nabízeno.

Zajímavá je situace v čerpání prostředků a poptávce po programech podpory v rámci Programu rozvoje venkova, kde Jihočeský kraj vykazuje velmi dobré výsledky. Jeho aktivita v počtu podaných žádostí jej řadí na přední místa v mezikrajovém srovnání. V objemu přidělených finančních prostředků v rámci opatření osy I je Jihočeský kraj dokonce na prvním místě. Tato skutečnost je dána tím, že Jižní Čechy jsou především

zemědělskou oblastí Čech, proto je zde mnoho zemědělských subjektů realizujících projekty, které přispívají k rozvoji venkovského prostoru a projekty, které napomáhají k rozvoji podnikání na venkově, tzn. velké množství potenciálních žadatelů o podporu z Programu rozvoje venkova. Rozdílnost v čerpání může souviset se skutečností, že podpora z PRV je zacílena do oblasti zemědělství a podpora z OPPI prioritně podporuje projekty z oblasti průmyslu a obchodu.

Z předkládané práce vyplývá, že další rozvoj a zvyšování konkurenceschopnosti regionu je závislý na rozvoji sledovaného sektoru malých a středních podniků, proto je nutné využít zkušeností s čerpáním finančních prostředků z minulého období, především identifikovat problémy a přijmout taková opatření, která přispějí ke zvýšenému zájmu o čerpání z programů podpor a to především v oblastech, které budou v příštím programovém období nejvíce podporována.

Z historického hlediska je sice Jihočeský kraj zaměřen více na zemědělské hospodaření, avšak zvýšený zájem ze strany podniků o program Inovace jasně dokazuje, že potřeba inovace výrobních procesů je z pohledu podnikatelů chápána jako stěžejní z hlediska konkurenceschopnosti. Zavádění inovovaných produktů do výroby, vlastní vývojová a výzkumná činnost a také propojení podnikatelské a akademické sféry by se mělo stát prioritní oblastí, a to především v souvislosti s nadcházejícím programovým obdobím, kdy každý členský stát musí 50% všech prostředků z fondů EU využít na financování konkurenceschopnosti a posílení výzkumu a inovací.

Z výsledků analýzy čerpání podpory MSP z programů OPPI v Jihočeském kraji jednoznačně vyplývá, že na celkovém počtu přiznaných dotací se největší měrou podílejí právě projekty podané v rámci prioritní osy - Inovace (22 %). Jelikož drtivá většina respondentů, tzn. úspěšných žadatelů z OPPI plánuje účast i v dalším programovém období, je potřeba využít jejich potenciálu a jejich zkušenosti předat dál budoucím žadatelům. O takovou podporu by se mohly zasadit příslušné regionální kanceláře.

Jednou z cest je identifikace hlavních příčin vysoké chybovosti podávaných žádostí a přijetí takových opatření, která povedou ke zvýšení úspěšnosti podávaných žádostí a v souvislosti s tím i ke zvýšení aktivity v programech podpory.

Druhou cestou je maximalizace efektu dotačních prostředků. Tím je přijetí takových opatření, která přispějí ke zvýšenému zájmu o čerpání z programů podpor a to především v oblastech, které budou v příštím programovém období nejvíce podporovány. Zaměřením na projekty z oblasti inovace a inovačního rozvoje lze ovlivnit ekonomickou situaci regionu a tím přispět ke zlepšení hospodářské situace.

I. Summary

The statistical data show that small and middle enterprise forms more than 99 % of all the entrepreneurial subjects. SME creates the main source of jobs and acts as the significant subcontractors of corporates. Its development is essential for competitive abilities and economic development of a given area. Nevertheless, one of the barriers of the development of this business segment can be its limited financial resources. SME is offered support in special support programs.

The aim of my thesis was to analyse the support programs concerning SME, to evaluate actual condition of using the support programs of this business segment in South Bohemia region in the program period 2007 – 2013 and to prospect the conditions after 2013.

There are differences among particular programs in the sources of financing and in the volume of allocated financial means, their thematic specialization and definition people or subjects that can be entitled applicants. From these reasons the participation of SME in the programs is limited.

There was confirmed the existence of differences in drawing grant funds among individual regions in the Czech Republic. Generally said, South Bohemia region is on one of the last positions in the among regional comparison. Under the terms of Operative Program Enterprise and Innovation, the most significant source of the support of SME, South Bohemia region submitted for approval about almost one quarter projects less (1133 applications) than South Moravia region which is in the number of submitted projects in the first place (3840 applications). Moreover, from the low number of submitted projects more than half of the applications were rejected. To develop and support the sector of SME there were less financial funds drawn than offered from the programs of support of Operative Program Enterprise and Innovation.

The situation in drawing funds and demand for programs of support under the terms of the Program of Country Development is interesting. The South Bohemia region shows very good results. The activity in the number of submitted applications arranges South Bohemia region in front place according to among regional comparison. In the volume of allocated financial funds under the terms of arrangement of the axis I the South Bohemia region is even in the first place. This reality is proved by the fact that South

Bohemia is mainly agricultural region. Therefore, there are a lot of agricultural subjects implementing projects that contribute to the development of the countryside and the projects that help to develop the enterprise in the country, that means large amounts of potential applicants for the support from the Program of Country Development. The difference in drawing can be linked to the fact that support from Program of Country Development aims to the area of agriculture and the support from Operative Program Enterprise and Innovation supports mainly the area of industry and business.

Further development and increasing competition of the region depend on the development of the observed sector of SME and that is why it is necessary to use experience with drawing financial means in last period, mainly to identify problems and take such measures that contribute to increased interest in drawing from support programs and mainly in the areas that will be supported most in the following program period.

From the historic point of view, South Bohemia region is oriented more in agriculture, however increased interest from the side of companies in the program Innovation clearly proves that the need for innovation of production process is understood to be crucial from the viewpoint of the competition. Introducing the innovative products in production, own developmental and research activity and also connection of entrepreneurial and academic sphere should become the priority. Mainly in connection with coming program period when every member country must use 50 % of all EU funds for financing of competition and reinforcement of research and innovation.

The analysis of drawing the support of SME from programs OPEI in South Bohemia region definitely shows that the projects submitted under the terms of Innovation (22 %) form the majority in the general number of awarded grants. Since the majority of successful applicants from OPEI plan to take part also in another program period, it is necessary to use their potential and present their experience to other potential applicants. Such support should be produced by authorized regional offices.

One of the ways is the identification of the main cause of the high error rate of the submitted applications and taking such measures which will increase success of submitted applications and activity in support programs.

Another way is the maximization of the effects of grant means. It means to take such measures which will contribute to increased interest in drawing funds and mainly in the

areas which will be supported most in the following program period. Focusing on projects in the area of innovation and innovative development can influence the economic situation of the region and it can also contribute to improving the economic situation.

Keywords

SME, small and middle enterprise, support programs, grant, EU Structural Funds, South Bohemia region

II. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

Baldwin, R., & Wyplosz, CH. (2006). *The economics of European integration* (2nd ed.). London: McGraw-Hill Education

Bednářová, D., & Škodová – Parmová, D. (2010). *Malé a střední podnikání*, 2. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, ekonomická fakulta.

Cabada, L., et al. (2010). *Aktuální výzvy evropského integračního procesu*. Plzeň: Aleš Čeněk.

Císař, J. (1997). *Drobné podnikání*, 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze.

Čermáková, E.(2005). *Možnosti financování zahraničních ekonomických aktivit malých a středních podniků v ČR*. Praha: Acta Economica Pragensia roč. 3, č. 2

Černá, I. (2008). *Formy a nástroje podpory podnikání v ČR a jejich komparace s Velkou Británií*. Doktorská disertační práce. Praha: katedra mezinárodního obchodu VŠE v Praze.

Dinan, D. (2005). *Ever closer union: an introduction to European integration*. (3rd ed.). Colorado: Lynne Rienner Publishers.

Frková, J. (2006). *Malé a střední podnikání (MSP) v ČR po vstupu do EU – hrozby a příležitosti*, Praha: České vysoké učení technické.

Jáč, I., Rydvaldová, P., & Žižka, M. (2005). *Inovace v malém a středním podnikání*. Brno: Computer Press.

Kalínská, E., et al. (2010). *Mezinárodní obchod v 21. Století*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s.

Kislingerová, E., Holý, I., et al. (2005). *Chování podniku v globalizujícím prostředí*, 1. vyd. Praha. C.H. Beck.

Kučerová, I. (2006). *Evropská unie: hospodářské politiky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze. Karolinum.

Machková, H. (2004). *České podnikatelské subjekty a vnitřní trh EU*. Praha: Oeconomika.

Malach, A., et al. (2005). *Jak podnikat po vstupu do EU*, Praha: Grada Publishing, a.s.

Marek, D., & Baun, M. (2011). *The Czech Republic and the European Union*, Routledge Chapman & Hall.

Pavelková, D., et al. (2009). *Klastry a jejich vliv na výkonnost firem*. Praha: Grada Publishing, a.s.

Pavlaák, M. (2013). *Ekonomika malých a středních podniků – studijní opora*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, fakulta ekonomická.

Peltrám, A., et al. (2009).: *Evropská integrace a Česká republika*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s.

Sedláčková, H. (2003). *Příprava českých podniků na vstup České republiky do Evropské unie*. Praha: Oeconomica.

Smejkal, V., & Rais, K. (2013). *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*, 4. vyd. Praha: Grada Publishing.

Srpová, J., Řehoř, V., et al. (2010). *Základy podnikání*, 1.vyd. Praha: Grada Publishing a.s.

Staňková, A. (2007). *Podnikáme úspěšně s malou firmou*, 1. vydání. Praha: C. H. Beck.

Svoboda, P. (2010). *Úvod do evropského práva*, 3. vyd. Praha: C. H. Beck.

Synek, M., Kislíngerová, E., et al. (2010). *Podniková ekonomika*, 5. vyd. Praha: C. H. Beck.

Václavková, L. (2007). „*Flexibilní formy práce v malých a středních podnicích*.“ In Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Svět práce v globalizované ekonomice. Praha: Vysoká škola ekonomická.

Vochozka, M., Mulač, P., et al. (2012). *Podniková ekonomika*, 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s.

Vojík, V. (2010). *Specifika podnikání malých a středních podniků v tuzemsku a zahraničí*, 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR.

Veber, J., Srpová, J., et al. (2012). *Podnikání malé a střední firmy*, 3. vyd. Praha: Grada Publishing.

Viturka, M., et al. (2010). *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie rozvoje ČR*. Praha: Grada Publishing, a.s.

Wokoun, R. (2003). *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské Unie*. Praha: VŠE

Právní předpisy

Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech

Zákon č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě

Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání

Zákon č. 280/2009 Sb., daňového řádu

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999

Publikace a programové dokumenty

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR. (2011, June 3). *Závěrečná zpráva „Provedení a vyhodnocení dotazníkového šetření mezi malými a středními podniky“*. [Brochura].

Český statistický úřad, České Budějovice. (2013, December). *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihočeského kraje v roce 2012*. [Brochura].

Český statistický úřad. (2013, March 1). *Malé a střední firmy v ekonomice ČR v letech 2003 až 2010*. [Brochura].

Generální finanční ředitelství, samostatný odbor komunikace a mezinárodních vztahů. (2013). *Výroční zpráva české daňové správy za rok 2012*. [Brochura].

Hospodářská komora, Informační místo pro podnikatele. (2007, March). *Příručka Evropské a národní programy podpor pro MSP*. [Brochura].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Sekce fondů EU. (2013, May). *Výroční zpráva Operačního programu Podnikání a inovace za rok 2012*. [Brochura].

Ministerstvo financí ČR. (2013, August 2). *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007-2013 s platností od 01. 09. 2013*. [Brochura].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, oddělení politiky MSP, finančních nástrojů a maloobchodu. (2012). *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014 – 2020*. [Brochura].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, oddělení politiky MSP, finančních nástrojů a maloobchodu, odbor inovačního podnikání a investic, sekce fondů EU. (2013). *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2012*. [Brochura].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. (duben 2006). *Malé a střední podnikání. Koncepce podpory MSP na období 2007 – 2013*. [Brochura].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Sekce strukturálních fondů. Program OPPI 2007-2013 a související dokumenty. (březen 2009). *Průvodce podnikatele Operačním programem Podnikání a inovace*. [Brochura].

Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Komise pro aplikaci nové civilní legislativy. *Obecná část nového občanského zákoníku*. Omega design s.r.o. 2013. [Brochura].

Ministerstvo zemědělství, Odbor řídicí orgán Programu rozvoje venkova. (2012). *Úspěšné projekty Programu rozvoje venkova*. [Brochura].

Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad. (December 2012). *Příručka pro příjemce ROP NUTS II Jihozápad*. [Brochura].

Internetové zdroje

CzechInvest. (1994 – 2014a). *Definice malého a středního podnikatele*. Retrieved from <http://www.czechinvest.org/definice-msp>.

CzechInvest. (1994 - 2014b). *Seznam podpořených projektů OPPI*. Retrieved from <http://www.czechinvest.org/seznam-podporenych-projektu-oppi>.

CzechTrade. (2012, March 15). Oficiální portál pro podnikání a export BusinessInfo.cz. *Shrnutí návrhu koncepce MSP 2014*. Retrieved from <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/shrnuti-navrhu-koncepce-msp-2014-plus-3331.html>.

CzechTrade. (2013, December 4). Oficiální portál pro podnikání a export BusinessInfo.cz. *Je definitivně jasné, jak budou vypadat programy pro roky 2014 – 2020*. Retrieved from <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/je-definitivne-jasne-jak-budou-vypadat-operacni-programy-pro-roky-2014-2020-43466.html>.

CzechTrade. (2013, December 16). Oficiální portál pro podnikání a export BusinessInfo.cz. *Změny pro podnikatele od roku 2014*. Retrieved from <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/zmeny-pro-podnikatele-od-roku-2014-43432.html#prostredi>.

Český statistický úřad (2013) *Malé a střední podniky-jejich místo a role v české ekonomice*. Retrieved from <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta090307.doc>.

Českomoravská záruční a rozvojová banka (2004). *Povinné informace. Výroční zpráva*. Retrieved from http://www.cmzrb.cz/uploads/soubory/o_bance/vyrocní_zpravy/CMZRB_final_12.pdf

eNovation (2007 – 2012). *Dotace EU - porovnání programů*. Retrieved from <http://www.enovation.cz/prehled-porovnani-programu-oppi>.

EU-Media, s.r.o. (2004 – 2014). *Komunitární programy*. Retrieved from <http://www.euractiv.cz/komunitarni-programy>.

Evropská komise. (2012). *Mapa projektů v České republice financovaných z prostředků EU*. Retrieved from <http://www.mapaprojektu.cz/cs/index.shtml>

Jihočeský kraj (2008a). *Komunitární programy – Stálá kancelář Jihočeského kraje v Bruselu*. Retrieved from <http://www.southbohemia.eu/?komunitarni-programy,189>

Jihočeský kraj (2008b). *Fondy a programy EU 2007 -2013*. Retrieved from [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1273&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1273&par[lang]=CS)

Jihočeský kraj (2008c). *Fondy a programy EU 2014-2020*. Retrieved from [http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1899&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1899&par[lang]=CS)

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. (2008). *Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost – seznam příjemců*. Retrieved from <http://www.esfcr.cz/projekty/seznam-prijemcu>.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Sekce strukturální fondy. (n. d.a). *Operační program Podnikání a inovace*. Retrieved from <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Podnikani-a-inovace>.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Sekce strukturální fondy. (n. d.b). *Jak na projekt*. Retrieved from <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Jak-na-projekt>.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Sekce strukturální fondy. (n. d.c). *Informace o čerpání*. Retrieved from <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani>.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Sekce strukturální fondy. (n. d.d). *Programy – 2007-2013*. Retrieved from <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013>.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Sekce strukturální fondy. (n. d.e). *Informace o čerpání – seznamy příjemců*. Retrieved from <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani/Seznamy-prijemcu>.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Sekce strukturální fondy. (n. d.f). *Fondy EU*. Retrieved from <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Sekce strukturální fondy. (n. d.g). *Informace o fondech EU*. Retrieved from <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Sekce strukturální fondy. (n. d.h). *Integrovaný Operační program – seznam příjemců*. Retrieved from <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Microsites/Integrovaný-OP/Seznam-podporených-projektu>

Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2010). *Aktualizovaný seznam podpořených projektů OPPI*. Retrieved from <http://www.mpo-oppi.cz/odkazy/314-aktualizovany-seznam-podporených-projektu-oppi.html>.

Ministerstvo spravedlnosti ČR. (2011, May 17). *Zákon o obchodních korporacích přinese jednodušší a svobodnější podnikání*. Retrieved from

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/aktuality/zakon-o-obchodnich-korporacich-prinese-jednodussi-a-svobodnejsi-podnikani/>.

Ministerstvo spravedlnosti ČR. (2013 – 2014a). *Zrušení obchodního zákoníku*. Retrieved from <http://obcanskyzakonik.justice.cz/obchodni-korporace/obecne/>.

Ministerstvo spravedlnosti ČR. (2013 – 2014b). *Podnikání*. Retrieved from <http://obcanskyzakonik.justice.cz/obecna-cast/podnikani/>

Ministerstvo zemědělství (2009 -2013). *Úspěšné projekty Programu rozvoje venkova*. Retrieved from <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/publikace-a-dokumenty/dalsi-publikace-a-dokumenty/brozura-uspesne-projekty-programu.html>

Mladá fronta a.s. (2013, December 29). *Podnikání v Česku v roce 2014* Retrieved from <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/podnikani-v-cesku-v-roce-2014-stabilizace-a-mirny-rust-1049317>.

Operační program Životní prostředí (n. d.) *Úplný přehled podpořených projektů*. Retrieved from <http://www.opzp.cz/sekce/526/uplny-prehled-podporenych-projektu/>.

Podnikatel. cz (2013, May 23). *Nový občanský zákoník umožní podnikání nezletilým*. Retrieved from <http://www.podnikatel.cz/clanky/novy-obcansky-zakonik-umozni-podnikani-nezletilym/>.

ROP Jihozápad. (2011). *Seznam příjemců*. Retrieved from <http://www.rr-jihozapad.cz/?menu=seznam-prijemcu&art=seznam-prijemcu-list-of-beneficiaries>.

Vestcom s.r.o. (2013, September 9). *Podnikatelský web. Internetový magazín pro podnikatele. Malé a střední podniky*: Retrieved from <http://www.podnikatelskyweb.cz/713>.

www.businessinfo.cz

www.czechinvest.org

www.esfcr.cz

www.mpo.cz

www.mpo-oppi.cz

www.mfcr.cz

www.opzp.cz

www.strukturalni-fondy.cz

III. SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Rozdělení prostředků fondů EU mezi cíle politiky HSS v období 2007 - 2013.....	31
Tabulka 2: Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců v Jihočeském kraji	38
Tabulka 3: Vybrané komunitární programy vyhlášené pro období 2007 - 2013	45
Tabulka 4: Regionální struktura poskytnutých záruk a úvěrů	46
Tabulka 5: Program rozvoje Jihočeského kraje – programy podpory malým podnikům.....	47
Tabulka 6: OP LZZ - náklady na projekty podané v rámci prioritní osy 1.....	49
Tabulka 7: Chválené a proplacené prostředky OP ŽP za vybrané prioritní osy	52
Tabulka 8: Čerpání financí v rámci PRV – mezikrajové srovnání.....	55
Tabulka 9: Poskytnuté finanční prostředky z OPPI dle krajů k 16. 02. 2014.....	62
Tabulka 10: Mezikrajové srovnání – Jihočeský, Plzeňský, Jihomoravský.....	63
Tabulka 11: Projekty MSP podle dotačních programů k 16. 02. 2014 v Jihočeském kraji	64
Tabulka 12: Přehled porovnání programů v rámci OPPI a OP PIK.....	84

Seznam grafů:

Graf 1: Vývoj aktivních subjektů MSP v ČR v letech 2007 – 2012.....	25
Graf 2: Demografie podniků v Jihočeském kraji.....	40
Graf 3: Vývoj počtu MSP v Jihočeském kraji	41
Graf 4: MSP s převažující činností v Jihočeském kraji	42
Graf 5: Podané a zamítnuté žádosti do OPPI v mezikrajovém srovnání	60
Graf 6: OPPI – počty přiznaných dotací v mezikrajovém srovnání	61
Graf 7: Charakteristika respondentů - právní forma podnikání.....	67
Graf 8: Charakteristika respondentů - převažující předmět činnosti	67
Graf 9: Charakteristika respondentů – počet zaměstnávaných osob	68
Graf 10: OPPI 2007 - 2013 – využívání jednotlivých programů podpor	69
Graf 11: OPPI 2007 – 2013 – služby poradenských firem	70
Graf 12: OPPI 2007 – 2013 – úspěšnost s podáním žádosti o dotaci a realizaci projektu	71
Graf 13: OPPI 207 – 2013 – přínos v podnikání	71
Graf 14: OPPI 2007 – 2013 – důvody neúspěchu	72
Graf 15: OPPI 2007-2013 – nastavení programů podpor dle potřeb MSP.....	73
Graf 16: OPPI 2007-2013 – hodnocení oblastí podpory	74
Graf 17: Programové období 2014 – 2020 – zaměření podpor MSP	74

Graf 18: OPPI 207 -2014 – nejnáročnější fáze projektu.....	75
Graf 19: Období 2014 – 2020 – opatření pro zvýšení zájmu o programy podpory.....	76
Graf 20: Programové období 2014 – 2020 - účast v programech podpory	76

Seznam obrázků

Obrázek 1: Způsob poskytování finančních prostředků z EU	44
Obrázek 2: Systém finančních toků a finanční kontroly.....	81

IV. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník pro MSP v Jihočeském kraji

Příloha 2: Přehled cílů a operačních programů v programovém období 2007-2013

Příloha 3: OPPI – přehled programů podpory

Příloha 4: Aktivita MSP Jihočeského kraje v rámci prioritních os OPPI

Příloha 5: Poskytnuté dotace či návratné výpomoci a vrácené finanční prostředky finančnímu zdroji v mezikrajovém členění

V. PŘÍLOHY

Příloha 1: Dotazník pro MSP v Jihočeském kraji

Dobrý den,

jmenuji se Štěpánka Jirásková, studuji ekonomickou fakultu na Jihočeské univerzitě, obor Strukturální politika EU a rozvoj venkova. V současné době píši diplomovou práci týkající se podpory malých a středních podnikatelů v Jihočeském kraji. Chtěla bych Vás touto cestou požádat o zodpovězení otázek v dotazníku, který bude použit pouze pro účely osobního výzkumného projektu pro mou diplomovou práci. Dotazník je zcela anonymní.

Předem Vám děkuji za kompletní vyplnění tohoto dotazníku.

Zadejte své údaje:

kraj sídla

1. Jaká je právní forma Vašeho podnikání?

- Fyzická osoba
- Právnícká osoba

2. Jaký je Váš předmět, respektive obor podnikání? (Vyberte z níže uvedené nabídky hlavní převažující činnost)

- Zemědělství
- Průmysl
- Obchod
- Služby
- Věda a výzkum
- Instituce
- Jiná

3. Uveďte, počet Vašich zaměstnanců?

- 0
- 1 - 9
- 10 - 49
- 50 - 250
- nad 250

Další otázky jsou směřovány do oblastí podpor malých a středních podniků v programovacím období 2007 -2013 se zaměřením na Operační program pro podnikání a inovace (dále jen OPPI) a k výhledu podpor MSP po roce 2013.

4. Do kterého z programů OPPI jste podali projekt? (více možných odpovědí)

- START
- PROGRES
- ZÁRUKA
- ICT A STRATEGICKÉ SLUŽBY
- ICT V PODNICÍCH
- EKO-ENERGIE
- INOVACE
- POTENCIÁL
- SPOLUPRÁCE
- PROSPERITA
- ŠKOLICÍ STŘEDISKA
- NEMOVITOSTI
- PORADENSTVÍ
- MARKETING
- ROZVOJ

5. Využili jste při zpracování projektové žádosti a řízení projektu služeb poradenské firmy?

- Ano
- Ne

6. Byli jste úspěšní s podáním žádosti o dotaci a s následnou realizací konkrétního projektu?

- Ano
- Ne

7. V případě, že jste byli úspěšní při realizaci projektu. Jaký to mělo pro Vaše podnikání přínos? (více možných odpovědí)

- Zvýšení obrátu
- Zvýšení podílu na trhu
- Zvýšení konkurenceschopnosti
- Zavedení nových technologií
- Realizaci podnikatelského záměru
- Jiný

8. V případě, že jste nebyli úspěšní, co bylo důvodem neúspěchu? (více možných odpovědí)

- Nesplnění podmínek pro podání žádosti
- Nesplnění podmínek při vlastní realizaci projektu
- Problémy s výběrem dodavatelů
- Nevhodný dotační záměr
- Odstoupení od projektu z jiného důvodu

9. Myslíte si, že programy v rámci OPPI byly pro období 2007 - 2013 nastaveny podle potřeb podnikatelů?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne
- Nevím

10. Existuje, podle Vás nějaká oblast podpory MSP, která v minulém programovacím období v OPPI chyběla?

- Ne
- Nevím
- Ano. Jaká?

11. Jakým směrem by, podle Vás, měla být podpora MSP orientována v příštím programovacím období 2014 - 2020? (více možných odpovědí)

- Podpora začínajícím podnikatelům
- Zvýšení konkurenceschopnosti
- Výzkum a inovace
- Podpora exportu
- Moderní informační a komunikační technologie
- Obnovitelné zdroje energie
- Udržitelné hospodaření s energií
- Nevím
- Jiná

12. Jaká fáze projektu je, podle Vás, pro MSP nejnáročnější? (více možných odpovědí)

- Příprava projektu
- Podání žádosti
- Zajištění financování
- Zajištění potřebných povolení
- Realizace projektu
- Příprava a realizace výběrových řízení
- Zajištění udržitelnosti výstupu projektu
- Kontrola a žádost o platbu

13. K jakým změnám by, podle Vás, mělo dojít v programech podpory, aby se zvýšil zájem a spokojenost podnikatelů? (více možných odpovědí)

- Zvýšit informovanost podnikatelů o možnostech a způsobu čerpání
- Zjednodušit proces související s podáním žádosti
- Snížit administrativní náročnost
- Zavést předfinancování jednotlivých etap projektu
- Umožnit průběžné vyplácení dotace
- Urychlit a zjednodušit celý proces
- Zjednodušit kontrolní mechanismy
- Nastavit programy podpor více podle potřeb podnikatelů
- Zvýšit počet programů podpor
- Snížit počet programů podpor
- Zkvalitnit poradenské služby
- Nevím
- Jiné

14. Uvažujete o možnosti využít některý z programů podpor pro MSP i v následujícím programovacím období?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne
- Nevím

Příloha 2: Přehled cílů a operačních programů v programovém období 2007-2013

Cíl Konvergence

Podpora hospodářského a sociálního rozvoje méně vyspělých regionů a členských států. V České republice pod něj spadají **všechny regiony soudržnosti s výjimkou Hl. m. Prahy** a je realizovaný prostřednictvím osmi tematických operačních programů a sedmi regionálních operačních programů. Na cíl Konvergence připadá v České republice 25,89 miliard eur.

Sedm regionálních operačních programů (ROP) pro regiony soudržnosti (NUTS II) s celkovou přidělenou částkou 4,66 miliard eur:

- ROP NUTS II Severozápad
- ROP NUTS II Moravskoslezsko
- ROP NUTS II Jihovýchod
- ROP NUTS II Severovýchod
- ROP NUTS II Střední Morava
- ROP NUTS II Jihozápad
- ROP NUTS II Střední Čechy

Osm tematických operačních programů s celkovou přidělenou částkou 21,23 miliard eur:

- OP Doprava
- OP Životní prostředí
- OP Podnikání a inovace
- OP Výzkum a vývoj pro inovace
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost
- OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
- Integrovaný operační program
- OP Technická pomoc

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Podpora regionů, které nečerpají z Konvergence. V České republice pod něj spadá **Hl. m. Praha** se dvěma operačními programy. Na cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost připadá v České republice 0,42 miliardy eur:

- OP Praha Konkurenceschopnost
- OP Praha Adaptabilita

Cíl Evropská územní spolupráce

Usiluje o podporu přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů. V České republice pod něj spadají všechny regiony a prostředky lze čerpat z devíti operačních programů. Na cíl Evropská územní spolupráce připadá v České republice 0,39 miliard eur:

- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Bavorsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Rakousko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Sasko
- OP Přeshraniční spolupráce ČR - Slovensko
- OP Meziregionální spolupráce (všechny státy EU, Norsko a Švýcarsko)
- OP Nadnárodní spolupráce (ČR, Rakousko, Polsko, část Německa, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, část Itálie a z nečlenských zemí část Ukrajiny)
- Síťový operační program ESPON 2013 (všechny členské státy, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Island, kandidátské státy EU)
- Síťový operační program INTERACT II (všechny členské státy)

Příloha 3: OPPI – přehled programů podpory

PRIORITNÍ OSA		PROGRAM		FORMA PODPORY	OBLAST PODPORY	PŘÍJEMCE PODPORY
1.	VZNIK FIREM	1.1.	START	ZÁRUKA	Podpora začínajícím podnikatelům	Drobní podnikatelé
		1.2.	JEREMIE		Využití nových finančních nástrojů	
2.	ROZVOJ FIREM	2.1.	PROGRES	ÚVĚŘ	bankovní nástroje podpory MSP	MSP
			ZÁRUKA	ZÁRUKA		MSP
		2.2.	ROZVOJ	DOTACE	Podpora nových výrobních technologií, ICT a vybraných strategických služeb	Podnikatelské subjekty
			ICT A STRATEG. SLUŽBY	DOTACE		MSP/VP
	ICT V PODNICÍCH	DOTACE		MSP, sdružení podnikatelů		
3.	EFEKTIVNÍ ENERGIE	3.1.	EKO-ENERGIE	DOTACE	Eko-energie	Podnikatelské subjekty
4.	INOVACE	4.1.	INOVACE	DOTACE	Zvyšování inovační výkonnosti podniků	Podnikatelské subjekty, výzkumné instituce, vysoké školy, fyzické osoby
		4.2.	POTENCIÁL	DOTACE	Kapacity pro průmyslový výzkum a vývoj	Podnikatelské subjekty
5.	PROSTŘEDÍ PRO PODNIKÁNÍ A INOVACE	5.1.	SPOLUPRÁCE	DOTACE	Platformy spolupráce	Právnícké osoby
			PROSPERITA	DOTACE		Právnícké osoby
		5.2.	ŠKOLICÍ STŘEDISKA	DOTACE	Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů	Podnikatelské subjekty, sdružení podnikatelů, územní samosprávné celky a jejich svazky, nestátní neziskové organizace, vzdělávací instituce, další sdružení (právnícké osoby sdružující subjekty, které mohou být příjemcem podpor)
	5.3.	NEMOVITOSTI	DOTACE	Infrastruktura pro podnikání	Územní samosprávné celky a jejich svazky, podnikatelské subjekty, CzechInvest (u vybraných aktivit)	
6.	SLUŽBY PRO ROZVOJ PODNIKÁNÍ	6.1.	PORADENSTVÍ	DOTACE	Poradenství	MSP (u vybraných aktivit), CzechInvest (u vybraných aktivit)
		6.2.	MARKETING	DOTACE	Marketing	MSP (vybrané aktivity), velké podniky (vybrané aktivity), CzechInvest (u vybraných aktivit)
7.	TECHNICKÁ POMOC	7.1.	TP OPPI	DOTACE		
		7.2.	OSTATNÍ TP OPPI	DOTACE		

Zdroj: www.mpo-oppi.cz – vlastní zpracování

Příloha 4: Aktivita MSP Jihočeského kraje v rámci prioritních os OPPI

oblast podpory Program OPPI	Rozhodnuto MSP		proplaceno v Kč
	počet projektů	výše podpory v Kč	
Eko-energie-Dotace -Výzva II	18		
Eko-energie-Dotace -Výzva III	44		
Eko-energie-Využití obnovitelných a druhotných energetických zdrojů-Výzva I	7		
Eko-energie-Zvyšování účinnosti při výrobě, přenosu a spotřebě energie-Výzva I	9		
Eko-energie	78	692 058 000	533 534 827
ICT a strategické služby-Výzva I	3		
ICT a strategické služby-Výzva II	1		
ICT a strategické služby-Výzva III	8		
ICT a strategické služby	12	70 903 000	49 796 881
ICT v podnicích -Výzva I	6		
ICT v podnicích -Výzva II	16		
ICT v podnicích -Výzva III	31		
ICT v podnicích	53	92 581 000	67 431 981
Inovace - Inovační projekt-Výzva I	3		
Inovace - Inovační projekt-Výzva II	4		
Inovace - Inovační projekt-Výzva III	8		
Inovace - Inovační projekt-Výzva IV	27		
Inovace - Inovační projekt	42	404 460 000	215 129 652
Inovace - projekt na ochranu průmyslového vlastnictví	28	6 009 000	242 082
Klastry-Výzva I	1		
Klastry-Výzva II	3		
Klastry	4	188 043 000	80 286 562
Marketing-Výzva I	22		
Marketing-Výzva II	22		
Marketing	44	31 499 624	14 982 469
Nemovitosti-Výzva I	14		
Nemovitosti-Výzva II	28		
Nemovitosti	42	348 394 000	274 092 265
Poradenství	24	7 024 000	6 211 775
Potenciál-Výzva I	5		
Potenciál-Výzva II	3		
Potenciál-Výzva III	11		
Potenciál	19	183 730 000	123 399 798
Prosperita-Výzva I-(veřejná podpora)	1		
Prosperita-Výzva III-(veřejná podpora)	3		
Prosperita - veřejná podpora	4	532 900 000	255 867 009
Prosperita - neveřejná podpora	3	131 614 000	8 947 040
Rozvoj-Výzva I	7		
Rozvoj-Výzva III	11		
Rozvoj	18	131 247 000	51 708 860
Školící střediska-Výzva I	9		
Školící střediska-Výzva II	18		
Školící střediska	27	236 631 000	113 850 762

oblast podpory	Rozhodnuto MSP		proplaceno
	počet projektů	výše podpory v Kč	
Program OPPI			
Technologické platformy-Výzva I	1		
Technologické platformy-Výzva II	4		
Technologické platformy	5	18 120 000	13 916 379
Celkem	403	3 075 213 624	1 809 398 342

Zdroj: www.mpo-oppi.cz – vlastní zpracování

Příloha 5: Poskytnuté dotace či návratné výpomoci a vrácené finanční prostředky finančnímu zdroji v mezikrajovém členění

kraj	částka			Částka vrácená v Kč	Částka vrácená v %	příjemci počet	projekty počet	průměr čerpání	
	spotřebovaná	čerpaná	uvolněná					na příjemce	na projekt
	v mil. Kč	v mil. Kč	v mil. Kč					v Kč	v Kč
Jihočeský	134 278	146 104	146 244	207 477 552	0,14	80 154	108 743	1 822 797	1 343 576
Jihomoravský	281 447	308 937	309 559	685 526 040	0,22	94 804	144 553	3 258 696	2 137 191
Karlovarský	43 337	47 860	47 867	139 432 065	0,29	21 770	30 945	2 198 463	1 546 633
Vysočina	85 182	94 414	94 545	125 816 342	0,13	75 045	99 612	1 258 111	947 827
Královéhradecký	94 811	107 698	107 954	272 884 328	0,25	47 544	66 132	2 265 230	1 628 532
Liberecký	106 514	115 723	115 765	123 732 769	0,11	33 527	47 248	3 451 657	2 449 282
Moravskoslezský	240 413	261 574	261 771	258 391 792	0,10	98 823	160 995	2 646 896	1 624 735
Olomoucký	132 038	143 058	143 159	178 339 619	0,12	62 879	93 619	2 275 132	1 528 088
Pardubický	92 426	100 297	100 447	264 401 557	0,26	51 894	70 774	1 932 737	1 417 151
Plzeňský	98 429	107 735	107 837	116 623 312	0,11	52 134	71 132	2 066 509	1 514 584
Středočeský	78 068	93 582	93 691	314 190 579	0,34	86 573	116 416	1 080 972	803 867
Ústecký	151 176	163 552	163 607	277 305 752	0,17	70 623	118 511	2 315 858	1 380 065
Zlínský	105 942	117 519	117 614	173 451 443	0,15	60 497	87 556	1 942 559	1 342 215

Zdroj: www.cedr.mfcr.cz - vlastní zpracování